

Penziono osiguranje nameštenika, 1928.

Sadržaj

I

Uvod

II

Zakon o penzionom osiguranju nameštenika

1. do 4. član

I Opseg dužnosti osiguranja

II Deoba osoba, podložnih osiguranju

III Predmet osiguranja

IV Doba čekanja

V Iznos zakonitih davanja, sticanje i gubitak prava na ta davanja, početak i prestanak dohodaka:

Nemoćnička renta

Staračka renta

Udovička renta

Prinosi za odgoj

Jednokratna otpravnina

VI Isplata, počivanje i zastara dohodaka; posledice neopravdanog primanja

VI a) Lečenje

VII Prestanak dužnosti osiguranja, vraćanje premija, iznovična dužnost osiguranja

VIII Dobrovoljno osiguranje

IX Osiguranje očekivanja

X Organizacija radnje:

Penzioni zavod za nameštenike (Penzioni zavod)

XII Drukčije opskrbne uredbe, koje se neće smatrati ispunjenjem dužnosti osiguranja

XIII Prelaz nadomesnog osiguranja na Penzioni zavod

XIV Regresna prava nosioca osiguranja

XV Prijava osoba, podložnih osiguranju. Isticanja traženja i pravna sredstva

XVI Obranički sud i postupak

XVII Državni nadzor

XVIII Isključenje uglava

XIX Sudelovanje političkih i općinskih vlasti

XX Kaznene odredbe

XXI Oprost od poreza, pristojbina i bilega

XXII Rukovanje zakladama, godišnji izveštaji

XXIII Opće računanje rokova

XXIV Postupanje s članovima rudarskih bratimskih
blagajnica

Član III i IV

Član 5. do 9.

III

Statut Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani

Prvi deo

Organizatorne odredbe:

I Opće odredbe

II Uprava

- a) Predsednik
- b) Načeonništvo
- c) Upravni odbor
- d) Rentne komisije
- e) Revizijona komisija

- f) Činovnici Penzionog zavoda
- g) Glavna skupština

III Računovodstvo i knjigovodstvo te ulaganje imovine

Drugi deo

Osobite odredbe o osiguranju

I do X (vidi zakon I do IX)

XI Premijske rezerve

XII do XXI (vidi zakon XV do XVII, XIX, XXI, XXIII, XXIV i čl. IV)

IV

Pravilnik o doplatcima na skupoću

V

Tabela platnih razreda, osiguravajućih premija i renta

VI

Praktičan primer, kako se računaju rente (skupa s doplatcima radi skupoće)

VII

Spisak zakona, naredaba i drugih zvaničnih odredaba, koje su izašle do sada o penzionom osiguranju nameštenika i stvarima koje su s njim u vezi

368.914/497.12)
1928* (094.5)

698

PENZIONO OSIGURANJE NAMEŠTENIKA

po položaju dne 1. septembra 1928.

**Zakon, statut Penzionog zavoda i pravilnik o
doplatcima radi skupoće s opaskama. Tabela
platnih razreda, premija i renta. Praktičan pri-
mer, kako se računaju rente. Spisak dosadaš-
njeg zakonodavstva.**

Sastavio

dr. Janko Vrančič,

poddirektor Penzionog zavoda za namešténike u Ljubljani.

1928.

**Naklada Penzionog zavoda za namešténike u Ljubljani,
Gledališka ulica br. 8/IV.**

Štampala štamparija „Merkur“, trg.-ind. d. d. u Ljubljani.

Уведен у инвентар бр. 1523 (1)

1. Јануар, 1928.

Београд.

PENZIONO OSIGURANJE NAMEŠTENIKA

po položaju dne 1. septembra 1928.

Zakon, statut Penzionog zavoda i pravilnik o doplatcima radi skupoće s opaskama. — Tabela platnih razreda, premija i renta. Praktičan primer, kako se računaju rente. — Spisak dosadašnjeg zakonodavstva.

Sastavio

dr. Janko Vrančić,

poddirektor Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani.

1928.

Naklada Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani,
Gledališka ulica br. 8/IV.

Štampala štamparija „Merkur“, trg.-ind. d. d. u Ljubljani.

(Za štampariju odgovoran O. Michálek.)

I.

UVOD.

Zakon i druge odredbe o penzionom osiguranju nameštenika bili su kasnijim zakonima, naredbama i drugim odredbama toliko puta preinačeni i popunjeni (vidi str. 103. i sl.), da si je teško stvoriti potpun pregled sada važećih odredaba, koje nisu bile još nikada skupa objavljene. Još teže si je upotrebom dosadanih pomoći tačno izračunati rentu. Kako je došao sada u javnost takodjer predlog novoga zakona o penzionom osiguranju nameštenika, kojega je izradila naročita komisija kod Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani te su ga prihvatili načeonništvo i glavna skupština zavoda te je bio predložen Ministarstvu za socijalnu politiku, to se je pokazala još veća potreba, da se objavi pregledan tekst sada važećih odredaba te time omogućiti pravilna upotreba ovih odredaba te usporedjivanje s predloženim novim odredbama.

Zato sam na poziv uprave Penzionog zavoda sastavio čitavu materiju u najnovijem tekstu, važećem od 1. septembra 1928. dalje, te je pokušao objasniti nekojim opaskama, koje mi se čine — kako uči praktično poslovanje — najviše potrebnima.

Priložio sam preglednu tabelu sada važećih platnih razreda, osiguravajućih premija i renta, praktičan primer, kako se računaju rente, i spisak zakona, naredaba i drugih zvaničnih odredaba o penzionom osiguranju nameštenika te stvarima, koje su s njim u vezi.

Tko se zanima za razna pravna pitanja u pogledu penzionog osiguranja nameštenika tačnije, tomu će dobro služiti knjiga »Kommentar zum Pensionsversicherungsgesetz von Dr. Hubert Korkisch, Wien, Verlag Manz«.

U Ljubljani, na 1. septembra 1928.

Dr. Janko Vrančić.

Hub. dr.
35199

II.

Mi

ALEKSANDAR I.,

po milosti Božjoj i volji Narodnoj
Kralj Srba, Hrvata i Slovenaca,

proglašujemo i objavljujemo svima i svakome, da je zakonodavni odbor Narodne skupštine Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca na osnovu čl. 130. Ustava na svojoj XXXVIII. redovnoj sednici, održanoj 28. decembra 1921. god. u Beogradu, rešio i da smo Mi potvrdili i potvrđujemo, da uredba o privremenom uredjenju penzionog osiguranja nameštenika na bivšom austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca od 27. juna 1921. god., »Služb. novine« br. 160./21. god., spiska uredba Ministarstva socijalne politike br. 53., »Služb. novine« br. 195./21. god., ostane u važnosti i da glasi:

Zakon

o penzionom osiguranju nameštenika za
Slovenačku i Dalmaciju.¹

Član 1.

U tekstu austrijskog zakona o penzionom osiguranju nameštenika od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz god. 1907., u obliku carske naredbe od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138., kao i u svima narèdbama, koje su na osnovu toga izdate, ima se staviti:

¹ Obnarodovan u »Službenim novinama« br. 125. od 10. juna 1922., prilog XX., u »Uradnom listu pokrajinske uprave za Sloveniju« br. 190./68. od 26. juna 1922. i u »Dalmatinskom glasniku« br. 64. od 8. augusta 1923., prilog.

- a) mesto »Austrijski«, »Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca«;
- b) mesto »Ministarstvo unutrašnjih dela«, »Ministarstvo za socijalnu politiku«;
- c) mesto »Beč«, »Ljubljana«;
- d) mesto »Donja Austrija«, »Ljubljana sa okolinom«;
- e) mesto »tuzemstvo«, »bivši austrijski teritorij Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca«;
- f) mesto »inostranstvo«, »inostranstvo i teritorij Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca van bivšeg austrijskog teritorija«, osim u §§ 21. i 30. zakona, gde ima ostati reč »inostranstvo«.

Pod bivši austrijski teritorij u smislu zakona imaju se ubrajati i oni krajevi van tog teritorija, koji spadaju u područje pokrajinskih uprava za Slovenačku i Dalmaciju.

Član 2.

Sve odredbe toga zakona, koje se odnose na zemaljske urede Općega penzionog zavoda za nameštenike, stupaju van kreposti. Dužnosti i prava tih zemaljskih ureda prelaze na sam Penzioni zavod i to tako, da poslove upravnog odbora zemaljskih ureda preuzima načeonništvo* Penzionog zavoda, a poslove glavnih skupština ureda glavna skupština Penzionog zavoda.

Član 3.

Sve odredbe toga zakona kao i odredbe naknadnih naredaba u pogledu nadomesnog osiguranja pomoću nadomesnih zavoda i nadomesnih ugovora postaju nevažeće. Usled toga postaju bezpredmetna i sva priznanja, koja je izdalo austrijsko Ministarstvo unutrašnjih dela, odnosno Ministarstvo za socijalnu politiku u tom pogledu penzionim zavodima te službenim ili osiguravajućim ugovorima.

* Srbohrvatski prevod starog austrijskog zakona nazivlje taj kolegij »starešinstvom«, naš zakon »upravnim odborom«, statut pak u srbohrvatskoj izdaji štamparije Maksa Hrovatina »načelstvom«, a u »Dalmatinskom glasniku« »ravnateljstvom«. Kako tvori po slovenskom i srbohrvatskom tekstu statuta »upravni odbor« drugi uži odbor, izabran iz sredine pomenutog kolegija, pod »ravnateljstvom« pak se često podrazumeva administrativno vodstvo ureda, to upotrebljavam za taj kolegij u skladu sa slovenskim tekstom uvek naziv »načeonništvo«, da bude svako nesporazumljenje onemogućeno.

Član 4.

Odredbe niže navedenih §§ zakona o penzionom osiguranju nameštenika menjaju se kako sledi:²

I.

Opseg dužnosti osiguranja.

§ 1.

Obvezani osiguranju i osigurani po odredbama, što dalje dolaze, jesu nameštenici³, zaposleni na bivšom austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca⁴:

1. koji su navršili 18. godinu života;

2. koji od istoga davaoca službe primaju dohodaka⁵, koji zajedno s dohodcima, što se imaju pribrojiti po §-u 3., iznose najmanje Din 150—, računajući na celu godinu,⁶ i

² Promene bivšega austrijskog zakona po zakonu od 12. maja 1922., Služb. novine br. 125., su sledeće:

preinačuje se tekst §-a 3., oteka 1. do 5., §-a 7.a, §-a 8., oteka 2. do 6., §-a 9., oteka 2., §-a 23.a (ne doduše izričito, ali po smislu §-a 9.i zakona o osiguranju radnika od 14. maja 1922., Služb. nov. br. 117.), §-a 25., §-a 27.a, oteka 1., §-a 33., §-a 36., §-a 37., §-a 38., §-a 39., §-a 41., §-a 44., §-a 46., oteka 3., §-a 47., oteka 1. (po smislu §-a 51., t. 6., i čl. 2.), §-a 50., §-a 51., §-a 69. (po smislu čl. 3.), §-a 70., §-a 76., oteka 1. i 3., §-a 81., oteka 1., §-a 82., oteka 1., §-a 83., §-a 88., oteka 5. (po smislu člana 2. zakona i §-a 43. statuta Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani, objavljenog naredbom Ministra za socijalnu politiku od 31. jula 1922., Služb. nov. br. 268. od 29. novembra 1922.;

van snage se stavljaju § 2., tačke 8. i 12., § 42., otek 2., tačka 3., stavak 2. (po smislu člana 2. zakona i §§-a 9., 10. i 25. statuta), §§ 52. do 68. a, § 71., § 74. a (po smislu člana 3.), § 77., § 87., otek 1., tačka 2., otseci 2. i 5. (po smislu člana 3.);

na novo se uvadjaju člani 1. do 9., § 16., otek 3., § 30. a, § 31., otek 3., § 43., otek 2., § 47. a, § 50. a.

Radi zastare, odnosno radi njihovog negdašnjeg samo prolaznog značenja, ne dolaze više u obzir te su u sledećem tekstu ispušteni II. članak, § 35., otek 5., § 73., otek 7., stavak 1., drugi i treći uslov (»dotično ako je prijava u opće učinjena pre, nego što staje na snagu ova naredba, ili ako se najmanje tri meseca posle časa, kad staje na snagu ova naredba, naknadno učini za vreme, što je prošlo pre toga časa«).

U sludećem su navedeni svi paragrafi i člani bivšeg austrijskog zakona, recipiranog

3. koji ili prema vrsti svojega nameštanja imaju činovnički značaj ili redovno vrše pretežno duševne poslove.

Pretežno duševni poslovi jesu osobito ovi:

a) svako zanimanje odgojem ili poučavanjem;

b) izvršivanje slobodnih umetnosti bez obzira na umetničku vrednost radnja;

c) svako zanimanje u smeru svršenih nauka kod apsolvenata onih nauka, što su po §-u 20. bivšoga austrijskoga vojnoga zakona rešavali od dužnosti služenja treće godine prezentne službe⁸, i kod apsolvenata viših nauka, što idu preko toga;

d) uprava radnja, odela radnja ili poslovnica (podružnica);

e) višji nadzor nad poslovima drugih osoba;

f) pisarnička i kontoarska služba;

g) viša poslovna vanjska služba.

Dužnost osiguranja se napose ne osniva:

a) službinskom službom;

b) neposrednim sudelovanjem kod proizvodjenja robe po obrtnim (u širem smislu), rudarskim, poljedelskim i šumskim radnicama i šegrtima.

i delomice preinačenog zakonom od 12. maja 1922., Služ. nov. br. 125., u tekstu, koji važi sada u smislu zakona od 12. maja 1922., Služb. nov. br. 125., i kasnijih naredaba.

⁸ Ako su ostali zakoniti uveti ispunjeni, obavezani su osiguranju takodjer vežbenici (praktikanti) i nameštenici, koji služe samo privremeno (provizorno) ili na pokušaj, pošto zakon ne smatra dužnosti osiguranja odvisnom o stalnom (definitivnom) nameštenju.

⁴ Sve jedno je, da li nameštenik je naš ili tudji državljan, samo da je zaposlen u području ovoga zakona.

⁵ Jedno je te isto, da li su primitci stalni ili menljivi, da li se imenuju platom, nagradom, odškodninom, potporom iz prijateljstva ili iz milosti ili kakogod inače, samo da su zamena za službovanje.

⁶ Sve jedno je, da li službodavac isplaćuje namešteniku njegove službene primitke mesečno, 14dnevno, sedmično, dnevno, po komadu, ili kako bilo, glavno je, da ukupni godišnji iznos iznaša najmanje 150 Din.

⁷ Činovnički značaj imaju takodjer svi nameštenici, koji imaju oficirski čin ili se vežbaju za oficirsku službu, kao n. pr. kapetani, oficiri, kadeti, komisari, kontrolori, strojari (mašinsti) i drugi njima jednaki nameštenici na trgovačkim ladjama, koji bi bili obično i bez toga značaja obavezani osiguranju, jer vrše koji od pretežno duševnih posala, nabrojenih u gornjim točkama.

⁸ To su apsolvanti 6. razreda državne ili nedržavne srednje škole, koja ima pravo javnosti, u užem smislu (gimnazije, realke, realne gimnazije) ili državne ili pak sa

Prodavački rad* i služba u skladištu osnivaju samo onda dužnost osiguranja, kad spadaju pod koju od odredaba 3. točke, alin. c) do e).

§ 1. a

Ne smatra se, da su zaposleni na bivšom austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca osobito nameštenici radnja sa ovoga teritorija za vreme, dokle su zaposleni u podružnici (obrtništ, poslovnici, skladištu) izvan ovoga teritorija, a tako i putnici, namešteni jedino za mušterije izvan ovoga teritorija.

Organima višega nadzora smatraju se nameštenici svih zvanja, koji vrše nadziranje ili nadgledanje, skopčano s brigom za to, da rad drugih službenika zadovoljava u tehničkom ili gospodarskom pogledu, te samo sporedno rade fizičke poslove, a to su osobito: majstori i upravitelji radionica, rudarski nadstojnici, nadglednici u rudnicima i talionicama i njihovi stalni zamenici, poliri, upravitelji magazina, pregledavači i preuzimači robe i viši ekonomski, šumski, lovački i vrtlarski personal, n. pr. nadglednici selišta i šuma, revirski lovci i viši vrtlari.

Ne smatraju se napose organima višega nadzora: nameštenici, koji sami rade fizičke poslove i samo sporedno vrše nadzor nad drugim jednako

pravom javnosti opremljene nedržavne škole, u kojoj se može polučiti zaključena izobrazba za obrtnu, umetničku, tehničku, trgovačku, poljedelsku, šumsku, rudarsku ili talioničku struku zanimanja. Takove škole su samo one stručne škole, delovodske škole, graditeljsko-radničke škole, umetno-industrijske škole, majstorske škole, dvo-razredne trgovačke škole, poljedelske ili njima srodne specijalne škole za kulturu zemlje, odnosno niža šumarska učilišta, rudarske ili talioničke škole ili škole na bivšoj c. kr. akademiji za glazbu i umetnost obrazovanja u Beču i škole za umetnost u Budimpešti i Zagrebu, za koje je kao uvet za prijam u prvi tečaj (semestar, razred) potpuno apsolvirana pučka (osnovna) škola ili potpuno ispunjenje dužnosti pučke škole i u kojima uz celodnevno trajanje obuke i celogodišnji tok nauka je najmanje dvogodišnje, pri obrtnim strukovnim školama pak najmanje trogodišnje učevo doba. Kao dvogodišnje učevo doba važi takodjer apsolviranje dvogodišnjeg učevo tečaja u četirima jedno za drugom sledećim godinama u polugodišnjim tečajevima sa celodnevnom obukom.

Ako su nameštenice dovršile takovo ali tomu ravno učilište (n. pr. devojački licej, tečaj za dečje vrtove itd.), moraju biti takodjer osigurane jednako kao muški apsolvanti gore navedenih škola.

* Prodavače i ostalo trgovačko osoblje može osigurati službodavac dobrovoljno po §-u 30. a) p. z. (vidi str. 27.).

zaposlenim radnicima, n. pr. radnički prednjaci, zatim osobe, koje bez ovlaštenja, da raspolazu tuđim radnim silama, u bitnosti imaju samo da broje i bileže poslove iste vrsti, koji se ponavljaju.

Pisarničkom i kontoarskom službom smatra se napose: dopisivanje, pisanje i prenašanje stenograma, vodjenje knjiga, računska i blagajnička služba pa risački rad, zatim svako zanimanje u odvetničkim i biležničkim pisarnicama.

Izuzevši netom spomenuto zanimanje, napose se ne smatra pisarničkom i kontoarskom službom: pisanje po diktatu bez upotrebe stenografije, samo prepisivanje⁹ i umnažanje spisa, pisanje adresa,⁹ pauzovanje, šabloniranje i patroniranje, svako umnažanje planova i crteža mehaničkim ili hemijskim postupkom, nadalje rad blagajnika, što sede na blagajnicama u otvorenim trgovinama, rad pomoćnih pisara u kolekturama brojčane lutrije, prvih konobara, prvih kuhača i ključarica u gostioničarskom i krčmarskom obrtu, zatim vodjenje biležaka i zapisa, što ih samo za dopunu svojega rada imaju da bileže nameštenici skladišta i prodavački nameštenici.

Višom poslovnom vanjskom službom smatra se napose: kupljenje narudžaba, naloga i oferta, dakle rad kupovalaca, putnika i agenata, koji su podložni dužnosti osiguranja, ako su namešteni sa stalnom plaćom ili sa zajamčenim najmanjim dohotcima, ali ne zanimanje inakasantâ i kolpoterâ. Takodjer nisu ni dalje podložne osiguranju osobe, koje predju ili su prešle iz nameštenja, koje nije podložno osiguranju, u putničko ili agentsko zvanje.

⁹ Samo tada nisu nameštenici obvezani osiguranju, ako prepisuju (prave čistopise, mundiraju) po potpuno jednakim uzorcima, ili ako pišu u istinu samo naslove, dok su osiguranju obvezani, ako prepisuju, prenašaju ili sastavljaju podatke po uzorcima i na podlogama, koje nisu potpuno jednaki sa spisom, kojeg sami sastavljaju (n. pr. ako pišu fakture po trgovačkim knjigama, unašaju podatke iz knjiga ili spisa u formulare, pišu narudžbe, sastavljaju račune itd.)

Nameštenici, koji baš za sada samo još prepisuju, a nisu određeni za to, da bi puko prepisivanje trajno vršili kao svoje zanimanje, već spadaju za pravo u službodavčevo činovništvo, a prepisuje samo, da steku podlogu za komptoarsku, odnosno pisarničku službu, podložni su osiguranju. Podložni su osiguranju takodjer svi nameštenici, zaposleni bilo kojim poslom u odvetničkim i biležničkim pisarnama (dakle i tada, ako baš samo trajno prepisuju), i nameštenici, zaposleni podnesnim zapisnikom (ekshibitnim protokolom), otpравниštvom (ekspeditom), registraturom ili arhivom i sličnim poslovima.

§ 2.

T. 8. i t. 12. stavljaju se van snage.

Od dužnosti osiguranja se izuzimaju:

1. one osobe, za koje bi dužnost osiguranja prvi put nastala, tek pošto navršje 55. godinu života;

2. osobe, koje na temelju prijašnjega službovanja već imaju opskrbu (penziju, proviziju itd.), koja dosiže osnovni iznos onoga razreda plaće, u koji bi se ti službenici imali uvrstiti po svojoj plaći pri stupanju u prvo zanimanje, podložno osiguranju;

3. deca, zatim suprug (supruga) davaoca službe i članovi načeonništva jurističke osobe, koji su spram nje eventualno u odnošaju službe;

4. osobe, kojih rad u nameštenju, koje osniva dužnost osiguranja, sačinjava sporedno zanimanje uz drugi privredni rad, skopčan s većim dohotcima;

5. nameštenici dvora i države pa njihovih zavoda i preduzeća;

6. nameštenici zemalja, kotara, općina, zavoda zakonito priznatih verskih društava, koji su određeni za bogoštovne, nastavne ili dobrotvorne svrhe, javnih nastavnih zavoda ili nastavnih zavoda s pravom javnosti, javnih fondova i onih korporacija, koje su po propisu zakona određene za ispunjavanje javnih zadaća, zatim nameštenici željeznica, koje služe za javni saobraćaj, i njihovih pomoćnih zavoda, i to uz pretpostavku, da spomenuti nameštenici imaju normirana, t. j. službama, koje obavljaju,¹⁰ skopčana prava na mirovinu ili barem da će ih steći, kad mine normirano pokusno vreme ili provizorno nameštenje. No nameštenici industrijskih,

¹⁰ Nameštenik je samo tada oprošten dužnosti osiguranja, ako je pravo do mirovine u načelu (jednom za uvek) sdruženo sa tom službom, ne pak s nameštenikovom osobom, tako da je na pravnovredan način, najbolje u posebnom penzionom pravilniku, jednom za uvek odlučeno, da pridobije pravo do mirovine svaki onaj, koji nastupi tu službu. Ako je dakle n. pr. općinskom tajniku općinsko veće kao posebno odlikovanje za dugogodišnje službovanje ili iz kojeg drugog razloga podělilo pravo na mirovinu samo za njegovu osobu i obitelj, a ne da bi to pravo jednom za uvek bilo vezano sa službom, tako da bi svaki tajnik imao ista prava, mora da tajnik, usprkos tomu, bude osiguran kod Penzionog zavoda.

Na isti način moraju biti osigurani takodjer svi pogodbeni i drugi nameštenici općina i drugih pod točkom 6. §-a 6. p. z. navedenih službodavaca, čija služba nije švezana pravom na mirovinu.

financijskih ili drugih tečevnih preduzeća, što ih rade zemlje, kotari ili općine ili što su garantirana od takve koje korporacije ili od države, bit će samo onda izuzeti od dužnosti osiguranja, ako se — osim ispunjenja gornjega sveta — njihov davalac službe spram nadzorne vlasti jednom za avek obveže, da će u slučaju, ako takvi nameštenici kasnije bez umirovljenja stupe u nameštenja, podložna osiguranju, doznačiti kompetentnom nosiocu osiguranja (Penzionome zavodu za nameštenike) iznos one premijske rezerve, što bi imala postojati za te nameštenike, da su u vreme svojega nameštenja kod toga davaoca službe bili članovima Penzionog zavoda za nameštenike;

7. odvetnički i biležnički kandidati pa lečnici u službi zavoda za bolesnike i sanatorija, nadalje nameštenici civilnih tehnika (civilnih inžinira svih kategorija i civilnih geometara), koji su kod inžinirske komore zabilježeni kao kandidati za koje od tih zvanja, pa napokon apsolventi nauka tehničkih velikih škola, namešteni u kojem građevnom obrtu, za minimalnoga vremena praktičnoga rada, što je propisan za postignuće prava samostalnoga izvršivanja dotičnoga građevnog obrta;

8. (stavljeno van snage);

9. redovni slušaoci velikih škola i srodnih zavoda, zatim djaci srednjih škola pa nastavnih zavoda, srodnih sa srednjim školama, i stručnih nastavnih zavoda, što će ih naredbom odrediti Ministarstvo za socijalnu politiku u dogovoru s učesnim ministarstvima, i to za vreme njihovih nauka;

10. plesači i plesačice, artistički personal varijeteja i preduzeća cirkusa, zatim svi nameštenici onih pozorišnih i orhestarskih preduzeća, koja rade svoj obrt bez stalnog obrtišta;

1. nameštenici radnje izvan bivšega austrijskoga teritorija Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koja nema na bivšom austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca nikakve podružnice (obrtišta, poslovnice, skladišta), zatim nameštenici, što u pratnji davaoca službe, koji na bivšom austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca nema redovnoga prebivališta, samo za neko vreme borave na ovom teritoriju;

12. (stavljeno van snage).

II.

Deoba osoba, podložnih osiguranju.

§ 3.

Osobe, obvezane osiguranju, uvrštavaju se na podlozi njihovih godišnjih primitaka u platne razrede, koje određuje po potrebi Ministar za socijalnu politiku tako, da najviši osigurani primitci odgovaraju dvostrukom iznosu poprečne visine u prošloj godini osiguranih primitaka svih osiguranih lica.

Za sada određuju se platni razredi prema sledećoj tabeli:^{11, 12}

Platni razred	Iznos god. primanja kao merilo za utvrđivanje platnih razreda		Iznos osiguranog godiš. primanja
	Din	Din	Din
I.	od 150.—	do 6.000.—	5.400.—
II.	6.001.—	8.640.—	7.200.—
III.	8.641.—	12.000.—	10.800.—
IV.	12.001.—	17.230.—	14.400.—
V.	17.231.—	20.400.—	16.200.—
VI.	20.401.—	27.000.—	18.000.—
VII.	27.001.—	30.000.—	21.000.—
VIII.	30.001.—	33.000.—	24.000.—
IX.	33.001.—	36.000.—	27.000.—
X.	36.001.—	39.000.—	30.000.—
XI.	39.001.—	in već	33.000.—

¹¹ Tekst naredbe Ministra za socijalnu politiku od 15. augusta 1928., Služb. nov. br. 191., važeće od 1. septembra 1928. dalje.

¹² Pre 1. septembra 1928. važili su sledeći platni razredi:

od 1. januara 1909. do 30. juna 1921. (austr. zakon od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1., od god. 1907., i car. nar. od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.):

Platni razred	Uračunljivi godišnji primitci				Osigurani god. primitci	
	od Din	(K)	do uključivo Din	(K)	Din	(K)
I.	150.—	(600)	225.—	(900)	150.—	(600)
II.	više od 225.—	(900)	300.—	(1.200)	225.—	(900)
III.	" "	300.— (1.200)	450.—	(1.800)	300.—	(1.200)
IV.	" "	450.— (1.800)	600.—	(2.400)	450.—	(1.800)
V.	" "	600.— (2.400)	750.—	(3.000)	600.—	(2.400)
VI./1	" "	750.— (3.000)	1.800.—	(7.200)	750.—	(3.000)
VI./2	" "	1.800.— (7.200)			750.—	(3.000)
	i više					

od 1. jula 1921. do 30. juna 1922. (uredba od 27. juna 1921., Služb. nov. br. 160., i zakon od 12. maja 1922., Služb. nov. br. 125.):

Platni razred	Uračunljivi godišnji primitci				Osigurani god. primitci	
	od Din	(K)	do uključivo Din	(K)	Din	(K)
I.	150.—	(600)	225.—	(900)	150.—	(600)
II.	više od 225.—	(900)	450.—	(1.800)	300.—	(1.200)
III.	" "	450.— (1.800)	750.—	(3.000)	600.—	(2.400)
IV.	" "	750.— (3.000)	1.050.—	(4.200)	900.—	(3.600)
V.	" "	1.050.— (4.200)	1.500.—	(6.000)	1.200.—	(4.800)
VI.	" "	1.500.— (6.000)	2.250.—	(9.000)	1.500.—	(6.000)
VII.	" "	2.250.— (9.000)	3.000.—	(12.000)	2.250.—	(9.000)
VIII.	" "	3.000.— (12.000)	3.750.—	(15.000)	3.000.—	(12.000)
IX.	" "	3.750.— (15.000)	4.500.—	(18.000)	3.750.—	(15.000)
X.	" "	4.500.— (18.000)			4.500.—	(18.000)
	i više					

od 1. jula 1922. do 31. decembra 1923. (naredba Ministra za socijalnu politiku od 3. juna 1922., Služb. nov. br. 137.):

Platni razred	Uračunljivi godišnji primitci		Osigurani god. primitci
	od Din	do uključivo Din	
I.—II.	150.—	1.080.—	600.—
III.—IV.	više od 1.080.—	1.620.—	1.200.—
V.—VI.	" "	1.620.—	1.800.—
VII.	" "	2.400.—	2.400.—
VIII.	" "	2.880.—	3.000.—
IX.	" "	3.480.—	3.600.—
X.	" "	4.200.—	4.200.—
XI.	" "	5.040.—	4.800.—
XII.	" "	6.000.—	6.000.—
XIII.	" "	7.200.—	7.200.—
XIV.	" "	8.640.—	9.000.—
	i više		

od 1. januara 1924. do 30. juna 1926. (naredba Ministra za socijalnu politiku od 19. jula 1923., Služb. nov. br. 240.):

Platni razred	Uračunljivi godišnji primitci		Osigurani god. primitci
	od Din	do uključivo Din	
I.	150.—	2.400.—	1.800.—
II.	2.401.—	4.200.—	3.600.—
III.	4.201.—	6.000.—	5.400.—
IV.	6.001.—	8.640.—	7.200.—
V.	8.641.—	10.200.—	9.000.—
VI.	10.201.—	12.000.—	10.800.—
VII.	12.001.—	14.400.—	12.600.—
VIII.	14.401.—	17.280.—	14.400.—
IX.	17.281.—	20.400.—	16.200.—
X.	20.401.—	i više	18.000.—

od 1. jula 1926. do 31. avgusta 1928. (naredba Ministra za socijalnu politiku od 11. maja 1926., Služb. nov. br. 107.):

Platni razred	Iznos god. primanja kao merilo za utvrđivanje platnih razreda		Iznos osiguranog god. primanja
	od Din	do uključivo Din	Din
1.	150—	4.200—	3.600—
2.	4.201—	6.000—	5.400—
3.	6.001—	8.640—	7.200—
4.	8.641—	10.200—	9.000—
5.	10.201—	12.000—	10.800—
6.	12.001—	14.400—	12.600—
7.	14.401—	17.280—	14.400—
8.	17.281—	20.400—	16.200—
9.	20.401—	30.000—	18.000—
10.	30.001—	38.400—	21.000—
11.	38.401—	i više	24.000—

Pri utvrđivanju platnog razreda ima se uračunati osim plate i stanarina te aktivitetni, funkcioni i svi ostali dodateci, kao: ratni dodateci, dodateci radi skupoće, za nabavu odela i drugog i. t. d., zatim ugovoreni promenljivi primitci, kao što su: tantijeme, provizije i drugi od poslovnog ili radnog uspeha zavisni primitci, ugovorene ili obično redovito ponavljajuće se nagrade, remuneracije, bilansne i novogodišnje nagrade i. t. d., kao konačno sve vrste naturalnih primitaka.

Stalni primitci zaračunavaju se sumom, proračunatom za celu godinu. Promenljivi primitci zaračunavaju se, ako im je zagaranatovan najniži iznos, sa tim iznosom, inače poprečnim iznosom u poslednje tri prošle godine, odn. ako službeni odnos traje kraće vreme, sa poprečnim, u tom kraćem vremenu postignutim iznosom, ako se pak poprečni iznos ne može utanačiti, sa jednom petinom stalnih primitaka.¹³

¹³ Ako nameštenik još nije primio kojih od običnih primitaka za tekuću godinu, ipak treba u svakoj prijavi, i ako je ona podnesena već početkom godine, da se uz redovite primitke, koje nameštenik već prima, navedu takodjer svi oni, koje će tek

Stan u naravi, loženje, osvetljenje kao i prehrana uračunavaju se sumom, koju odredi od vremena na vreme Ministar za socijalnu politiku ili njegovim ovlašćenjem nadležni Veliki župan za pojedine okruge svoga područja. Ostali naturalni primitci zaračunat će se prema lokalnim prosečnim cenama.¹⁴

Više osoba, koje sporazumno daju posla istim nameštenicima, ma bilo i uz posebnu plaću, jamče solidarno za osiguranje toga nameštenika na temelju cele njegove plaće. Izuzevši taj slučaj, podlozan je nameštenik, koji je u isto doba u službi kod više davalaca službe uz posebnu plaću, dužnosti osiguranja samo u pogledu svojega glavnog zanimanja.

Glavnim zanimanjem se smatra služba s najvećom plaćom. Ako za dužnost osiguranja dolazi u obzir više služba s jednakom plaćom, određuje se glavno zanimanje najpre po užoj svezi ove ili one službe s prijašnjim nameštenikovim privrednim radom ili tečajem obrazovanja, zatim po dužem trajanju službenog odnošaja, pa napokon po drugim valjanim obilježjima.

tokom godine primiti. Ako se pri promenljivim primitcima ne može navesti barem približni iznos, neka se navede možda dogovoreni najniži iznos, ili pak u zadnjim tri godinama postignuti iznos.

U odlukama osiguranja Penzionog zavoda preračunani su službeni primitci za celu godinu. Kao godišnji primitci neka se ne računa svota svih primitaka, koje je osiguranik u toku jedne godine u istinu primio, nego oni skupni svakoputni primitci, koje dobiva ili na koje ima prava u času, kad se primitci računaju, i to preračunani na celu godinu, to jest tako, da se izračuna, koliko bi imao skupa u jednoj godini primitaka, ako se za podlogu uzmu primitci, koje uživa baš sada, i svi drugi redoviti ili promenljivi primitci, koje bi imao tekom svake godine još primiti.

Ako je n. pr. osiguranik od nove godine do konca oktobra imao mesečne plate sa doplatcima Din 2.000—, od novembra do decembra Din 2.500—, uz to jednomesečnu platu o Božiću te fiksnu remuneraciju Din 1.500—, primio je do konca godine u istinu deset puta po Din 2.000— je Din 20.000—, dva puta po Din 2.500— je Din 5.000—, za Božić Din 2.500— i Din 1.500— remuneracije, skupa Din 29.000—. Svakoputni pak primitci preračunani u izvesnoj dobi na celu godinu, su n. pr. dne 1. oktobra sledeći: dvanaest puta po Din 2.000—, je Din 24.000—, za Božić jednomesečna plata Din 2.000—, konačno još remuneracija Din 1.500—, skupa Din 27.500—. Ako hoćemo doznati dana 1. novembra, koliko bi bili današnji primitci, preračunani na celu godinu, dobijamo sledeći račun: dvanaest puta po Din 2.500— je Din 30.000—, o Božiću još jedna plata Din 2.500—, uz to remuneracija Din 1.500—, skupa Din 34.000—. Da se uzmogne ustanoviti odgovarajuća premija, potrebno je prijaviti svako povišenje plate i drugih primitaka do svaki put važeće najviše uračunljive visine (sada Din 39.001— na godinu).

III.

Predmet osiguranja.

§ 4.

Predmet osiguranja jest:

za osiguranu osobu:

1. očekivanje rente u slučaju nesposobnosti za zaradu (nemoćničke rente, §§ 6. do 10.), dotično staračke rente § 11.);
za zaostale:
2. očekivanje rente za udovicu (udovičke rente, §§ 12. do 14.),
3. očekivanje prinosa za odgoj dece (§§ 15. do 17.),
4. očekivanje jednokratne otpravnine za udovicu, dotično za decu ili siromašnu mater, što ostanu posle smrti (§§ 18. i 19.).

IV.

Doba čekanja.

§ 5.

Da se postigne pravo na davanja, naznačena u §-u 4., broj 1., 2. i 3., zahteva se osim uveća, što su inače zato ustanovljeni, da prodje doba čekanja.

Taj zahtev prestaje, ako osigurana osoba postane nesposobnom za zaradu ili umre od nesreće, koja ju je snašla u vršenju službe i koja je u svezi sa službom.

¹⁴ To jest sa iznosom, koji bi za njih morao plaćati nameštenik, kad bi bio primoran, da ih nabavlja u slobodnoj trgovini u maloprodaji po dnevnim poprečnim tržišnim cenama. Nikako ne sme službodavac procenjivati svojih davanja u naturi po vlastitim režijskim cenama, dakle po tim, po kojim ih on dobavlja; kad ih nameštenik naime ne bi primio. Nikako ne sme službodavac procenjivati svojih davanja u naturi po vlastitim režijskim cenama, nego po cenama detaljne prodaje. Pošto mu ih nije potreba kupovati, su dakle njegovi primitci u stvari za toliko viši, za koliko bi ga stajali ti prirodni primitci drugogde, kad bi ih morao kupovati tako kao drugi nameštenici, koji ih ne primaju u naturi, i kako će ih morati kupovati tada, kad bude u penziji te ih neće više primiti u naravi.

V.

Iznos zakonitih davanja, sticanje i gubitak prava na ta davanja, početak i prestanak dohodaka.

Nemoćnička renta.

§ 6.

Pravo na nemoćničku rentu ima osigurana osoba, bez obzira na svoju dobu, u slučaju nesposobnosti za zaradu (nemoći).

§ 7.

Nesposoban je za zaradu, tko radi telesne ili duševne mane ne može dalje vršiti zvaničnih dužnosti svojega poslednjeg nameštanja, podložnog osiguranju.

Nesposobnim za zaradu smatra se nadalje osiguranik, koji je dosegao 65. godinu života, ako nije ni u kojem službovnom odnošaju, podložnom osiguranju.

§ 7. a

No na nemoćničku rentu nema prava onaj:

a) čija zasluga od zanimanja, koje odgovara njegovoj radnoj snazi, nadmašuje i iznos od Din 900— i dve trećine oseka uračunljivih dohodaka, što ih je primao za poslednjih 60 meseci prinosa ili za eventualnoga kraćeg vremena službovanja;

b) tko je pruzrokovao nesposobnost za zaradu namišljeno ili tada, kad je počinio zločin, konstatovan od kaznenog suda. No u tom slučaju može nosilac osiguranja nemoćničku rentu sasvim ili delomice dozvoliti članovima porodice, koji imaju proti osobe, koja bi imala pravo primati, zakonitih prava na uzdržavanje.

Ako zarada i nemoćnička renta zajedno nadmašuju osek uračunljivih dohodaka poslednjih 60 meseci prinosa ili eventualnoga kraćeg vremena službovanja, nemoćnička će se renta za taj višak umanjiti.

§ 8.

Ako nesposobnost za zaradu nastane nakon vremena čekanja od 120 meseci prinosa ili ranije radi nezgode (§ 5., 2. stavak), sastojat će nemoćnička renta od osnovnoga iznosa, a u prvom slučaju takodjer od povišice.

Osnovna renta iznosi trideseterostruki iznos prosečnog mesečnog prinosa prvih stotvadeset plaćevnih meseci ili eventualnoga kraćeg plaćevnog doba.

Ako je za osiguranika povoljnije, moraju se prinosi onih meseci, koje je osiguranik bio osiguran pre 1. jula 1921. ili je posle 30. juna 1921. proboravio u prvih 5 razreda, kod izračunavanja prosečnog mesečnog prinosa računati na osnovu uračunljivih primitaka poslednja 24 meseca pre svršetka dobe čekanja od 120 meseci, odnosno pre dana, kojeg je ranije stekao pravo na rentu. Pri tom smeju se zaračunati primitci za izračunavanje prinosa, koji su dospeli pre 1. jula 1921., sa najviše Din 900.— godišnje, za prinose, dospele posle 1. jula 1921. i pre 1. jula 1922., sa najviše Din 1.500.—, za prinose, dospele posle 1. jula 1922. i pre 1. januara 1924., sa najviše Din 3.000.—, za prinose, dospele posle 1. januara 1924. i pre 1. jula 1926., sa najviše Din 6.000.—, za prinose, dospele posle 1. jula 1926. i pre 1. septembra 1928., sa najviše Din 8.000.— i za prinose, dospele posle 1. septembra 1928., sa najviše Din 11.000.—.

Godišnja povišica odmeruje se sa $\frac{1}{8}$ premija, koje su dospele iza 120 plaćevnih meseci.

Ako privredna nesposobnost nastupi bez nesrećnog slučaja (§ 5., stav. 2.), po isteku najmanje 60, a manje nego 120 plaćevnih meseci, tada renta za iznemoglosti iznosi $\frac{2}{3}$ osnovne rente za 60 plaćevnih meseci, a za svaki daljni mesec $\frac{1}{180}$ od osnovne rente.

Dok se plaćevni razredi ne promene, iznose dakle:^{15 16}

¹⁵ Tekst naredbe Ministra za socijalnu politiku od 15. augusta 1928., Služb. nov. br. 191., važeće od 1. septembra 1928. dalje. Ovi iznosi važili bi samo, kad bi bilo osiguranje čitavo vreme provedeno u istom platnom razredu.

¹⁶ Ovde određene rente povisuju se prema »Pravilniku Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani, po kojem se odmeravaju doplatci radi skupoće«; vidi str. 93. i 98.

U plat- nom razredu	Delomična osnov- na renta nakon 60 mes. godišnje	Potpuna osnovna renta nakon 120 mes. godišnje	Postepeni iznos nakon 120 meseci godišnje	Najveći iznos inval. rente nakon 40 god. godišnje
	Din	Din	Din	Din
I.	1.080.—	1.620.—	81.—	4.050.—
II.	1.440.—	2.160.—	108.—	5.400.—
III.	2.160.—	3.240.—	162.—	8.100.—
IV.	2.880.—	4.320.—	216.—	10.800.—
V.	3.240.—	4.860.—	243.—	12.150.—
VI.	3.600.—	5.400.—	270.—	13.500.—
VII.	4.200.—	6.300.—	315.—	15.750.—
VIII.	4.800.—	7.200.—	360.—	18.000.—
IX.	5.400.—	8.100.—	405.—	20.250.—
X.	6.000.—	9.000.—	450.—	22.500.—
XI.	6.600.—	9.900.—	495.—	24.750.—

Uz koje se uвете vreme službe, otsluženo u nameštanju podložnom osiguranju, broji za odmeru rente, određeno je u 7. stavku §-a 73.

Mesečni iznos rente zaoblit će se na 10 p tako, da se ne će uzeti u obzir iznosi do 5 p, a veći iznosi će se računati kao 10 p.

§ 9.

Nemoćnička renta počinje se primati prvoga dana kalendarskoga meseca, što dolazi posle časa, kojega pripadne renta. Ako se u postupku proglašivanja nemoći (§ 74., stavak 2.) ne utvrdi vreme gubitka sposobnosti za zaradu, smatrat će se dan prijave kao dan gubitka.

Ako osiguranik na osnovu zakona o osiguranju radnika u bolesti ima pravo na bolesničku podporu ili je po tome zakonu oslobođen obveze osiguranja, jer prima platu, tada stiče pravo na primanje rente tek po isteku zakonitog prava na bolesničku podporu ili platu.

§ 10.

Primanje nemoćničke rente prestaje:

1. kad umre onaj, koji ima pravo primati;
2. kad opet postane sposoban za zaradu;
3. kad postoje pretpostavke §-a 7. a), sl. a).

Staračka renta.

§ 11.

Nemoćnička renta pripada bez dokaza nesposobnosti za zaradu kao staračka renta:¹⁷

1. osiguranim muškarcima poslije 480 meseci prinosa;
2. osiguranim ženama poslije 420 meseci prinosa, ali ne pre, nego što dosegnu 55. godinu života;
3. osiguranim muškarcima, koji su navršili 70. godinu života, i osiguranim ženama, koje su navršile 65. godinu života, a imaju najmanje 60 meseci prinosa.

Odredbe §-a 7. a, §-a 9., 2. stavka, i §-a 10., 2. i 3. točke, ne vrede za staračku rentu.

Na pripadanje staračke rente nema utecaja, da li je osiguranik još dalje u svom nameštenju. U tom slučaju se premije više ne plaćaju (§ 24., 2. točka).

Staračka renta se počinje primati prvoga dana kalendarskoga meseca, što dolazi posle časa, kojega renta pripadne, a prestaje se primati, kad umre osoba, koja je ima pravo primati.

No primanje staračke rente se može odgoditi s tom posljedicom, da se ona medjutim povisi za onaj iznos, koji odgovara prirastu premijske rezerve.

Udovička renta.

§ 12.

Pravo na udovičku rentu ima udovica osiguranika, koji je u vreme svoje smrti primao nemoćničku ili staračku rentu ili imao pravo na takvu rentu. Udovička renta iznosi polovicu osiguranikove rente, dotično osiguranikova očekivanja.¹⁸

§ 13.

No pravo na udovičku rentu ne postoji u ovim slučajevima:

1. ako od dana, kojega je osiguranik sklopio brak, još nije prošlo 6 meseci, već ako je osiguranikova smrt prouzrokovana nezgodom, koja je nastala posle sklopljenja braka;

¹⁷ Vidi »Pravilnik« na str. 94., § 3., t. b i d.

¹⁸ Vidi »Pravilnik« na str. 94. i 95., § 3., t. c i d, i § 6.

2. ako je osiguranik sklopio brak, pošto je navršio 50. godinu života;
3. ako je osiguranik u času sklapanja braka primao nemoćničku ili staračku rentu, što je ovde predviđena;
4. ako je udovica u vreme suprugove smrti bila svojom krivnjom sudski rastavljena ili sudski razvedena;
5. ako je udovici kaznenom sudskom presudom dokazano, da je skrivila ili zajedno s drugim skrivila smrt suprugovu.

§ 14.

Primanje udovičke rente počinje prvoga dana kalendarskoga meseca, koji bude posle dana suprugove smrti, a prestaje s ponovnom udajom, dotično sa smrću udovice.

U slučaju ponovne udaje dobiva udovica otpavu u trostrukom godišnjem iznosu njezine udovičke rente.

Prinosi za odgoj.

§ 15.

Pravo na prinos za odgoj ima svako dete ispod 18 godina u slučaju smrti osiguranoga oca ili osigurane matere, ako je pokojni roditelj u tome času primao nemoćničku ili staračku rentu ili imao pravo očekivati takvu rentu. No nezakonita, nepozakonjena deca i deca, koja poteču iz braka, što ga je osiguranik sklopio tek u vreme, kad je primao nemoćničku ili staračku rentu (§ 13., br. 3.), nemaju na temelju osiguranja svoga oca prava na prinose za odgoj.

§ 16.

Prinos za odgoj iznosi za svako dete, koje je jednostruka sirota, jednu trećinu, a za svako dete, koje je dvostruka sirota, dve trećine nemoćničke rente, koju je očekivao, dotično na koju je imao pravo pokojni roditelj, bez eventualne povišice.

Za svako dete, koje je dvostruka sirota, a kojem su oba roditelja bila osigurana, odmerit će se kao prinos za odgoj potpuna nemoćnička renta, koju je očekivao ili na koju je imao pravo više osigurani roditelj, bez eventualne povišice.

Nakon svršetka dobe čakanja 120 plaćevnih meseci, u gornjim stavovima spomenuta invalidska renta bez povišica ima se, u koliko je po siročad povoljnije, umesto sa iznosom, određenim u §-u 8. ovog zakona, računati sa trideseterostrukim iznosom one prosečne mesečne premije, koja se dobija, ako se svote svih do smrti oca ili majke dospelih premija povećaju za svotu premija, dospelih u prvih 120 plaćevnih meseca, i to razdeli brojem svih plaćevnih meseci, povećanim za 120.

Suma prinosa za odgoj dece, koja su jednostruka siročad, ne sme, ako otac živi i dokle još živi, nadmašiti 50% gore spomenutih prava, ako majka uživa i dokle uživa udovičku rentu, ne sme nadmašiti 75%, a kod dece, koja su dvostruka siročad, ne sme nadmašiti 200% spomenutih prava, i to tako, da u svakom slučaju ono očekivanje, dotično renta, što je osigurani roditelj u času smrti stekao ili primao, bude najveći iznos svih prinosa za odgoj.

Pojedini prinosi za odgoj će se svaki put razmerno davati u granicama najvećega iznosa.¹⁹

§ 17.

Primanje prinosa za odgoj počinje prvoga dana kalendarskoga meseca, koji bude posle dana smrti osiguranoga roditelja, a prestaje, kada dete navrši 18. godinu života ili ako pre umre.

Jednokratna otpravnina.

§ 18.

Pravo na jednokratnu otpravninu ima udovica, a gde ne ostane udovica, na jednake delove deca osigurane osobe, ako ta osoba, a da se nije dogodila nezgoda prema 2. stavku §-a 5., umre pre, nego mine 60 meseci prinosa, i ako su inače ispunjeni uveti za primanje udovičke rente ili prinosa za odgoj (§§ 13., 15. i 17.).

Ako ne ostane ni udovica ni deca, koja imaju pravo, ima pravo na jednokratnu otpravninu siromašna mati, koja je ostala iza smrti osiguranika i kojoj je osiguranik za uzdržavanje davao prinos.

¹⁹ Vidi »Pravilnik« na str. 94. i 95., § 3., t. c i d, i § 6.

§ 19.

Kao jednokratna otpravnina pripada udovici, dotično deci, dvostruki, a siromašnoj materi jednostruki osnovni iznos one nemoćničke rente, koja po izminuću 120 meseci prinosa pripada u razredu plaće, u kojem je osiguranik bio u vreme smrti.²⁰

§ 19. a

Prenos (cesija), zalaganje i plenidba očekivanja i prava osiguranika i članova njihove obitelji dopušteni su i imaju pravnu moć samo onda, kad se izvrše:

1. zbog namire prava onih osoba, koje protiv osoba, što po gornjim odredbama imaju pravo primati, imaju zakonito pravo na davanje uzdržavanja;

2. zbog namire predujama, što ih je osobama, koje imaju pravo primati, na njihovu zamolbu dao davalac službe ili nosilac osiguranja na račun osiguravačkih prava posle časa, kojega su ta prava pripala, no pre nego su doznačena.

VI.

Isplata, počivanje i zastara dohodaka; posledice neopravdanoga primanja.

§ 20.

Sve rente i prinosi za odgoj isplaćuju se unapred u mesečnim obrocima. Ako pravo na njih prestane u tečaju meseca, ne će se primljeni iznosi vraćati.

Osobe, koje imaju pravo primati, valja da pre svake isplate, ako se zatraži, donese potvrdu o životu, dotično udovištvu.

Otpravnine će se isplatiti odmah, pošto se donese dokaz o pravu.

§ 21.

Pravo primati nemoćničke i udovičke rente i prinose za odgoj počiva, dakle od osoba, koja ima pravo primati, na temelju propisa o prisilnom osiguranju od nezgoda prima rentu, i to do iznosa te rente.

²⁰ Jednokratna otpravnina nije povišena u »Pravilniku«. Vidi »Pravilnik« na str. 97., § 8.

Pravo primanja počiva u pogledu svih vrsti renta i prinosa za odgoj:

1. dokle osoba, koja ima pravo primati, izvršuje kaznu uskrate slobode veće od jednoga meseca, no pri tom će se staračke, nemoćničke i udovičke rente doznačiti članovima obitelji, koji imaju protiv osobe, što ima pravo primati, zakonitih prava na uzdržavanje;

2. dokle osoba, koja ima pravo primati, bez privole nosioca osiguranja ima svoje trajno boravište u inostranstvu. U tom slučaju se ta osoba može otproviti s polovicom glavnične vrednosti njenih prava.

§ 22.

Osim slučajeva napose ustanovljenih u gornjim odredbama, pravo, dotično primanje davanja, ustanovljenih u ovom zakonu, prestaje zastarom. Zastara se ravna po odredbama općega građanskog zakonika. No za isticanje prava na primanje rente iznosi rok zastare 10 godina od početka prava traženja, a za traženje pojedinoga obroka rente godinu dana od časa njegove dospelosti.

§ 23.

Ako koja osoba proti pravu dodje do uživanja kojega davanja, što je ovde ustanovljeno, to će joj se oduzeti; nepravredno primljeni iznosi valja da se vrte zajedno s 5% kamata, ne dirajući time u kazneno pravno proganjanje. Kod nepravredno primljenih prinosa za odgoj ne će biti ukamaćivanja.

VI. a.

Lečenje.

§ 23. a.

Penzioni zavod za nameštenike ima pravo zametnuti lečenje, eda primalac nemoćničke rente opet postane sposoban za zaradu.

U tu svrhu može nosilac osiguranja na svoj trošak smestiti osiguranika u koji zavod za lečenje (bolnicu, lečilište) ili inače u koje mesto, zgodno za lečenje, i to bez privole osiguranikove u onim slučajevima, u kojima se po §-u 53. zakona o osiguranju radnika od 14. maja 1922., Služb. nov. br. 117., može narediti, da se netko smesti u bolnicu.

Za vreme lečenja može se primanje nemoćničke rente sasvim ili delomice obustaviti. No ako osiguranik, koji se leči, ima članova obitelji, za kojih je uzdržavanje dosada bitno doprinosisio, ima im se dati potpora, koja iznosi barem polovicu rente, što pripada osiguraniku.

Ako se primalac rente ne će da podvrgne lečenju, koje ne zavisi od njegove privole, može mu se privremeno obustaviti primanje cele nemoćničke rente ili jednoga joj dela.

O sporovima medju nosiocem osiguranja i primaocem rente, što su u savezu s primenjivanjem lečenja, odlučuje kompetentni obranički sud (§ 76.).

VII.

Prestanak dužnosti osiguranja, vraćanje premija, iznovična dužnost osiguranja.

§ 24.

Dužnost osiguranja prestaje:

1. čim više nije ispunjen kojigod od njenih uveta;
2. kad pripane nemoćnička, dotično staračka renta.

No prava na temelju osiguranja ostaju sačuvana 18 meseci posle prestanka dužnosti osiguranja, i to u iznosu očekivanja, u tom času već stečenih, dotično umanjenih po §-u 26.*

§ 25.

Osobe, za koje je prestala dužnost osiguranja ili dobrovoljno osiguranje (§§ 28. do 30.) iz kojihgod razloga, izuzevši razlog 2. točke §-a 24., pi istotako osobe, koje su izlučene iz osiguranja radi toga, što ne postoji dužnost osiguranja, imaju pravo — ako su zatim najmanje 6 meseci ostale bez zanimanja, podložnoga osiguranju, — da im se vrati

* Ako osiguranik obnemogne ili umre u dobi 18 meseca od kada je istupio iz službe ili od kada je inače prestala dužnost osiguranja, imaju on i njegovi obiteljski članovi još uvek pravo na rentu ili otpovninu. Ako je prošlo od tada već više vremena, nemaju više toga prava, osim ako ga je osiguranik očuvao plaćanjem pristojbine za priznanje po §-u 27. a; osiguranik ima samo još pravo, da se mu prijašnje osiguranje ubroji po §-u 27., kad možda ponovno stupi u osiguranje, ili da primi delomični povraćaj premija po §-u 25., dok posle prestanka osiguranja nije prošlo više od 3½ godina.

bez kamata onaj deo premija zbilja plaćenih za njih, koji po odgovarajućem ključu §-a 33. na njih otpada, ako se davalac službe i nije poslužio pravom odbijanja, što mu pristoji (§ 36.), i to najviše iznos premijske rezerve.²¹

No ako je osiguraniku prema §-u 31. bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. od god. 1907., bivše austrijske carske naredbe od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138., ili ovoga zakona uračunano koje vreme službe na temelju posebnih uplata, ili ako je osiguranik za neko vreme dobrovoljno nastavio osiguranje (§ 28.), ima mu se od premijske rezerve, što je narasla tim osiguranjima, vratiti 75%, no najmanje iznos, koji je jednak potpunoj premijskoj rezervi, odbivši jednu godišnju premiju onoga razreda plaće, u kojem je osiguranik najposle bio. Ali pravo na povratu ima se i u tim slučajevima računati po predjašnjem stavku, ako je to povoljnije za osiguranika.

Ženskoj, koja za prve dve godine posle istupa iz osiguranja sklopi brak ili za prve dve godine posle sklopljenja istupi iz osiguranja, ima se povrata nadopuniti na 80% premija, što su zbilja za nju uplaćene.

Ta prava, za koja vrede odredbe §-a 19. a, može istaći samo osiguranik. Ona prestaju, ako se za tri godine posle ispunjenja uveta ne istaknu kod kompetentnoga nosioca osiguranja, a isto tako i u slučaju, ako tražilac opet stupi u zanimanje, podložno osiguranju, pre nego istakne prava. Već istaknuta prava te vrsti prelaze na baštinike osobe, koja ima pravo.

§ 26.

Delomična povrata uplaćenih premija vredi kao potpuna otprava, ako dosiže ili nadmašuje iznos premijske rezerve. Inače ima za posledicu umanjeње očekivanja, dotično uračunljivoga vremena prinosa, i to u razmeru vraćenoga iznosa prema premijskoj rezervi, što se nakupila.²²

²¹ Deo premija, koji se vrati, se ne valorizira po »Pravilniku«, nego isplati u nominalnom iznosu. Vidi »Pravilnik« na str. 97., § 8.

²² Vidi »Pravilnik« na str. 97., § 8.

§ 27.

Kod iznovičnoga osiguranja izračunat će se nova očekivanja nadovezujući na pre stečena — neokrnjena ili prema §-u 26. umanjena — očekivanja, ako je prekinuće osiguranja bilo posledica toga, što je osiguraniku pripala nemoćnička renta, ili ako je trajalo najviše dvanaest godina posle dospevanja poslednje premije.

Inače se kod iznovičnoga osiguranja ima uračunati samo minulo vreme čekanja, i to najviše pet godina.

§ 27. a

Očekivanja, stečena na temelju najmanje 120 meseci prinosa, mogu se u onoj veličini, u kojoj su postojala u času prestanka dužnosti osiguranja, uz pristojbinu za priznanje, koja iznosi na godinu Din 3.— i plaća se u dva polugodišnja obroka unapred, sačuvati s tim učinkom, da prava na temelju osiguranja ostanu na snazi i dalje od roka od 18 meseci, odredjenoga u poslednjem stavku §-a 24., bez ograničenja po vremenu.

To čuvanje očekivanja prestaje bez prava na povratu već plaćenih pristojbina za priznanje, ako osiguranik ne plati kojega obroka duže od 6 meseci posle njegova dospevanja. No prvi obrok pristojbine za priznanje, što dospeva u prvi dan 19. meseca posle prestanka dužnosti osiguranja, mora se platiti za 14 dana posle svojega dospevanja, jer inače prestaje pravo na čuvanje očekivanja.

Osobe, pozvane u aktivnu vojničku službu, oproštene su na svoju zahtevnu molbu od plaćanja pristojbine za priznanje za vreme, za koje su pozvane.

VIII.

Dobrovoljno osiguranje.

§ 28.

Osobe, za koje je dužnost osiguranja prestala iz kojihgod razloga, izuzevši razlog 2. tačke §-a 24., a isto tako one osobe, koje su radi nepostojanja dužnosti osiguranja izlučene iz osiguranja, imaju pravo dobrovoljno nastaviti osiguranje, ako nisu istakle eventualnih prava po §-u 25.

Za nameštenike, spomenute u 1. stavku §-a 1. a, može se, i osim slučaja prvoga stavka, dopustiti, da se prema iznosu svojih dohodaka po gornjim odredbama dobrovoljno osiguraju kod Penzionog zavoda za nameštenike, ako su kod Penzionog zavoda osigurani takodjer službenici radnje na bivšem austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Napokon se ima dopustiti, da se osobe, koje po zvanju privatno poučavaju ili rade u privatnim nastavnim zavodima, a još nisu prekoračile 45. godine života i primaju iz više službovnih odnošaja dohodaka, od kojih doduše nijedan pojedinice ne dosiže ili ne nadmašuje iznosa od Din 150—, no kojih zbroj dosiže ili nadmašuje taj iznos, na temelju ukupnih dohodaka, izjavljenih od njih, osiguraju kod Penzionog zavoda za nameštenike u posebnom odelu, spomenutom u IV. članku bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906, L. d. z. br. 1. od god. 1907., u obliku car. nar. od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.,²³ po tarifama što zanj vrede.

§ 29.

Dobrovoljno osigurana osoba valja da na propisani način uplati ukupnu premiju, spomenutu u §-u 33.

Uplaćivanjem ukupne premije nastavlja se osiguranje, koje postoji, a ne treba za to naročite izjave stranaka. Tko ne uplati prinosa kroz 6 meseci, smatra se, da se odrekao prava na nastavak osiguranja.

§ 30.

Dobrovoljno osiguranje prestaje, ako osigurana osoba:

1. prijavi svoj istup;
2. s uplatom premija zaostane za šest meseci;
3. trajno boravi u inostranstvu, a nije u kojoj od služba, naznačenih u §-u 1. a, stavku 1.

Od odredbe poslednje točke mogu se naredbom Ministra za socijalnu politiku odrediti izuzetci u pogledu pojedinih država.

²³ Glej str. 54.

§ 30. a

Službodavci cele Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca imaju pravo, da svojevoljno prijave na neobvezno osiguranje zakonitih minimalnih davanja svoje nameštenike, izuzev radnike,* zaposlene u granicama države, u dobi od 18. do 55. godine, u koliko još nisu po zakonu na osiguranje obvezani, i pod uslovom, da prijave najmanje 10 nameštenika i da se obvežu:

1. da će svaki put osigurati sve svoje nameštenike svih onih vrsta uposlenja, koje su vrste na osiguranje prijavili;
2. da će ispunjavati sve dužnosti, koje nalaže zakon službodavcima, koji su obvezani na osiguranje nameštenika, u pogledu prijavljivanja nameštenika i plaćanja premija;
3. da će održati osiguranje najmanje tri godine.

Te nameštenike osigurava zavod u posebnom oteku za neobvezno osiguranje zakonitih davanja. Dokle god traje službeni odnos s takvim službodavcima, ti osiguranici i njihovi službodavci imaju, ako ovaj zakon nije odredio inače, ista prava i dužnosti kao i obvezno osigurani nameštenici i njihovi službodavci.

Neobvezno osiguranje prestaje:

1. ako ga službodavac otkaže, i to sa važnošću za kraj sledeće kalendarske godine;
2. ako službodavac padne pod konkurz (stečaj);
3. ako službodavac umre ili je posao od jednog službodavca prešao na drugog, a novi službodavac za vreme od mesec dana izjavi zavodu, da ne produžuje postojećega osiguranja;
4. danom, kojim Penzioni zavod isključi službodavca. Zavod ga ima pravo isključiti u slučaju, kad uredno ne izvršuje svoje dužnosti te i u prkos dvema opomenama u stavljenom roku po mesec dana ne izvrši, niti je moguće ovršnim putem naplatiti zaostale prinose.

U svim tim slučajevima ostaje nameštenicima pravo, da dobrovoljno i nadalje ostanu osigurani po §-u 28., stav. 1., u istom oteku.

* Trgovačke saradnike i druge trgovačke nameštenike, koji nisu obvezani osiguranju možda već po kojoj točki §§ 1. i 1. a, mogu službodavci osigurati dobrovoljno po §-u 30. a.

Penzioni zavod ovlašten je, da primi na neobvezno osiguranje takodjer i nameštenike sluzbodavca sa manje od 10 nameštenika pod uslovom povoljnog lekarskog pregleda svakog pojedinog nameštenika i posebnog dodatka na premiju, koji opterećuje samog sluzbodavca, u koliko je takav dodatak potreban prema osiguravajućim tehničkim pravilima.

Svi ti neobvezno osigurani imaju pravo na zakonita davanja samo u toliko, koliko su plaćene premije, a pravo na dobrovoljno produženje osiguranja (§ 28.) po istupu iz službe samo onda, ako su bili dve godine osigurani, inače samo, ako to zavod dozvoli.

§ 31.

U buduće postoji pravo osiguranika na povišenje njihovih očekivanja preko normalnoga iznosa uračunavanjem godina službe samo prigodom prenosa provizijskoga osiguranja kod rudarske bratimske blagajnice u penziono osiguranje (§ 92. b) i u svezi s doznakom premijske rezerve za osobe, što prelaze iz javnih služba u zanimanja, podložna osiguranju (§ 2., 6. točka). U ta dva slučaja nije uračunavanje službenih godina ograničeno niti u pogledu časa zatraženja niti u pogledu delovanja zbog skraćanja vremena čekanja (§ 31., 2. i 3. stavak bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz god. 1907.).

Sačuvana ostaju prava, što su dosada stečena uračunavanjem godina službe.

U otseku za neobvezno osiguranje zakonitih davanja može Penzioni zavod dozvoliti uračunavanje službenih godina pod uslovima § 31. austrijskoga zakona od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz god. 1907.^{24, 25}

²⁴ Ovaj § 31. glasio je:

Svaka osigurana osoba može steći povišicu svojih prava na rentu preko zakonske mere uračunavanjem godina službe uz platu iznosa, koji je jednak dotičnoj premijskoj rezervi.

No uračunavanje godina službe dopušteno je samo na osnovu zbilja izvršenih godina službe i razreda plaće u doba uračunavanja i samo u roku od pet godina posle toga, kako je počela dužnost osiguranja.

Uračunavanjem godina službe može se zakonito vreme čekanja skratiti najviše na 60 meseci prinosa.

²⁵ Vidi »Pravilnik« na str. 95., § 4., stavak 2.

IX.

Osiguranje očekivanja.

§ 32.

Davanja (§ 4.) osiguravaju se stalnim premijama. Od premija će se nakupiti premijska rezerva. Osim toga će se od višaka rukovanja načiniti fond za sigurnost.

§ 33.

Stalne premije imaju se plaćati za svaki plaćevni mesec u visini 1% osiguranih godišnjih primitaka.

Prinosi se razdeljuju na sluzbodavca i nameštenika tako, da na sluzbodavca otpada onaj celi deo prinosa, koji ne prelazi jedne petine prinosa najvišeg platnog razreda, od onoga dela prinosa, koji prelazi jednu petinu a ne premašuje dveju petina najvišeg prinosa, polovina, a od onoga dela, koji prelazi dve petine najvišeg prinosa, jedna trećina. Ostatak ima da plati nameštenik.

Dok se ne izmene platni razredi, iznašaju dakle premije:^{26, 27}

U platnom razredu	Mesečno Din	Od toga otpada mesečno na	
		sluzbodavca Din	nameštenika Din
I.	54.—	54.—	—.—
II.	72.—	69.—	3.—
III.	108.—	87.—	21.—
IV.	144.—	103.—	41.—
V.	162.—	109.—	53.—
VI.	180.—	115.—	65.—
VII.	210.—	125.—	85.—
VIII.	240.—	135.—	105.—
IX.	270.—	145.—	125.—
X.	300.—	155.—	145.—
XI.	330.—	165.—	165.—

Stecanjem prava na invalidsku ili staračku rentu prestaje dužnost plaćanja premija.

²⁶ Tekst naredbe Ministra za socijalnu politiku od 15. augusta 1928., Služb. nov. br. 191., važeće od 1. septembra 1928. dalje.

²⁷ Pre 1. septembra 1928. iznašale su premije:

od 1. januara 1909. do 30. juna 1921. (zakon od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz god. 1907., i car. nar. od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.):

U platnom razredu	Mesečno		Od toga otpada mesečno na			
			službodavca		nameštenika	
	Din	(K)	Din	(K)	Din	(K)
II.	1·50	(6—)	1—	(4—)	—50	(2—)
I.	2·25	(9—)	1·50	(6—)	—75	(3—)
III.	3—	(12—)	2—	(8—)	1—	(4—)
IV.	4·50	(18—)	3—	(12—)	1·50	(6—)
V.	6—	(24—)	3—	(12—)	3—	(12—)
VI./1	7·50	(30—)	3·75	(15—)	3·75	(15—)
VI./2	7·50	(30—)	—	—	7·50	(30—)

od 1. jula 1921. do 30. juna 1922. (uredba od 27. juna 1921., Služb. nov. br. 160., i zakon od 12. maja 1922., Služb. nov. br. 125.):

U platnom razrepu	Mesečno		Od toga otpada mesečno na			
			službodavca		na meštenika	
	Din	(K)	Din	(K)	Din	(K)
I.	1·50	(6—)	1·50	(6—)	—	—
II.	3—	(12—)	3—	(12—)	—	—
III.	6—	(24—)	6—	(24—)	—	—
IV.	9—	(36—)	9—	(36—)	—	—
V.	12—	(48—)	10·50	(42—)	1·50	(6—)
VI.	15—	(60—)	12—	(48—)	3—	(12—)
VII.	22·50	(90—)	15—	(60—)	7·50	(30—)
VIII.	30—	(120—)	17·50	(70—)	12·50	(50—)
IX.	37·50	(150—)	20—	(80—)	17·50	(70—)
X.	45—	(180—)	22·50	(90—)	22·50	(90—)

od 1. jula 1923. do 31. decembra 1923. (naredba Ministra za socijalnu politiku od 3. juna 1922., Služb. nov. br. 137.):

U platnom razredu	Mesečno	Od toga otpada mesečno na	
		službodavca	nameštenika
	Din	Din	Din
I.—II.	6—	6—	—
III.—IV.	12—	12—	—
V.—VI.	18—	18—	—
VII.	24—	21—	3—
VIII.	30—	24—	6—
IX.	36—	27—	9—
X.	42—	29—	13—
XI.	48—	31—	17—
XII.	60—	35—	25—
XIII.	72—	39—	33—
XIV.	90—	45—	45—

od 1. januara 1924. do 30. juna 1926. (naredba Ministra za socijalnu politiku od 19. jula 1923., Služb. nov. br. 240.):

U platnom razredu	Mesečno	Od toga otpada mesečno na	
		službodavca	nameštenika
	Din	Din	Din
I.	18—	18—	—
II.	36—	36—	—
III.	54—	45—	9—
IV.	72—	54—	18—
V.	90—	60—	30—
VI.	108—	66—	42—
VII.	126—	72—	54—
VIII.	144—	78—	66—
IX.	162—	84—	78—
X.	180—	90—	90—

§ 34.

Premije se imaju platiti unapred prvoga dana svakoga kalendarskog meseca.

Ako se osiguranje počne ili svrši u toku meseca, ipak se ima platiti potpuna mesečna premija.

Više davalaca službe, što se izmene u jednom mesecu prinosa, solidarno jamče za premiju u iznosu razreda plaće, što vredi za svakoga od njih. Koji plati, ima protiv drugih davalaca službe regresno pravo na razmernu otštetu.

§ 35.

Pravo na utvrdjenje postojanja premijskih tražbina zastari za tri godine od dana dospevanja premije.

Zastara prava utvrdjenja prekida se svakom merom, prihvaćenom u svrhu utvrdjenja, i to u času, kada za to dozna osoba, koja je dužna platiti prinos.

Pravo iskati utvrdjene premijske dugove zastari za tri godine posle toga, kad se osobi, koja je dužna platiti prinos, priopći rezultat utvrdjenja.

Zastara prava iskanja prekida se dostavom isplatnoga naloga, upravljenoga na osobu, koja je dužna platiti, zamećanjem ovrhe, dozvolom roka za isplatu i po propisima, ustanovljenim u stečajnom redu.

od 1. jula 1926. do 31. avgusta 1928. (naredba Ministra za socijalnu politiku od 11. maja 1926., Služb. nov. br. 107.):

U platnom razredu	Mesečno Din	Od toga otpada mesečno na	
		službodavca Din	nameštenika Din
I.	36—	36—	—
II.	54—	51—	3—
III.	72—	60—	12—
IV.	90—	69—	21—
V.	108—	76—	32—
VI.	126—	82—	44—
VII.	144—	88—	56—
VIII.	162—	94—	68—
IX.	180—	100—	80—
X.	210—	110—	100—
XI.	240—	120—	120—

Dužnost plaćanja premija nezavisna je od ranijega izdanja dotičnih odluka ili rešenja i od početka pravne moći.²⁸

§ 36.

Premije (§ 33.) otpremat će davalac službe.

Ako je toj dužnosti zadovoljio, ima pravo odbijati mesečno od dohoda osigurane osobe delomični iznos, koji na nju dolazi.

To pravo odbijanja mora se izvršiti u roku od tri meseca posle prve isplate plaće, što dolazi iza dospevanja premije, jer inače to pravo prestaje.

Nepravедno uplaćene premije valja da nosilac osiguranja vrati s 5% kamata. Službenik ima u tom slučaju pravo na povratu prinosa, što ih je zbilja platio, te može zahtevati, da nosilac osiguranja isplati neposredno njemu te prinose s 5% kamata.

²⁸ Službodavac mora početi plaćati osiguravajuću premiju za nameštenika odmah pri stupanju ovoga u službu (§ 34.), i ako Penzioni zavod moguće nije još rešio prijave i dostavio osiguravajuće odluke, pa i ako se je moguće službodavac ili nameštenik proti odluci pritužio i pritužba nije dobila konačnog rešenja, tako, da osiguravajuća odluka nema još pravne moći (vidi takodjer § 75. a, stav. 2.). Smisao te zakonske odredbe je taj, da svaki službodavac mora u toliko poznavati zakon ili se pri političkoj vlasti, pri Penzionom zavodu ili ma bilo gde toliko informirati, da zna, za koje nameštenike i koliko mora plaćati osiguravajuće premije. Iz gornjih razloga Penzioni zavod može svakog službodavca, koji zaposluje nameštenika, koji je po mišljenju Penzionog zavoda obvezan osiguranju, a za kojeg službodavac neće da plaća premije, putem političke ili sudske eksekucije robiti (§ 38.), i ako eventualna pritužba još nije konačno rešena. Premije je naime treba plaćati svakog 1. u mesecu unapred (§ 34.), te si Penzioni zavod mora uplatu premije osigurati takodjer u slučaju morebitne kasnije insolvence službodavca, svršetka tvrdka i. t. d.

Ako premija nije bila plaćana u pravo vreme, mora Penzioni zavod zahtevati 5% za kamate zakašnjenja (§ 38.), jer treba da se premija počne ukamaćivati odmah po dospelosti, da naraste potrebna premijska rezerva.

Ako se je premija od službodavca uterala, ali se je usled pritužbe pravomoćno rasudilo, da službodavac nije dužan, da nameštenika osigura, ili da ga osigura sa tako visokom premijom, mora Penzioni zavod nepravilno plaćane premije ili deo njih vratiti sa 5% kamatima (§ 36.).

Ako službodavac nameštenika nije prijavio Penzionom zavodu i zavod naknadno zahteva prijavu, službodavac ne sme odgovoriti, da nameštenik nije više kod njega u službi, neka se dakle zavod pogodi sa nameštenikom samim ili sa njegovim novim službodavcem, i da njega nije briga više za to. Pošto naime zakon nalaže dužnost prijave (§ 73.) i uplate premija (§ 36.) službodavcu, mora taj osigurati i otpuštene nameštenike,

§ 37.

Država davat će »Penzionom zavodu za nameštenike« u Ljubljani za pokriće upravnih troškova subvenciju, koja iznosi od 1. juna 1920. pa na dalje najmanje Din 175.000— godišnje, a koja pada na teret budžeta Ministarstva socijalne politike, u koji se ima uneti.

U tom cilju proračun upravnih troškova Penzionog zavoda, koji je odobrila skupština zavoda, ima se podneti na odobrenje Ministru socijalne politike.

Država će »Penzionom zavodu za nameštenike« u Ljubljani nadoknadi i faktične troškove prvog uredjenja najviše do iznosa Din 70.000—, kao i nastale upravne troškove, sve za vreme od 1. januara 1919. do 31. maja 1920. najviše do iznosa Din 60.000—, u koliko ih odobri Ministar za socijalnu politiku.

§ 38.

Neplaćene premije ukamaćivat će se sa 5% te se mogu, izuzevši premije, spomenute u §-u 29., uterati političkom ili sudskom ovrhom i imaju u ovršnom i stečajnom postupku pravo prvenstva kao neplaćeni porezi.

Radi neuterivosti neplaćenih premija ne gubi se, uz ograničenje, što proizlazi iz 7. stavka §-a 73., pravo na osiguravačka davanja.

X.

Organizacija radnje.

Penzioni zavod za nameštenike (Penzioni zavod).

§ 39.

Osiguranje obavlja »Penzioni zavod za nameštenike« u Ljubljani.

ako njihovo pravo do osiguranja nije zastarelo (§ 35.) Jasno je, da službodavac mora sve premije za te nameštenike plaćati iz svojih sredstava, pošto službodavac ima prava otegnuti namešteniku otpadajući deo samo od njegovih primitaka, i to za tri meseca unatrag, čega naravno ne sme ni ne može da učini, ako svoje dužnosti glede prijave i uplate nije ispunio i nameštenik nije više u njegovoj službi. Također pak ne sme na nikakav način terati otstupljenog nameštenika za onaj deo premije, koji bi otpadao na nameštenika, te je svaka ovakova civilnopravna tužba isključena, jer je stvar već uredjena javnopravnom odredbom §-a 36.

§ 40.

Penzioni zavod za nameštenike može u svoje ime stecati prava i primati obveze, pred sudom tužiti i biti tužen.

Sedište mu je u Ljubljani.

Njegova redovna podsudnost jest stvarno nadležni sud u Ljubljani.

§ 41.

Članovi Penzionog zavoda jesu: obvezno (§ 1.) i neobvezno (§ 30. a) osigurani nameštenici i njihovi službodavci kao i dobrovoljni osiguranici po §-u 28.

§ 42.

Za Penzioni zavod sastavit će se statut. Taj statut i svaku njegovu promenu treba da odobri država.

U statutu Penzionog zavoda valja da se nalaze napose odredbe o ovim poslovima:

1. o načinu izbora i trajanju periode funkcije delegata za glavnu skupštinu, za tim eventualno zamenika delegata;

2. o načinu sazivanja, o uvetima sposobnosti za zaključivanje, o načinu prihvatanja zaključaka i o krugu delovanja glavne skupštine (§ 51.);

3. o postavljanju članova, sastavu, sposobnosti za zaključivanje, načinu prihvatanja zaključaka u krugu delovanja načeonštva i o trajanju njegova mandata, za tim o načinu pozivanja zamenika u slučajevima nestadaka (§ 44.);

4. o načinu sastavljanja i pregledavanja godišnjega računa;

5. o zastupanju Penzionog zavoda vani i formama pravnoobveznih dela;

6. o formi, kako će se priopćivati obznane zavoda;

7. o uredjenju i upotrebi zaklade za podupiranje siromašnih osoba bez službe (§ 86.);

8. o formama za legitimaciju načelstva i činovnika zavodskih;

9. o formi prijava i odjava (§ 73.).

U statutu se mogu ustanoviti također odredbe o tomu:

10. uz koje se uvete mogu odbiti izbori za delegata ili za člana načeonštva;

11. da li se može i u kojoj se meri može članovima načeoništva iz grupe osiguranih osoba dozvoliti eventualna naknada gubitka zaslužbe;

12. da li će se i kako će se organizirati posredovanje u pogledu traženja služba.

§ 43.

Upravu Penzionog zavoda vrši načeoništvo i glavna skupština.

Za olakšanje poslovanja može zavod postavljati povereništva, čiji delo-krug određuje načeoništvo zavoda.

§ 44.

Načeoništvo sastoji se iz predsednika i 12 članova, koje bira glavna skupština zavoda u razmeru izaslanika za tu skupštinu (§ 50.) iz skupine obveznih i neobveznih osiguranika, kao i njihovih službodavaca, tako da polovina pripada skupinama osiguranika, a polovina skupinama službodavaca.

Dobrovoljni osiguranici imaju se dodeliti onoj skupini, iz koje su proizašli.

§ 45.

Predsednika Penzionog zavoda imenuje Ministar socijalne politike svaki put na pet godina. Predsednik mora biti pravnik i imati svoje prebivalište u Ljubljani; ne sme biti član zavoda.

§ 46.

Načeoništvo bira između svojih članova dva predsednikova zamenika. Jedan valja da pripada grupi davalaca službe, a drugi grupi službenika. Izbor se vrši odelitim biranjima članova načeoništva, što pripadaju pojedinoj grupi.

Članove načeoništva izabrat će glavna skupština između svojevlasnih članova Penzionog zavoda. Članovi načeoništva moraju biti državljani Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Najmanje dve petine članova, izabranih iz pojedinih grupa, moraju imati svoje prebivalište u Ljubljani sa okolinom.

Pasivno izborno pravo gube osobe, koje su izgubile pravo biranja za najviše narodno predstavništvo.

Perioda funkcije izabranih članova načeoništva ne sme trajati duže od 5 godina.

Načeoništvo, koje odstupa, ostaje u službi, dok novo načeoništvo ne preuzme posala.

§ 47.

Načeoništvu je dužnost zastupati Penzioni zavod i voditi poslove, koliko za ovo nije nadležna glavna skupština, a napose takodjer prihvaćati zaključke o trajnom plodonosnom ulaganju raspoloživoga zavodskog imetka (§ 51., br. 6., § 88., 5. stavak).

Načeoništvo može, ne dirajući time u svoju vlastitu odgovornost, pojedine svoje dužnosti poveriti užim odborima ili plaćenim činovnicima.

§ 47. a

Za odlučivanje o zahtevima osiguranika ili njihove poradice na davanja, izuzev povraćanje premija, bira načeoništvo dve rentne komisije, jednu za obvezno, jednu za neobvezno osiguranje članova. Svaka od tih komisija sastoji se iz predsednika zavoda ili jednog od njegovih zamenika kao predsednika komisije i od dva člana načeoništva, od kojih je jedan zastupnik službodavaca, a drugi zastupnik osiguranika obveznih, odnosno neobveznih članova.

Komisija stvara zaključke samo jednoglasno; ako ne dodje do jednoglasnog rešenja, odlučuje o predmetu samo načeoništvo.

§ 48.

Članovi načeoništva vrše svoju službu kao počasnu službu, no naknadit će im se izdatci u gotovu novcu i dozvolit će im se primerene naknade za eventualne radnje, za koje se hoće većega truda.

§ 49.

Plaćeni činovnici će se uzeti pod zakletvu i podređeni su disciplinarnoj vlasti načeoništva.

Imenovanje i otpust upravljajućega činovnika, za tim odgovornoga osiguravačkoga tehnika treba da odobri Ministar za socijalnu politiku.

§ 50.

Glavna skupština sastoji se iz zastupnika, koji moraju, kao i njihovi zamenici biti članovi Penzionog zavoda.

Njihov izbor vrši se na podlozi proporcijalnog izbornog sistema, i to odvojeno za skupinu službodavaca i skupinu osiguranika te odvojeno za obvezne i neobvezne osiguranike, odnosno njihove službodavce.

Broj zastupnika i njihovih zamenika zavisi od broja obvezno, odnosno neobvezno osiguranih članova tako, da se na svakih 250 članova bira po 1 zastupnik i 1 zamenik osiguranika i po 1 zastupnik i 1 zamenik službodavaca. Broj zastupnika na osiguranje obveznih članova, odnosno njihovih službodavaca, mora biti u svim slučajevima najmanje za polovinu viši od broja zastupnika neobvezno osiguranih članova i njihovih službodavaca.

Broj zastupnika mora da iznosi najmanje 30, a najviše 100, tako da polovina pripada skupini službodavaca, a polovina skupini osiguranika.

Izbornu pravo imaju svi osiguranici, koji su u određeni dan, koji ne sme biti više od dva meseca, ni manje od jednog meseca pred danom izbora, članovi zavoda, kao i njihovi službodavci. Službuodavci, koji imaju i obvezno i neobvezno osigurane članove, biraju u obe skupine.

Funkcijono doba zastupnika ne sme trajati duže od 5. godina.

Glavna skupština zavoda mora se održati najmanje jedanput godišnje.

§ 50. a

Izbor zastupnika raspisuje predsednik Penzionog zavoda pred istekom funkcionog doba, te ujedno određuje i dan izbora.

Istodobno mora staviti na uvidjaj spisak članova (izborni katastar), koji se ima sastaviti za određeni dan u smislu § 50., 5. stava, i to odvojeno za obvezne i neobvezne članove kao i za poslodavce svake od tih skupina, te odrediti izbornu komisiju.

Reklamacije proti izbornom katastru moraju se uložiti najkasnije nakon 14 dana iza raspisa izbora izbornoj komisiji; ako se pri tom traži

upis birača, potrebno je navesti dan i broj rešenja Penzionog zavoda, kojim je isti uvršten u članstvo zavoda.

Izborna komisija sastoji se iz predsednika zavoda ili po njem imenovanog zamenika kao predsednika i nekoliko članova načeoništva, od kojih mora biti polovina zastupnika osiguranika, a polovina zastupnika službodavaca.

Rešenja izborne komisije o reklamacijama jesu konačna.

Između isteka reklamacionog roka i dana izbora mora proteći najmanje 8 dana.

O toku izbora ima se voditi zapisnik; uspeh izbora mora odmah predsednik obznaniti.

Predsednik zavoda izdaje izabranim zastupnicima i zamenicima legitimacije.

Žalbe proti izboru moraju se uložiti u roku od 14 dana iza dana izbora Velikom županu u mestu sedišta zavoda, koji o tom donosi konačno rešenje.

§ 51.

Glavnoj skupštini spada u dužnost:

1. izbor načeoništva (§ 46.);
2. izbor prisednika izbornog (mirovnog, obraničkog) suda (§ 76.) i njihovih zamenika;
3. rešavanje o godišnjem izveštaju načeoništva i davanja apsolutorija;
4. rešavanje o izmeni pravila;
5. rešavanje o nagradi funkcionarima zavoda (§ 48.) i eventualnoj otšteti zastupnika;
6. rešavanje o kupovanju i prodaji nepokretnosti.

Izbori na glavnoj skupštini vrše se odvojeno u četiri skupine: obvezno osigurani i neobvezno osigurani nameštenici kao i njihovi službodavci.

Za rešavanje o promeni pravila potrebna je većina od $\frac{2}{3}$ zastupnika.

Zaključci o predmetima pod 4., 5. i 6. važe tek po odobrenju Ministarstva socijalne politike.

§§ 52. do 68. a

stavljaju se van snage.

XII.

Drukčije opskrbne uredbe, koje se ne će smatrati ispunjenjem dužnosti osiguranja.

§ 69.

Gornjim se odredbama ne dira u pravne odnose, koji postoje među osobom podložnom osiguranju i osiguravačkim institutima, koji samostalno postoje, pa pripomoćnim, provizijskim i sličnim kasama, koje samostalno postoje.

No ako je davalac službe kojem namešteniku, što je podložan osiguranju, neposredno ili posredno (nesamostalnim fondom, što ga on sasvim ili delomice uzdržava) osigurao opskrbne dohodke, sme davanja, što pripadaju od prisilnoga osiguranja, uračunati u ugovorna davanja u onom razmeru, u kojem je doprineo za namiru onih prvih davanja.

XIII.

Prelaz namesnog osiguranja na Penzioni zavod.

§ 70.

Danom stupanja na snagu ovoga zakona²⁹ prelazi nadomesno osiguranje do iznosa najmanjih zakonitih davanja na »Penzioni zavod za nameštenike«. Dosadanji nosioci nadomesnog osiguranja: penzioni zavodi, osiguravajuća društva i službodavci, dužni su predati »Penzionom zavodu« odredjenog dana kao premijsku rezervu onaj iznos, koji bi trebalo skupiti do tog dana kod »Penzionog zavoda za nameštenike« za zakonita najmanja davanja njihovih osiguranika i izlučenih osiguranika. Tim danom gube ujedno pravo na onaj deo ugovorenih premija, koji odgovara zakonitim

²⁹ Zakon od 12. maja 1922., Služb. nov. br. 125 od 10. juna 1922., je stupio na snagu danom 10. juna 1922. Ipak je prešlo nadomesno osiguranje na Penzioni zavod već danam 21. jula 1921., kad je stupila na snagu uredba od 27. juna 1921., Služb. nov. br. 160. od 21. jula 1921., koja je odredjivala, da prelazi nadomesno osiguranje na Penzioni zavod »danom stupanja na snagu ove uredbe«, t. j. danom 21. jula 1921. Ova uredba je bila primljena u spisak uredba Ministarstva za socijalnu politiku (pod br. 53.), Služb. nov. br. 195. od 9. septembra 1921., a zakon od 12. maja 1922. izričito ustanavlja, da ostaje u važnosti kao zakon.

prelijama, koji se od tog dana ima plaćati »Penzionom zavodu za nameštenike«.

Predajom premijske rezerve dosadanji se nosioci nadomesnog osiguranja rešavaju za dotične osiguranike onoga dela svojih obveza, koji odgovara zakonitim najmanjim davanjima. Njihove dužnosti glede viših davanja, uračunavši predaje po dosadanjem §-u 68. zakona, i njihovo pravo na onaj deo premije, koji prelazi zakonom propisane premije, ostaju neizmjenjene.

Usled prenosa zakonskog osiguranja na Penzioni zavod ne smeju ni službodavci ni osiguranici prestati s uplaćivanjem onoga dela premija, koji prelazi zakonom propisane premije, niti mogu nosioci nadomesnog osiguranja poskupljivati premije za taj preostali viši deo osiguranja.

U svrhu predaje premijske rezerve sme se upotrebiti sabrani imetak nadomesnih zavoda i osiguravajućih društava, za nadomesne ugovore pak položena kaucija u njihovoj bilansnoj vrednosti. U koliko pak ne bi bilo dovoljno, mora se u sporazumu s Penzionim zavodom tražiti pokriće u pupilarno sigurnim vrednostima. O predmetnim sporovima odlučuje Veliki župan u Ljubljani u sporazumu s delegatom Ministarstva finansija u Ljubljani.

Dosadanji nosioci nadomesnog osiguranja imaju do 30. juna 1922. pravo da i ono preostalo im osiguranje na viša davanja i tekuće rente predaju »Penzionom zavodu za nameštenike« pod uslovom, da za pokriće premijskih rezerva za ta davanja predaju i po njihovim pravilima potreban kapital s eventualnim sigurnosnim rezervama u pupilarno sigurnim vrednostima, te da mu ustupe pravo do preostalog dela premija.

Penzioni zavod osigurava te osiguranike (stav 5.) za istinsku vrednost predanog iznosa i za pripadajuće premije u oteku za viša davanja po članu IV. bivše austrijske car. naredbe od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.,³⁰ i to u sporazumu sa osiguranim nameštenicima i njihovim službodavcima po onoj od svojih tarifa, koja najbolje odgovara dotadanjem osiguranju.

§ 71.

stavlja se van snage.

³⁰ Vidi str. 54.

XIV.

Regresna prava nosioca osiguranja.

§ 72.

Prava na oštetu, što ih osobe, koje po gornjim odredbama imaju pravo tražiti ili primiti, imaju protiv trećih osoba radi toga, što je osiguranik postao nemoćan ili umro, prelaze na nosioca osiguranja do iznosa dužnosti davanja nosioca osiguranja, što će se eventualno kapitalizirati po računskim osnovama Penzionog zavoda.

XV.

Prijava osoba, podložnih osiguranju. Isticanje traženja i pravna sredstva.

§ 73.

Osobe, podložne osiguranju, valja u formama, propisanim za to, prijaviti i odjaviti kod Penzionog zavoda.³¹

Jednaka dužnost prijave postoji u pogledu svih ostalih promena službovnoga odnošaja, merodajnih za osiguranje, osobito u pogledu promena plaće.

Gornje se prijave imaju učiniti za 14 dana, a valja da ih učini u načelu davalac službe.

No službenik je vlastan, da onaj deo prijave, koji se tiče njegovih obiteljskih prilika, sam prijavi neposredno Penzionom zavodu. Ako se posluži ovlašćenjem, prelazi počevši od časa obaveštenja Penzionoga zavoda potpuna odgovornost (XX. odsek) za taj deo prijave s davaoca službe na službenika.

Službenik ima takodjer pravo činiti sve druge prijave, a da se time ne ukida dužnost davaoca službe.

Penzioni zavod valja da primitak svake prijave u roku od četrnaest dana potvrdi i davaocu službe i službeniku, već ako u tom roku izadje odluka, kojom se prijava rešava.

³¹ Službodavac mora osigurati takodjer već otpuštenoga nameštenika, doklegod pravo na osiguranje nije još zastarelo. Vidi opasku na str. 33. i 34.

Ako prijavu barem jedna stranka na vreme učini, broji se vreme prinosa od onoga meseca, u kojem je dotična osoba stupila u položaj, podložan osiguranju, bez obzira na to, da li su plaćeni ili nisu plaćeni prinosi, što zapadaju. Inače se vreme prinosa broji, ako prijava nije na vreme ili u opće nije učinjena, od onoga meseca, u kojem je prijava naknadno učinjena ili dužnost osiguranja odlukom ili rešenjem s ureda utvrđena, bez obzira na to, da li su plaćeni ili nisu plaćeni prinosi, što zapadaju. Pre otsluženo vreme službe uračunava se kao vreme prinosa samo prema premijama zbilja uplaćenim, ako se naknadno plaćanje izvrši za šest godina posle dospevanja. Odredbe ovoga stavka vrede prema smislu za prijave, koje se imaju učiniti po 2. stavku.

O svakoj nezgodi, koja je u svezi sa službom ili zanimanjem, a kod koje se ozledi ili usmrti osoba, podložna osiguranju, valja da preduzetnik radnje ili osoba, kojoj je u vreme nezgode bila poverena uprava radnje, najdalje za 8 dana posle nezgode u propisanom obliku učini pismenu prijavu Penzionom zavodu, ako je verovatno, da će ozleda imati za posledicu nesposobnost za zaradu, koja prekoračuje zakonito trajanje bolesničke potpore.

§ 73. a

Davaoci službe i nameštenici dužni su takodjer u svako doba dati obavesti političkim vlastima i Penzionom zavodu o svim onim prilikama, koje su merodajne za odnošaj osiguranja. Davaoci službe su nadalje dužni organima Penzionog zavoda i političkih vlasti, izrekom za to legitimiranim, na samomu mestu dati da pregledaju one bileške, koje su potrebite, da se izvidi odnošaj osiguranja.³²

³² I ako su moguće službodavac ili nameštenik mišljenja, da nameštenik nije obavezan osiguranju, moraju dati ipak Penzionom zavodu sva potrebna objašnjenja, koja taj od njih zahteva. Službodavac mora na zahtev zavoda ispuniti takodjer tiskanice za prijavu k osiguranju, na kojoj može pripomenuti svoju sumnju o dužnosti osiguranja. O osiguravajućoj dužnosti naime suditi nije pozvan ni službodavac ni nameštenik sam, nego u prvom stepenu jedino Penzioni zavod, kojemu moraju pre toga sve merodavne okolnosti biti znane i jasne. Ako zavod izda odluku o dužnosti osiguranja, službodavac i nameštenik se i tako mogu u određenom roku od 14 dana (§ 75.) pritužiti na višu vlast. Onaj, koji na poziv Penzionog zavoda neće da dađe potrebnih objašnjenja ili ispuni prijavne tiskanice, biva pogodjen kaznom po §-u 82.

Ni od Penzionog zavoda ni od njegovih organa ne sme državna finansijska uprava tražiti, da joj u pogledu stranaka, dužnih dati obavesti, priopće odnošaje, za koje su doznali u svojem službenem svojstvu. No ta odredba ne вреди za imena osoba, koje imaju pravo primati, i za iznos njihovih dohodaka.³³

Pripadnici Penzionog zavoda, koji uživaju kojegod davanje, što je ovde ustanovljeno, dužni su u roku od 8 dana prijaviti Penzionom zavodu svaku promenu, koja se tiče njihova prava na primanje i njihova prebivališta.

§ 74.

Sva traženja, što ih osobe, osigurane kod Penzionog zavoda, ili članovi njihovih obitelji imaju protiv toga zavoda, a osnivaju se na ovom zakonu, imaju se istaći kod Penzionog zavoda, prikazavši potrebite dokaze.

Tko tvrdi, da je nemoćan, mora to dokazati lečničkom svedodžbom. Penzioni zavod ima pravo odrediti, da tražioca pregleda lečnik, što će ga taj zavod odrediti, za tim ima pravo učiniti sve dalje izvidjaje, što su potrebiti, da se ustanovi stanje stvari. Tražiočev davalac službe i sam tražilac obavezani su dati potrebite obavesti.

Ako se traženje prizna, Penzioni će zavod u tom slučaju u primerenom iznosu naknaditi troškove za lečničku svedodžbu, koju valja da donese tražilac.

Ako rentovno poverenstvo, dotično načeonništvo Penzionog zavoda (§ 60.), odbije traženje, da se dozvoli nemoćnička renta, može se to traženje, pre nego mine godina dana, iznova istaći samo u slučaju, da se bitno promeni stanje zdravlja, što je najposle konstatovano.

§ 75.

Sve odredbe i priopćenja Penzionog zavoda, štono se izdaju u okviru ovoga zakona, valja učesnicima dostaviti u pismenom opravku (odluke).

³³ Finansijska uprava može zahtevati samo, da joj Penzioni zavod kaže, ko i koliko prima rentu od zavoda, mirovinu ili otpremninu, dočim je to zabranjeno, u koliko se tiče visine službenih primitaka i drugih okolnosti nameštenika i službodavaca, u pogledu kojih mora zavoda čuvati uredovnu tajnu, koja je zajamčena takodjer sa strogim disciplinarnim odredbama.

U odlukama, kojima se odlučuje o traženjima, istaknutim od osiguranih osoba ili članova njihovih obitelji protiv nosioca osiguranja, valja da u slučaju, ako se traženje prizna, bude ujedno naznačen iznos i izračunavanje prisudjenoga davanja, a ako se traženje odbije, valja da budu naznačeni razlozi za to. Takve se odluke mogu pobijati samo tužbom kod nadležnog obraničkog suda (§ 76.) u neproduživom roku od 6 meseci posle dostave odluke.

Sve druge odluke, koje se tiču prava ili dužnosti, uredjenih ovim zakonom, mogu se pobijati prigovorima, koje valja prikazati u roku od 14 dana kod Velikog župana oblasti, u čijem se području nalazi nameštenikovo mesto službe.³⁴

Protih rešenja Velikih župana dopušteno je uteći se Ministarstvu za socijalnu politiku, a taj se utok ima prikazati u roku od 4 sedmice kod Velikog župana, čigovo se rešenje pobija.

§ 75. a

Inače se odredbe bivšega austrijskoga zakona od 12. maja 1896., L. d. z. br. 101., primenjuju na sav postupak pravnih sredstava u poslima kompetentnosti političkih vlasti, uzevši amo i prigovore protiv odluka nosioca osiguranja.

Pravna sredstva protiv odluka i rešenja o dužnosti osiguranja, o uvrštenju u razrede plaće i o utvrdjenju glavnoga zanimanja nemaju odgovodne moći.³⁵

Za dostavljanje odluka i rešenja u poslima gornjih odredaba primenjivat će se §§ 102. do 104. i 109. bivšega austrijskog građanskoga postupnika. Ako se ne zna za boravište osobe, kojoj se ima dostaviti odluka, valja da na zamolbu nosioca osiguranja dostavu izvrši sreska politička oblast, koja je kompetentna prema poslednjem prebivalištu, za koje zna nosilac osiguranja.

³⁴ Prigovore valja ulagati neposredno kod Velikog župana, nikako kod Penzionog zavoda, te prigovor, ako ne stigne Velikom županu pre isteka 14-dnevnog roka, biva zabačen iz formalnog razloga zakašnjenja roka bez obzira na materijalni sadržaj.

³⁵ Vidi opasku k §-u 35. na str. 33.

XVI.

Obranički sud i postupak.

§ 76.

U sedištu Penzionog zavoda ima se ustanoviti stalan obranički (izborni, mirovni) sud.

Obranički sud sastoji od stalnoga predsednika, četvorice prisednika i potrebitih zamenika. Predsednika i njegova zamenika imenuje Ministar pravde u dogovoru s Ministrom za socijalnu politiku između sudačkih državnih činovnika.

Prisednike i njihove zamenike bira glavna skupština, i to svaka od četiri skupine po jednog prisednika i razmeran broj zamenika. Članovi obraničkoga suda ne mogu biti u načeoništvu, niti mogu biti u službi zavoda.

Obraničku sud će suditi o tožbama, prikazanim po §-u 75., stavku 2.

Nisu dopuštena pravna sredstva niti tužbe protiv presude obraničkoga suda.

Naredbom će se izdati točniji propisi o sastavu obraničkih sudova i postupku pred tim sudovima, pa o dužnostima i eventualnoj nagradi obranika.

Troškove, skopčane s uredjenjem i rukovanjem stalnih obraničkih sudova, namirivat će Penzioni zavod.

§ 77.

stavlja se van snage.

§ 77. a

Sudovi su vezani na pravomoćna rešenja, što su ih upravne vlasti izrekle u granicama svoje kompetentnosti.

Isto su tako upravne vlasti vezane na pravomoćna rešenja, što su ih sudovi izrekli u granicama svoje kompetentnosti.

Ako se pravomoćna presuda suda ili upravne vlasti osniva na rešenju o prethodnom pitanju, za koje nije bio sud ili upravna vlast kompetentna, da ga samostalno reši, može stranka zahtevati obnovu postupka, ako je to

prethodno pitanje kompetentna vlast pravomoćno drukčije rešila, a to je rešenje ili naknadno izrečeno ili ga stranka bez svoje krivnje nije mogla istaći u prijašnjem postupku.

XVII.

Državni nadzor.

§ 78.

Penzioni zavod podlozan je nadzoru državne uprave; taj nadzor vrši Ministar za socijalnu politiku.

On je takodjer zvan da dalje državna odobrenja, predviđena u ovom zakonu.

Za neposredno rukovanje državnim nadzorom mogu se postaviti posebni organi.

Ministar za socijalnu politiku ima pravo podvreći poslovanje Penzionog zavoda uredovnom pregledavanju prema odredbama §§-a 38. i 39. bivše austrijske ministarske naredbe od 5. marta 1896., L. d. z. br. 31., dotično propisa za osiguravačke zavode, koji u buduće stanju na suagu mesto tih odredaba; on imade nadalje pravo raspustiti načeoništvo Penzionog zavoda, pa njegovo poslovanje i zastupanje poveriti provizorno jednomu upravitelju; no Ministar je dužan u roku od 8 sedmica posle raspusta izdati potrebite odredbe zbog saziva glavne skupštine za novi izbor načeoništva.

XVIII.

Isključenje uglava.

§ 79.

Niti davalac službe niti Penzioni zavod nemaju prava primenu odredaba ovoga zakona na štetu osiguranih osoba ugovorima (reglementima) unapred isključiti ili ograničiti. Ugovorne odredbe, koje se protive ovoj zabrani, nemaju pravne valjanosti.

XIX.

Sudeloivanje političkih i općinskih vlasti.

§ 80.

Političke i općinske vlasti su dužne po mogućnosti udovoljiti zamolbama Penzionog zavoda, koje se na njih uprave, potpomagati ga i takodjer bez poziva slati mu sva priopćenja, koja mogu biti važna za njegovu poslovnu radnju.

Penzioni zavod ima napose pravo zatražiti sudeloivanje političkih i općinskih vlasti, da se pronadju davaoci službe, koji daju posla nameštenim osobama, i da se izvide odnošaji, koji su merodajni za dužnost osiguranja tih nameštenika.

Penzioni zavod nema prava zatražiti zastupanje po Finansijskoj prokuraturi.

XX.

Kaznene odredbe.³⁶

§ 81.

Davaoci službe i službenici, koji u prijavama, što se imaju učiniti po §§ 73. i 73. a, navedu neistinitih stvarnih podataka, kaznit će se — ako ne postoji činjenično stanje dela, koje se ima kazniti po općim kaznenim zakonima — globom od Din 50— do Din 5.000—, a u slučaju neuterivosti zatvorom od 1 dana do 3 meseca.

Istoj su kazni podložni davaoci službe i službenici, koji dadu neistinitih stvarnih obavesti (§ 73. a).

§ 82.

Davaoci službe, službenici i rentovnici, koji u opće ne učine prijava, što se imaju učiniti po §§ 73. i 73. a, ili ih ne učine u propisnom roku,

³⁶ Bez obzira na kaznenu odgovornost službodavca mogu ga tužiti nameštenik, odn. članovi nameštenikove obitelji, prema §-u 1295. bivšega austrijskoga opć. gradj. zak. na naknadu štete, koju je skrivio time, što nameštenika uopće nije prijavio na osiguranje, što ga je prijavio sa pre niskim primitcima ili što nije plaćao premija.

kaznit će se globom do Din 1.000—, a u slučaju neuterivosti zatvorom do 20 dana.

Istoj su kazni podložni davaoci službe i službenici, koji neće da dadu obavesti, naznačenih u §-u 73. a ili ne će da prikažu dokaza, tamo naznačenih.

Rentovnicima se može pravomoćno udarena globa odbiti od rente.

§ 83.

Davaoci službe, koji svojim nameštenim osobama kod isplate plaće s namerom zaračunaju većih odbitaka, nego što su dopušteni po ovom zakonu (§ 36.), ili rade protiv zabrane §-a 79., kaznit će se — ako ne postoji činjenično stanje dela, koje se ima kazniti po općim kaznenim zakonima — globom do Din 2.000—, a u slučaju neuterivosti zatvorom do 1 meseca.

§ 84.

Kaznene odredbe §§-a 81. do 83. vrede takodjer za zakonite zastupnike davalaca službe, koji nisu svojevlasni, a osobito za zastupnike jurističkih osoba.

Davaoci službe ovlašteni su punomoćnicima poveriti sastavljanje i otpremanje iskaza i prijava, što se imaju učiniti. Imena i prebivališta tih punomoćnika valja priopćiti nosiocu osiguranja.

U tom slučaju vrede kaznene odredbe za te punomoćnike, no davalac službe jamči supsidijarno za udarene globe.

§ 85.

Kažnenje prekršaja zakona, naznačenih u §§-ima 81. do 83., pripadu u prvom stepenu sreskim političkim vlastima.

§ 86.

Globe idu u zakladu, što će se kod Penzionog zavoda osnovati za potpomaganje siromašnih osoba bez službe (§ 42., br. 7.).

XXI.

Oprost od poreza, pristojbina i bilega.

§ 87.

Penzioni zavod s ograničenjem, točnije naznačenim u IV. članku bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906, L. d. z. br. 1. iz god. 1907., u obliku car. nar. od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.³⁷ oprošten je od poreza na tečevinu i prihodarine (rentnine).

Naprotiv dohotci, isplaćeni od nosioca osiguranja, podložni su prema odredbama bivšega austrijskoga zakona od 25. oktobra 1896., L. d. z. br. 220., u slogu bivšega austrijskoga zakona od 23. januara 1914., L. d. z. br. 13. (novela o ličnim porezima), dohodarini i porezu na plaću, i to tako, da ih odbije blagajnica, koja isplaćuje.

Sve rasprave i isprave, što su potrebite za dokazivanje i konačno opravljavanje pravnih odnosa medju Penzionim zavodom s jedne strane i njegovim članovima (davaocima službe i nameštenicima) s druge strane, oproštene su od bilegovina i neposrednih pristojbina, dokle opskrbi dohodci, osigurani od Penzionog zavoda, ne nadmašuju normalnog iznosa, (§§ 4., 5., 8., 11., 12., 16., 19.). Ta pogodnost ne zahvaća dobrovoljnoga nastavka osiguranja, dopuštenoga u smislu §-a 28., onih osoba, koje su radi nepostojanja dužnosti osiguranja naknadno s ureda izlučene iz osiguranja. Za Penzioni zavod vrede odredbe bivšega austrijskoga zakona od 15. aprila 1885., L. d. z. br. 51., koliko one sadržavaju pogodnosti u pogledu bilegovina i neposrednih pristojbina.

Ministarstvo finansija može u dogovoru s Ministarstvom za socijalnu politiku naredbom izdati odredbe, potrebite za sigurnost državne blagajnice u pogledu pogodnosti, naznačenih u dva predjašnja stavka.

XXII.

Rukovanje zakladama, godišnji izveštaji.

§ 88.

Kod ulaganja zaklada Penzionog zavoda, valja se držati propisa §-a 30., dotično §-a 52. bivše austrijske ministarske naredbe od 5. marta 1896.,

³⁷ Vidi str. 54.

L. d. z. br. 31., ili propisa, što će u buduće mesto njih stati na snagu za osiguravačke zavode.

Najmanje 20% zaliha Penzionog zavoda, koje su raspoložive za trajno ulaganje, imaju se uložiti u državne papire Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca; Penzioni zavod je osim toga dužan najmanje 15% naznačenih zaliha uložiti u obveznice oblasnih zajmova ili u založnice, zadužnice oblasti, oblasnih banka ili oblasnih hipotekarnih zavoda.

Ta odredba vredi tako, da se za njezino provadjanje prema potrebi ima dati primeren rok.

Ministar za socijalnu politiku može za svaki pojedini slučaj napose dopustiti Penzionom zavodu da uloži svoje zaklade drukčije, nego što je određeno u propisima prvoga stavka; no ta ulaganja moraju odgovarati zahtevu jednake sigurnosti i ne smeju nadmašiti polovicu zaklada Penzionog zavoda.

Kod trajnoga plodonosnoga ulaganja raspoloživoga imetka treba primereno uzeti u obzir takodjer vrednosti ulaganja, što dolaze u obzir u područjima pojedinih oblasti, u razmeru premija, primljenih iz pojedinih oblasti u zadnjoj računskoj godini, prema ukupnom primitku premija.

Nadalje treba primeren deo zaliha upotrebiti za ulaganja, što služe svrhama nastojanja oko stanova i drugoj skrbi za nameštenike.

Osnove i načela, što će se kod Penzionog zavoda primenjivati u pogledu potrebitih sastavaka i računa osiguravačko-tehničke vrsti, treba da odobri država.

§ 89.

Penzioni zavod dužan je o svojem rukovanju, dotično o stanju i ulaganju zaklada, za svaku kalendarsku godinu prikazati Ministru za socijalnu politiku izveštaj i statističke iskaze.

Ministar za socijalnu politiku ima pravo izdavati propise o obliku i sadržaju tih izveštaja i statističkih iskaza.

XXIII.

Opće računanje rokova.

§ 90.

Kod računanja rokova, dokle to nisu rokovi za pravna sredstva u poslima kompetentnosti političkih vlasti (§ 75. a), vrede ova načela:

Kod rokova, izrečenih u danima, ne računi se dan, u koji se dogodi događaj, po kojem se ima ravnat početak roka. Rokovi, izrečeni u sedmicama, mesecima ili godinama, svršavaju se, kada mine onaj dan, koji po svojem imenu ili broju odgovara danu, kojega je rok počeo. Ako taj dan fali u mesecu, svršava se rok, kada mine poslednji dan toga meseca.

XXIV.

Postupanje s članovima rudarskih bratimskih blagajnica.

§ 91.

Osobe, podložne penzionom osiguranju i osiguranju kod koje rudarske bratimske blagajnice, imaju se osigurati kod Penzionog zavoda za nameštenike prema odredbama i osim toga prema zakonu o bratimskim blagajnicama kod bolesničke blagajnice rudarske bratimske blagajnice.

Za svakoga člana rudarske bratimske blagajnice, koji je već pod delovanjem bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. od god. 1907., postao podložan penzionom osiguranju i za kojega je prenos provizijskoga osiguranja u penziono osiguranje već uredjen na temelju spomenutoga zakona, ostaje to odredjenje u načelu bez promene na snazi.

Naprotiv za one članove rudarske bratimske blagajnice, za koje nije izvršeno gore spomenuto uredjenje ili koji tek u buduće postanu podložni penzionom osiguranju, ostaje u načelu na snazi osiguranje, što već postoji kod provizijske blagajnice, za vreme prvih 60 meseci prinosa penzionoga osiguranja u iznosu očekivanja, već stečenih pri početku toga osiguranja, a ako kasnije mine vreme čekanja, odredjeno u statutu bratimske blagajnice, u iznosu očekivanja, što tada pripadaju, i to uz primerenu naknadu.

§ 92.

Naknada za nastavak provizijskoga osiguranja za prvih 60 meseci prinosa penzionog osiguranja naći će se za čas početka toga ograničenog osiguranja po načelima osiguravačke tehnike.

Kao naknada pripada bratimskoj blagajnici iz dela imovine, što ga osiguranik ima u provizijske blagajnice, svota u iznosu nadjene vrednosti. Ako osiguranikov deo imovine ne dostaje, ima se manjak namiriti prino-

sima u gotovu u maksimalnom iznosu dosadašnjih premija provizijskog osiguranja, što će ih na jednake delove namiriti osiguranik i njegov davalac službe.

§ 92. a

S dozvolom Ministarstva za socijalnu politiku i za šume i rudnike može se prenos provizijskoga osiguranja u penziono osiguranje, ako to dogovorno zažele davalac službe i osiguranik, urediti drukčije, nego što je uredjeno u §§-ima 91. i 92. Takvo uredjenje dopušteno je osobito u ovim smerovima:

1. osiguranici se mogu iz provizijske blagajnice koje bratimske blagajnice sasvim izlučiti, ako njihov deo imovine u provizijske blagajnice, eventualno posle dobrovoljne popune toga dela, dostaje za to, da se kod nosioca penzionog osiguranja uračuna toliko godina službe, da bude namireno vreme čekanja od 60 meseci prinosa;

2. osiguranici mogu biti oprošteni od dužnosti penzionog osiguranja, ako im je kod bratimske blagajnice zajamčena penziona opskrba, koja se ima smatrati da je jednake vrednosti s penzionim osiguranjem;

3. osiguranje kod provizijske blagajnice može se neumanjeno uzdržati na snazi trajno ili za odredjeno vreme pokraj penzionog osiguranja.

§ 92. b

Osiguranikov deo imovine u provizijske blagajnice, dotično ostatak, što još preostane posle upotrebe toga dela imovine u smislu §-a 92., ima se u času istupa člana iz provizijskoga osiguranja doznačiti nosiocu osiguranja, kompetentnom za penziono osiguranje, i od njega upotrebiti za uračunavanje godina službe. U takvim slučajevima nije uračunavanje godina ograničeno niti u pogledu časa njegova traženja, niti u pogledu delovanja zbog skraćivanja vremena čekanja (§ 31., 2. i 3. stavak bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz god. 1907.).

Član III.

(bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. od god. 1907., u obliku car. naredbe od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.)

Za pripadnike drugih država, u kojima postoje slične uredbe u pogledu mirovinskoga osiguranja nameštenika, zatim za nameštenike, zapo-

slene na bivšem austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca kod poduzeća, koja imaju svoj glavni zavod u takvim državama, može Ministar za socijalnu politiku, čuvajući uzajamnost ili primenjujući pravo odmazde, naredbom izdati drukčije odredbe u poslu ovoga prisilnog osiguranja.

Na isti način se mogu u pogledu takvih država promeniti odredbe druge tačke §-a 21.

Član IV.

(bivšega austrijskoga zakona od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz god. 1907., u obliku car. naredbe od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.)

Penzioni zavod može osobama, što su kod njega osigurane, osigurati davanja, koja idu preko normalnih prava.

Za provodjanje osiguranja takvih većih davanja osniva se osobiti odeo s odeljenim rukovanjem i davanjem računa. Tome se odelu doznaču sva plaćanja prinosa, što idu preko normalnoga iznosa, ako ne služe za namiru prinosa, kojih je uplata pre propuštena.

Ulošcima, što su za osiguranje većih davanja uplaćeni u kalendarskoj godini, u kojoj dotična osoba postane nemoćna ili umre, i u dve kalendarske godine pre toga, ne steče se očekivanje. Takvi će se ulošci vratiti s 4% kamata.

Iznos premija, kojima se steču očekivanja odredjenih većih davanja, odredjuje se u dotičnim tarifama, koje su podložne državnom odobrenju.³⁸

U pogledu posala osiguranja većih davanja podložan je Penzioni zavod porezu na tečevinu po II. glavi austrijskoga zakona od 25. oktobra 1896., L. d. z. br. 220., u slogu zakona od 23. januara 1914., L. d. z. br. 13. (novela o ličnim porezima).

Član 5.

Bivši »Opći penzioni zavod za nameštenike« u Beču i bivši nosioci nadomesnog penzionog osiguranja (§ 64. p. z.³⁹), koji sada imaju svoje sedište van Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, gube danom likvidacije, a najkasnije 1. januarom 1919., pravo nosioca penzionog osiguranja za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca. Sve njihove dužnosti i prava za osiguranike, izlučene osiguranike i rentnike Kraljevine, u koliko proističu iz osi-

³⁸ Vidi »Pravilnik« na str. 94., § 4.

³⁹ Sada stavljen van snage.

guranja najmanjih zakonitih davanja, preuzima tim danom »Penzioni zavod za nameštenike« u Ljubljani, usled čega mu se i pridržaje pravo na odgovarajući deo njihove imovine.

Penzioni zavod za nameštenike u Ljubljani preuzima istim danom za osiguranike, izlučene osiguranike i rentnike Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su bili osigurani kod tih zavoda, takodjer i rezerve za obveze onih osiguranih davanja, koja premašuju najmanja zakonita davanja, kao i pravo na odgovarajući deo u tu svrhu sabrane imovine više spomenutih zavoda. Obveze, koje preuzime zavod preuzećem te imovine, odredjuje, u koliko ne bi dostajale predmetne odredbe međunarodnog likvidacionog ugovora, u roku od 6 meseci po svršenoj likvidaciji Ministar za socijalnu politiku sporazumno s Ministrom finansija.

Danom likvidacije prelaze na Penzioni zavod za nameštenike u Ljubljani i sva prava, koja su dosada imali inostrani nosioci nadomesnog penzionog osiguranja na svoje članove, službodavce i osiguranike na teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Osiguranim se nameštenicima i njihovim službodavcima zato nalaže, da uplaćaju po dosadanjim propisima nadomesnog osiguranja odredjeni neumanjeni suvišak premija povrh zakonitih premija Penzionom zavodu, koji osigurava zato osiguranike po odredbama 6. stava § 70. ovoga zakona. Predmetne sporove rešava Veliki župan Ljubljanske oblasti u Ljubljani.

Ministar za socijalnu politiku može pojedinim nosiocima penzionog osiguranja, koji imaju veći deo svojih osiguranika na teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, dozvoliti, da u odredjenom roku prenesu svoje sedište na područje Kraljevine. U tom slučaju važe za njih, umesto odredaba ovoga člana, odredbe §-a 70. člana 4. ovoga zakona.

Član 6.

Ministarski savet ovlašćen je sa vladama onih država, s kojima je do sada penziono osiguranje nameštenika bilo zajedničko, sklopiti ugovore za uredjenje međusobnih odnosa u pogledu penzionog osiguranja. Ugovoriti se može, da se prava, zadobivena na podlozi zakona o penzionom osiguranju nameštenika u jednoj državi, u koliko je premijska rezerva predata drugoj državi, uračunaju tako, kao da su ta prava zadobivena u toj državi, i da se nameštenik, koji produžuje obvezno osiguranje u drugoj državi, u pogledu prava po §§ 24. do 31. smatra, da to produženje vrši u svojoj državi.

Član 7.

Penzioni zavod za nameštenike ima pravo, da jedan deo sigurnosnog fonda (§ 32.) i godišnjih poslovnih suvišaka upotrebi za dotaciju fonda za povišenje renta i otpravnina. Visinu fonda i pravilnik za povišenje renta ima da odobri Ministar za socijalnu politiku.⁴⁰

Član 8.

Prva pravila Penzionog zavoda⁴¹ izdaće Ministar za socijalnu politiku tako, da se uzmognu obaviti prvi izbori do 1. jula 1922. Do konstituisanja nove uprave upravlja zavodom upravnik, koga imenuje Ministar za socijalnu politiku. Ministar može po potrebi dodeliti upravniku savet od 6 članova, sastojeći se iz polovine zastupnika službodavaca in iz polovine zastupnika osiguranika. Ministar za socijalnu politiku naimenuje takodjer privremene izabrane prisednike i zamenike izbornog suda.

Član 9.

Ovaj zakon stupa na snagu danom obnarodovanja u »Službenim novinama Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.«⁴² Povišenje davanja i prinosa (čl. 4., §§ 3., 8. i 33.) važi od 1. jula 1921.⁴³ Istodobno stavljaju se van snage sve odredbe zakona o penzionom osiguranju nameštenika te pripadajućih mu naredaba, koje se protive odredbama ovoga zakona.

Ovaj zakon ima da izvrši Ministar za socijalnu politiku sporazumno sa ostalim zainteresovanim Ministrima.

U Beogradu, 12. maja 1922. god.

Aleksandar s. r.

Video i stavio državni pečat, Čuvar državnog pečata, Ministar pravde:

Dr. L. Marković s. r.

Predsednik Ministarskog saveta, Zastup. Min. inostranih dela:

Nikola P. Pašić s. r.

⁴⁰ Vidi »Pravilnik« na str. 93.

⁴¹ Vidi »Statut Penzionog zavoda za nameštenike«, str. 57.

⁴² »Službene novine« br. 125. od 10. juna 1922., prilog XX.

⁴³ Naime povišenje, koje je važilo za vreme od 1. jula 1921. do 30. juna 1922.

Vidi str. 30.

III.

Naredba Ministra za socijalnu politiku od 31. julija 1922., br. 2540., kojom se pretpisuje

statut

Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani.¹

Na temelju člana 8. zakona o penzionom osiguranju nameštenika² za Sloveniju i Dalmaciju od 12. maja 1922., »Službene novine« br. 125.,³ naredjujem, da se glasi prvi statut »Penzionog zavoda za nameštenike« u Ljubljani ovako:

Prvi deo.

Organizatorne odredbe.

I.

Opće odredbe.

§ 1. (vidi § 39. p. z.).⁴

Na temelju §-a 39. zakona o penzionom osiguranju nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju od dana 12. maja 1922., objavljenog u »Služb. novinama« br. 125. od dana 10. juna 1922., osnovani penzioni zavod zove se: »Penzioni zavod za nameštenike«. Sedište mu je u Ljubljani.

¹ Obnarodovan u »Uradnom listu pokrajinske uprave za Sloveniju« br. 319./103. od 4. oktobra 1912., u »Službenim novinama« br. 268. od 29. novembra 1922., prilog XXVII. (u slovenskom tekstu), i u »Dalmatinskom glasniku« br. 64. od 8. augusta 1923., prilog (u srbohrvatskom tekstu).

² Skraćeno »p. z.« (penzionog zakona).

³ »Službene novine« br. 125. od 10. juna 1922., prilog XX., »Uradni list pokrajinske uprave za Sloveniju« od 26. juna 1922., br. 190./68., i »Dalmatinski glasnik« br. 64. od 8. avgusta 1923., prilog.

⁴ Skraćeno »p. z.« (penzionog zakona).

⁵ Brojevi nekih paragrafa p. z. u zaporkama, kojih statut ne navadja, pripomenuti su ovde radi lakšega pregleda i usporedjivanja s p. z.

§ 2. (vidi § 40. p. z.).

1. Penzioni zavod kao takav jest pravno sposoban, može dakle u svoje ime stecati prava, sklapati obveze, pred sudom tužiti i biti tužen.
2. Njegova redovna podsudnost jest stvarno nadležni sud u Ljubljani.

§ 3. (vidi § 39. p. z.).

Penzionom zavodu je svrha, da provede penziono osiguranje nameštenika u privatnim i nekih u javnim službama (aust. zakon od dana 16. decembra 1906., L. d. z. broj 1. iz 1907., aust. carska naredba od dana 25. juna 1914., L. d. z. broj 138., aust. carska naredba od dana 28. augusta 1914., L. d. z. broj 225., i zakon o penzionom osiguranju nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju od dana 12. maja 1922., objavljen u »Službenim novinama« broj 125., s naredbama Ministra socijalne politike o promeni platnih razreda za penziono osiguranje), kako obvezno po §-u 1., tako i neobvezno osiguranje po §-u 30. a ovoga zakona.

§ 4. (vidi čl. 1. p. z.).

1. Penzioni zavod proteže svoje delovanje:
 - a) glede obveznog osiguranja (§ 1. p. z.) na bivši austrijski teritorij kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca;
 - b) glede dobrovoljnog osiguranja (§ 30. a p. z.) na celokupni teritorij kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

2. U bivši austrijski teritorij u smislu zakona ubrojiti je i one krajeve van toga teritorija, koji potpadaju u područje pokrajinskih uprava za Sloveniju i Dalmaciju.

3. Obznane Penzionog zavoda obelodanjuju se s pravnom valjanošću jednokratnom objavom u »Službenim novinama« te u zvaničnim listovima u Ljubljani i u Splitu.

4. Upravni odbor može još i na drugi način da saopći članovima objave zavoda.

§ 5.

1. Za Penzioni zavod potpisuje predsednik ili jedan od njegovih zamjenika zajedno sa direktorom ili njegovim zamenikom sve otpравke, koji

se ne tiču tekućih poslova, osobito sve spise i isprave, kojima se osniva kakva obveza zavoda ili napuštaju prava.

2. Potpisiva se tako, da spomenuti funkcionari stave svoj vlasnoručni potpis uz reči: »Penzioni zavod za nameštenike«, a te reči mogu biti štampane ili od kogagod napisane.

3. Sve otpравke, koji se tiču tekućih poslova, potpisuje sam direktor, odnosno njegov zamenik. Predsednik može prema odredbama službenog reda na direktorov predlog izdati ovakovo ovlašćenje drugim podređenim činovnicima.

4. Platežne naloge blagajni i poštanski štedionici te bankovne čekove potpisuje predsednik, odnosno njegov zamenik, skupa sa direktorom ili njegovim zamenikom.

§ 6. (vidi § 41. p. z.).

1. Članovi Penzionog zavoda prema §-u 3. ovoga statuta jesu:

- a) svi obvezno po §-u 1. p. z. osigurani;
- b) svi neobvezno po §-u 30. a p. z. osigurani, kao i,
- c) njihovi službodavci, te
- d) dobrovoljno po §-u 28. p. z. osigurani.

2. Prava i dužnosti članova prosudjivat će se prema ovom statutu, u koliko ne proizlaze iz p. z.

II.

Uprava.

§ 7. (vidi §§ 43., 47. i 49. p. z.).

1. Penzionim zavodom upravljaju:

- a) načeonništvo i
 - b) glavna skupština.
- Eksekutivni organi jesu:
- c) upravni odbor, te
 - d) upravljajući činovnik (direktor).

2. Načeonništvo može, a da ne dira u svoju vlastitu odgovornost, pojedine dužnosti poveriti predsedniku, upravnom odboru, užim odborima

ili plaćenim činovnicima. Upravni odbor može poveriti svoje dužnosti predsedniku, užim odborima ili plaćenim činovnicima, a da tim ne biva lišen svoje vlastite odgovornosti.

a) Predsednik.

§ 8. (vidi § 45. p. z.).

1. Predsednika imenuje Ministar socijalne politike.

2. Predsednik zastupa Penzioni zavod prama vani, te ima vrhovnu upravu i nadzor nad poslovanjem zavoda; njemu su podređeni svi činovnici zavoda. Ne dirajući time u disciplinarnu vlast, što je ima načeoništvo (§ 14., tačka 12., i § 23. ovoga statuta), predsednik ima pravo, privremeno odstranjivati iz službe nameštenike Penzionog zavoda i zametnuti protiv njih disciplinarnu istragu. Predsednik takodjer dužan je, da zametne i provede disciplinarnu istragu protiv nameštenika Penzionog zavoda, ako to zaključi načeoništvo ili upravni odbor. O uspehu disciplinarne istrage mora izvestiti načeoništvo, odnosno upravni odbor.

3. Predsednik će sazivati upravni odbor, načeoništvo i glavnu skupštinu te utvrđivati dnevni red sednica. U svim ovim korporacijama on predsedava, imenuje perovodju, utanačuje red predmeta rasprave, vodi većanja, utanačuje u okviru postojećih propisa način glasanja i objavljuje zaključke.

4. Predsednik ima pravo, da u svako doba pregleda sve knjige, isprave, zapisnike i spise, pregleda blagajnu, prisustvuje revizijama revizione komisije, te odredjiva vanredne revizije blagajne i knjiga.

5. Predsednik sme obustavljati (sistirati) zaključke upravnog odbora, koji se po njegovom mišljenju protive zakonu ili ovom statutu, ili koji bi mogli naneti Penzionom zavodu nenadoknadivu štetu, dok o tome ne odluči načeoništvo, pred koje se stvar mora izneti u njegovoj narednoj sednici. Dalje ima pravo da sistira pod istim uvetima zaključke načeoništva i zaključke glavne skupštine, koji se po njegovom mišljenju protive zakonu ili ovom statutu, dok o predmetu ne odluči Ministarstvo za socijalno politiku.

6. Predsednik ima pravo, izvan svog delokruga dogovorno sa onim podpredsednikom, koji bi po redu njega imao zameniti, te ako je taj zaprečen, sa drugim podpredsednikom, da poduzme sve potrebno, da odvrati štetu,

koja pretil Penzionom zavodu, ili da osigura dobitak, koji bi inače izmakao, u slučaju, da bi otezanje koje stvari moglo to prouzročiti. O poduzetim koracima treba, da saopći glavnoj skupštini, odnosno načeoništvu ili upravnom odboru.

7. Kad je predsednik zaprečen, sva njegova prava i dužnosti prelaze na njegove zamenike, i to tako, da su oni zvani vršiti svoju funkciju izmenice po onom redu, koji će se uglaviti sa predsednikom.

8. Predsednik vrši svoje poslovanje kao počasnu službu; no pripada mu odgovorajuća nagrada za posao, koji je spojen sa vrhovnim vodstvom Penzionog zavoda. Nagradu odredjiva glavna skupština zavoda. Podjednako moraju mu se naknaditi izdatci u gotovu novcu.

b) Načeoništvo.

§ 9. (vidi §§ 44. i 46. p. z.).

1. Načeoništvo Penzionog zavoda sastoji se od predsednika i 12 članova, koje bira glavna skupština zavoda u razmeru odaslanika pri toj skupštini (§ 26.) iz skupine obveznih i neobveznih osiguranika kao i njihovih službodavaca, tako da polovina pripada skupini osiguranika a polovina skupini službodavaca. Dobrovoljne osiguranike dodeliti je onoj skupini osiguranika, iz koje su izašli.

Svaka od obeju skupina načeoništva (službodavaca i osiguranika) bira iz svoje srede po jednog zamenika predsednika, koji mora pripadati skupini, obvezanoj osiguranju. Bira se sa običnom (relativnom) većinom glasova.

§ 10. (vidi § 46. p. z.).

1. Članove načeoništva i jednaki broj njihovih zamenika bira glavna skupština između svojevlasnih članova zavoda odelitim izborima pojedinih stranaka, koje dolaze u obzir za članstvo u načeoništvu prema broju glasova, predanih za ove stranke (kandidatske liste) pri izboru delegata za glavnu skupštinu (§ 26.).

2. U načeoništvu moraju biti zastupane pojedine stranke, stručne jedinice i skupine razmerno jednako kao na glavnoj skupštini. U ovu svrhu podele se članovi načeoništva i njihovi zamenici na pojedine stranke,

stručne jedinice i skupine u razmeru prama broju glasova, koje su primile pri izboru delegata za glavnu skupštinu. Broj članova i zamenika, koji pripada pojedinoj stranci, stručnoj jedinici i skupini u načeoništva, izračuna se u smislu istih propisa kao kod delegata (§ 26.).

3. Na glavnoj skupštini biraju delegati pojedinih stranaka, koje prema ovom računu dolaze u obzir za načeoništvo, odelitim izborima sa običnom (relativnom) većinom glasova samo još pojedina lica, koja će zastupati stranku u načeoništvu kao članovi, odnosno kao zamenici, i to u broju, odredjenom za njihovu stranku.

Kod zamenika mora se ujedno odrediti red, po kojem će oni stupiti na ispražnjena mesta članova načeoništva.

4. Svojevlasnim članovima iz skupine službodavaca izjednačena su ona svojevlasna lica, koja sama po sebi nisu članovi Penzionog zavoda u toj skupini, a koja su po zakonu ili statutu pozvana, da zastupaju prama vani juridičnu osobu (korporaciju, zadrugu, društvo itd.), koja je član Penzionog zavoda.

5. Članovi načeoništva i njihovi zamenici moraju biti državljani Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

6. Pasivnog izbornog prava (izberivosti) za načeoništvo i sve ostale zborove Penzionog zavoda nemaju lica, koja su izgubila izbornu pravo za Narodnu skupštinu.

7. Mandat izabranog prestaje, ako se odredkne mandata, ako nastupe prilike, koje bi isključivale mogućnost njegove izberivosti, ili ako umre.

8. Poslovna perijoda izabranih članova načeoništva traje 5 godina. Računa se od dana, kad se načeoništvo konstituiše, te prestaje najkasnije sa danom, kad se konstituiše novo načeoništvo. Ako bi se to desilo tek nakon isteka od 5 godina, onda će otstupajuće načeoništvo do tada dalje voditi poslove.

9. Eventualne potrebne naknadne izbore u načeoništvo za preostalo vreme poslovne perijode provadja glavna skupština. Sa naknadnim izborima ne sme se menjati razdeoba mandata, utanačena u §-u 11.

§ 11. (vidi § 46. p. z.).

Polovica članova i zamenika ravnateljstva, i to službodavaca kao i nameštenika, treba da ima svoje prebivalište u sedištu zavoda ili u nje-

govnoj neposrednoj blizini. Ako se pojedine stranke ne mogu sporazumiti, koja stranka mora dati takoga člana ili zamenika, odluči ždreb.

§ 12.

Ako se isprazni koje mesto v načeoništvu pre isteka poslovne perijode, predsednik pozivlje zamenika po redu. O svakoj promeni u sastavu načeoništva treba u roku od 8 dana izvestiti Ministarstvo socijalne politike.

§ 13. (vidi § 47. p. z.).

1. Načeoništvo zastupa Penzioni zavod te vodi poslove, u koliko za to nije nadležna glavna skupština.

2. Predsednik se legitimira sa odlukom imenovanja, a članovi načeoništva, izabrani od glavne skupštine, sa iskaznicom, koju im je izdao predsednik.

§ 14.

Dužnosti načeoništva su u prvom redu:

1. da bira dvojicu zamenika predsednika Penzionog zavoda; oni se biraju za trajanje poslovanja načeoništva;

2. da bira upravni odbor (§ 18.), obe rentne komisije (§ 21.), reviziju (§ 22.) te izbornu komisiju (§ 26.) i četiri verifikatora (§ 16.);

3. da odredjiva vreme izbora celoga načeoništva i vreme naknadnih izbora u načeoništvo, te rokove za izbore, koji se moraju vršiti pre izbora celoga načeoništva, odnosno pre naknadnih izbora;

4. da zatraži državni prinos, koji se dava Penzionom zavodu u smislu §-a 37. p. z., te zaključuje o proračunu upravnih troškova Penzionog zavoda, koji mora direktor vsake godine blagovremeno predložiti;

5. da zaključuje o godišnjem izveštaju i da ga prikaže glavnoj skupštini;

6. da odlučuje o traženju osiguranika i njihovih obiteljskih članova, koja se oslanjaju na zakon o penzionom osiguranju, ako se u rentnoj komisiji ne prihvati jednoglasan zaključak o prisudjenju ili odbijanju takvoga traženja ili o njegovem iznosu, a napokon o oduzimanju rente (§ 21.);

7. da zaključuje o plodonosnom ulaganju raspoloživog imetka zavoda;

8. da odlučuje o zaključcima upravnog odbora, koje je predsednik obustavio;

9. da osniva mesne poslovnice za olakšanje poslovanja;

10. da prihvata zaključke o promenama službene pragmatike za nameštenike Penzionog zavoda i da izdaje i menja službene upute i pravilnike za pojedine službene ogranke Penzionog zavoda;

11. da imenuje, unapređuje i otpušta stalne činovnike, pomoćne činovnike i služitelje Penzionog zavoda i da određiva pravila za primanje i otpuštanje privremenih činovnika, pomoćnih činovnika i služitelja;

12. da vrši disciplinarnu vlast nad svim nameštenicima Penzionog zavoda u smislu službene pragmatike, ne dirajući time u prava predsednikova;

13. da dava opća uputstva za deljenje potpora iz potporne zaklade za siromašne besposelne osiguranike, iz zaklada za lečenje te iz zaklada za povišenje renta i penzija.

§ 15.

1. Predsednik ili njegov zamenik sazivlje načeoništvo u sedištu zavoda prema potrebi, ali najmanje 6 puta godišnje.

2. Načeoništvo mora se bezodvlačno sazvati, ako to zatraži barem četvrti deo članova načeoništva.

3. Pozive na sednice načeoništva treba razaslati barem 8 dana pre sednice te po mogućnosti priložiti dnevni red gradiva, koje je određeno za većanje i zaključivanje.

4. Za člana privremeno zaprečenog pozivlje se zamenik, ako se ova okolnost prijavi barem 3 dana pre sednice predsedniku.

5. Načeoništvo sme da stvara zaključke putem okružnice jedino u vanrednim slučajevima, kojih hitnost treba da bude potkrepljena u narednoj sednici načeoništva, i to usled jednoglasnog zaključka upravnog odbora u stvarima, spomenutim u §-u 14., t. 6. i 11., uz ograničenje, da između podnešenja predloga i konačnog roka za glasanje bude razmak vremena najmanje od 8 dana, i uz daljnje ograničenje, da se na zahtev i jednog samog člana načeoništva stvar mora izneti na zbornu većanje i zaključivanje.

§ 16.

1. Sednicama načeoništva predseduje predsednik; ako je on zaprečen, tada po redu jedan od izabranih zamenika. Ako su oba zamenika zaprečena, predsedava član, kojeg odredi načeoništvo relativnim većinom glasova.

2. Načeoništvo je sposobno zaključivati, ako su bili pozvani svi članovi i ako su prisutni barem po 3 članova iz skupine službodavaca i osiguraniika.

3. Izbori, koje vrši načeoništvo, moraju se vršiti odelito po skupinama. U skupinama bira se relativnom većinom glasova.

4. U svim ostalim slučajevima, izuzev izbore, glasuje načeoništvo sa prekopolovičnom (apsolutnom) većinom nazočnih članova, i to neodelito po skupinama.

5. Predsednik glasuje jedino, ako su glasovi jednako porazdeljeni, te u tom slučaju on odlučuje.

6. O raspravama načeoništva vodi se zapisnik, koji valja da potpišu predsednik, perovodja i dvojica verifikatora. U ovu svrhu bira načeoništvo po principu, određenom za izbore u trećem stavku ovog paragrafa, za celo doba svog poslovanja 4 verifikatora, i to dvojicu iz skupine službodavaca a dvojicu iz skupine osiguranika. Predsednik određuje, pod kojim će redu posloovati verifikatori.

§ 17. (vidi § 49. p. z.).

Služba, koju vrše članovi načeoništva, jest počasna. Izdatke u gotovu novcu treba im nadoknaditi, a za eventualne poslove, za koje se hoće većega truda, mora im se priznati primerena nagrada (§ 37., t. 6.).

c) Upravni odbor.

§ 18.

1. Upravni odbor sačinjavaju predsednik i njegova dva zamenika te po jedan član obeju skupina načeoništva, koji prebivaju u sedištu zavoda ili u njegovoj okolini, i napokon upravljajući činovnik (direktor) Penzionog zavoda te njegov zamenik. Ako su ova poslednja dva zaprečena, to ih zamenjuju činovnici, koje odredi predsednik, da ih zastupaju. Ti

činovnici imaju samo savetujući glas. Za svakog od gornje dvojice članova skupina službodavaca i nameštenika postavlja se po jedan zamenik.

2. Članove i zamenike bira načeonništvo za jednu godinu relativnom većinom glasova.

§ 19.

Upravni odbor ima sednice prema potrebi.

1. Zaključivati se može jedino, ako su prisutna tri člana, koji imaju pravo glasa, ne brojeći predsednika.

2. Ko predsedat, taj može i glasovati, pa ako su glasovi jednako podeljeni, prihvaćen je onaj predlog, uz koji je pristao predsednik.

3. Upravni odbor može rešavati o svim odredbama, sa kojima se može ukloniti šteta, koja preti Penzionom zavodu, ili pomoću kojih mu se može osigurati korist, koja bi mu se inače izmakla. Kasnije mora o tom izvestiti u glavnoj skupštini, odnosno u načeoništvu.

§ 20.

Upravni odbor stara se za tekuće poslove Penzionog zavoda, a osobito:

1. zaključuje o svim naredbama o propisivanju i uteravanju premija, kontroliše dužnost osiguranja i prijavljivanja kao i plaćanje premija, te primaoca renta;

2. rešava o priznavanju renta obiteljskim članovima po §-u 7. a), t. b), p. z. (§ 51.);

3. odlučuje o otpisivanjima primaoca renta, koji prebivaju trajno u inostranstvu, sa polovinom glavnične vrednosti pripadajućih im prava po §-u 21., 2. stav., t. 2., p. z. (§ 66.);

4. propisuje uputstva glede lečenja po §-u 23. a), p. z. (§ 69.) te određuje podpore obiteljskim članovima osiguranika, koji su na lečenju;

5. prima, unapredjuje i otpušta privremene činovnike Penzionog zavoda te utanačuje i njihova beriva u granicama pravila, popravljenih od načeonništva;

6. vodi tekuću upravu imetka;

7. pripravlja sve raspravno gradivo za sednice načeonništva.

Članovima upravnog odbora pripada otšteta; visinu utanačuje glavna skupština.

d) Rentne komisije.

§ 21. (vidi § 47. a p. z.).

Iz sredine članova načeonništva sastavljaju se za vreme trajanja njegovog mandata dve rentne komisije, a to jedna za obvezno, a druga za neobvezne osigurane članove. Komisije rešavaju o svim zahtevima osiguranika i njihovih obiteljskih članova napram Penzionom zavodu, koji se temelje na zakonu o penzionom osiguranju, osim o povraćanju premija. Svaka od ovih komisija sastoji se od predsednika ili od jednog njegovih zamenika, koji joj predsedat, te od dvojice članova, od kojih je jedan zastupnik poslodavaca, a drugi zastupnik osiguranika iz skupine obvezno, odnosno neobvezno osiguranih članova. Za oba člana biraju se na isti način zamenici. U rentnoj komisiji glasuje i predsednik. Ako komisija ne zaključi jednoglasno, da se u opće prizna ili odbaci koji zahtev ili u kakovoj visini se ima odmeriti, konačno o oduzimanju rente, odlučuje načeonništvo Penzionog zavoda.

e) Revizijona komisija.

§ 22.

1. Načeonništvo bira za celo doba svog poslovanja iz svoje sredine u odelitim izborima službodavaca i osiguranika revizijonu komisiju, sastavljenu od dvojice članova, za koje se imenuju i dva zamenika. Po jedan član i po jedan zamenik treba da pripada skupini poslodavaca, odnosno osiguranika. Članovi revizijone komisije ne smeju biti članovi upravnog odbora.

2. Revizijona komisija mora redovito najmanje dva puta godišnje pregledati blagajnu i knjige, knjigovodstvo i računsko poslovanje, upravu zaklada i isprave, koje se odnose nanje; na poziv predsednika mora obavljati takodjer vanredne preglede. Osim toga dužna je pregledati računski zaključak zavoda. O vsakoj reviziji i o svakom svršetku pregledavanja računskog zaključka mora pismeno izvestiti načeonništvo. Ako otkrije bilo koje neurednosti, mora to bezodvlačno saopćiti načeoništvu na ruke predsednika.

f) Činovnici Penzionog zavoda.

§ 23. (vidi § 49. p. z.).

1. Činovnike Penzionog zavoda treba priseći. Podređeni su disciplinarnoj vlasti načeonštva; predsjednik pak može odrediti, da se na predlog direktora privremeno razreše službe.

2. Imenovanje i otpust upravljajućeg činovnika Penzionog zavoda (direktora) i odgovornog tehnika osiguranja odobrava Ministar socijalne politike.

3. Stalni činovnici legitimišu se dekretom nameštenja (imenovanja).

§ 24.

I. Upravljajući činovnik (direktor) vodi administrativne poslove prema zakonu o penzionom osiguranju, prema statutu i zaključcima glavne skupštine, načeonštva i upravnog odbora. Osobito je ovlašten:

1. da stavlja predloge o svim stvarima, koje potpadaju u nadležnost upravnog odbora;

2. da sa ovlaštenjem načeonštva prima privremene pomoćne činovnike i pomoćne služitelje, da ih otpušta te utanačuje njihova beriva u granicama, koje ustanovi načeonštvo, te u opsegu izdanih pravila;

3. da odredjiva, kako se imaju rešavati tekući poslovi;

4. da čuva blagajnu Penzionog zavoda; u ovu svrhu mora osobito zatvarati prostorije blagajne.

II. Ako je upravljajući činovnik (direktor) zaprečen, vrši gore spomenute poslove, medju koje pripada osobito i zatvaranje blagajniških prostorija, zamenik direktora (poddirektor).

g) Glavna skupština.

§ 25. (vidi § 50. p. z.).

1. Glavna skupština sastoji se od delegata (izaslanika). Delegati i njihovi zamenici moraju biti članovi Penzionog zavoda. Delegate biraju pismeno na temelju proporcijalnog sistema članovi Penzionog zavoda (osiguranici i njihovi službodavci) odelito po skupinama obveznih i ne-

obveznih osiguranika in službodavaca svake od ovih skupina. U pogledu zastupanja juridičnih lica u skupini službodavaca vrede odredbe §-a 10., stava 4.

2. Broj delegata i zamenika, koje treba birati, zavisi od broja obvezno, odnosno neobvezno, osiguranih članova Penzionog zavoda tako, da se za svakih 250 članova bira po jedan delegat i po jedan zamenik osiguranika i po jedan delegat in po jedan zamenik službodavaca. Ulomeci pod 250 ne uzimaju se u obzir. Ako ima neobveznih osiguranika manje od 250, tako da nemaju prava na naročite zastupnike, biraju ovi neobvezno osigurani zajedno sa službodavcima obveznih osiguranika.

3. Broj delegata članova, obvezanih osiguranju, odnosno njihovih službodavaca, mora u svim slučajevima biti barem za polovicu veći od broja delegata neobvezno osiguranih članova, odnosno njihovih službodavaca.

4. Broj delegata, koje treba birati, iznosi najmanje 30, a najviše 100, tako da polovica pripada skupini službodavaca, a polovica skupini nameštenika.

5. Izborno pravo imaju svi osiguranici, koji su u odredjeni dan članovi Penzionog zavoda, i njihovi službodavci. Odredjeni dan mora da bude najmanje mesec dana i najviše dva meseca pre dana izbora.

6. Obvezni osiguranici, neobvezni osiguranici, službodavci prvih i drugih, te u okviru svake od tih skupina pripadnici stručnih (staleških) jedinica napose, tvore svaki svoju odeljenu skupinu birača. Svaka skupina bira u raspisu izbora za nju odredjeni broj delegata i zamenika. Službodavci, koji imaju obvezno i neobvezno osigurane članove, biraju u obem skupinama.

7. Izbornici se dele na sledećih 5 stručnih jedinica:

I. novčani zavodi (banke, štedionice, veresijski i osiguravajući zavodi);

II. trgovina i spedicija;

III. rudarska i kovinska industrija;

IV. ostala industrija i zanati;

V. sva ostala zvanja.

8. Uvrštenje osiguranika u pojedine stručne jedinice vrši se prema struci službodavca. Ako ima taj više obrta različenih struka, uvrsti se osiguranik prema onom poduzeću, u kojem je zaposlen.

9. Službodavac, koji ima više poduzeća, potpada u onu stručnu jedinicu, u koju potpada većina njegovih osiguranih nameštenika.

10. Broj delegata i zamenika, koji otpada na svaku skupinu (obveznih i neobveznih osiguranika i njihovih službodavaca), podeli se već prigodom raspisa izbora u svakoj od obeh skupina na pojedine stručne jedinice u razmeru broja osiguranika, pripadajućih pojedinim stručnim jedinicama.

11. Ako u kojoj stručnoj jedinici broj osiguranika ne iznosi barem 250, nemaju osiguranici prava na stručno odvojeno zastupstvo te se dodeljuju izbornici prilikom izbora kojoj drugoj stručnoj jedinici ili više drugih stručnih jedinica iste skupine.

12. Poslovna doba delegata i njihovih zamenika traje 5 godina. Računa se od dana izbora, a svršava se najkasnije sa danom izbora delegata za glavnu skupštinu za naredno poslovno doba.

§ 26. (vidi § 50. a p. z.).

1. Izbor delegata raspisuje predsednik pred istekom poslovnog doba te određuje dan izbora, odnosno dan brojenja glasova, predanih prigodom izbora. Ujedno izlaže spisak članova (kataster birača) prema stanju u određeni dan, odvojeno za obvezno i neobvezno osigurane članove te za službodavce pojedinih od tih skupina, a u svakoj skupini još napose za svaku stručnu jedinicu, te imenuje izbornu komisiju.

2. Izbornu komisiju vodi predsednik ili zamenik, kojega je predsednik imenovao. Osim njega u komisiji su još 4 člana, koje bira načioništvo između svojih članova, odvojeno po skupini osiguranika (obveznih i neobveznih zajedno) te po skupini poslodavaca, i to dvojicu iz skupine nameštenika i dvojicu iz skupine službodavaca.

3. Reklamacije protiv katastra birača moraju se uložiti najkasnije kroz 14 dana iza raspisa izbora kod izborne komisije. Ako se traži uvrštenje izbornika, reklamacija mora navesti datum i broj odnosnog rešenja Penzionog zavoda o uvrštenju u članstvo.

4. Rešenja izborne komisije o uložnim reklamacijama jesu konačna.

5. Između poslednjeg reklamacionog dana i dana izbora, odnosno dana brojenja glasova, mora proteći najmanje 10 dana.

6. Bira se na podlozi proporcionalnog izbornog reda sa obveznim kandidatskim listama, odeljenim po skupinama obveznih i neobveznih osiguranika i službodavaca svake od tih skupina, te zajedno i po stručnim jedinicama i event. strankama.

7. Kandidatske liste sa imenima kandidata i sa naznakom reda svakog kandidata moraju biti izornoj komisiji predane pred istekom reklamacionog roka.

Ujedno može svaka jedinica sa svojom kandidatskom listom imenovati u izbornu komisiju svoga pouzdanika, koji pak u komisiji nema prava glasa, već jedino pravo kontrole.

8. Kandidatske liste smeju biti pisane jedino na službenim formulama, koji su na raspolaganje kod izborne komisije. Moraju obuhvaćati toliko imena, koliko se u odnosnoj stručnoj jedinici bira delegata i zamenika ukupno. Na listama smeju biti upisana samo lica, koja mogu biti izabrana (§ 10., t. 6.).

9. Svaka kandidatska lista mora biti predložena barem od toliko birača, koliko se za dotičnu stručnu jedinicu bira delegata i zamenika ukupno. Ovi predlagači moraju se jasno i čitljivo potpisati na kandidatskoj listi ili priložiti joj naročite izjave sa svojim potpisima. Svaki pojedini birač sme potpisati samo jednu kandidatsku listu, odnosno priložiti izjavu sa svojim potpisom samo jednoj listi.

10. Kandidatsku listu mora potpisati i svaki kandidat s primetbom, da se prima izbora po toj listi, odnosno mora priložiti takovu izjavu. Potpisi, odnosno izjave kandidata, ubrajaju se u propisani broj kandidata.

11. Kandidatske liste, koje se ne slažu sa gornjim propisima, ili koje zlorabe opće oznake već postojećih političkih, gospodarskih i drugih stranaka, mora izborna komisija pre nego isteku tri dana nakon prikazanja, povratiti na popravak s navedenjem razloga. Poziv mora se uz dostavnicu uručiti povlašćenom zastupniku stranke ili njegovom zameniku (vidi stavak 13.). Ako se pozivu ne udovolji u toku od tri dana, kandidatska lista gubi valjanost. Izborna komisija proglašuje takodje nevaljanim i one kandidatske liste, na kojima se je utvrdio krivotvoren potpis, ma da su već i bile potvrđene ili objavljene (vidi stavak 15.), bez obzira na kazneni postupak.

12. Ispod imena kandidata svoje liste svaka stranka može napisati i po jednog pretstavnika stranke i jednog zamenika kao pouzdanika za izbornu komisiju. Za pouzdanika stranka može označiti jednog između predlagača liste ili među drugih lica, koja su uvrštena u katastru birača; a ni jednoga ne sme označiti kao pouzdanika bez njegove privole, što mora da se razabire iz liste ili iz posebne izjave.

13. Svaka stranka imenuje na svojoj kandidatskoj listi između kandidata i predlagača jednog zastupnika i njegovog zamenika, koji će u ime i po nalogu potpisanih općiti sa izbornom komisijom kao ovlašteni zastupnici stranke. Ako ovakve primedbe na listini nema, prvi potpisani smatra se zastupnikom, a drugi zamenikom.

14. Na svakoj kandidatskoj listi ima se jasno i tačno naznačiti skupina, stručna jedinica te stranka, koju lista predstavlja, tako da se može razlikovati od svake druge stranke. Ako ima više lista jednakih, sličnih ili tako označenih, da bi one mogle prouzročiti pometnju, izborna komisija mora pozvati zastupnike kasnije prikazanih kandidatskih lista, neka promene oznake. Ako su jednake liste bile predane u isto doba, mora se izborna komisija sa ovakvim pozivom obratiti na sve zastupnike tih lista. Ako se pozivu u određenom roku ne udovolji ili ako je kandidatska lista bila predana uopće bez oznake, komisija označuje kandidatsku listu s ureda sa imenom prvog potpisanoga. Ako su između kandidata raznih kandidatskih lista imena istih lica, mora izborna komisija ova imena prećutati iz svih kandidatskih lista. Ako koji kandidat otpada usled višekratne kandidature, usled smrti ili odricanja ili jer ne sme biti izabran, izborna komisija mora ovo prijaviti bezodvlačno zastupnicima dotičnih lista, koji moraju u toku od 3 dana nadopuniti liste sa imenima drugih kandidata.

Ako se u tom roku ne imenuju drugi kandidati, takodjer ako su kandidatske liste već potvrđene ili objavljene (vidi stavak 15.), kandidatska lista se više ne nadopunja, već se napisani kandidati pomaknu redom prema gore, tako da ostaje na koncu liste toliko slobodnih mesta, koliko je kandidata otpalo. Ova odredba valja jedino, ako prema tački 11. lista ne postaje nevaljanom.

15. Kandidatske liste, koje odgovaraju zahtevima ovog statuta, potvrđuje izborna komisija kao zvanične liste stranaka te ih mora najkasnije 8 dana pre izbora, odnosno pre dana brojenja glasova, objaviti na uobičajni način (§ 4.).

16. Jedino kandidatske liste stranaka, na ovaj način objavljene, valjane su, i jedino glasovi, koji su dani za jednu između ovih lista, vrede. Barem 8 dana pre dana brojenja glasova treba svakom izborniku uručiti glasovnicu, koju onda nakon popunjenja šalje, odnosno izručuje iz-

bornoj komisiji, tako da ju ona primi barem do podneva u dan brojenja glasova.

17. Ako koji birač nije primio glasovnice ili ako ju je izgubio, ili ako je postala neupotrebljiva, može dobiti najkasnije do podneva na dan brojenja glasova novu glasovnicu kod izborne komisije.

18. Glasovnice su udešene tako, da je tajnost glasanja zajamčena.

19. Glas svakog osiguranika broji za jedan, a glas svakog službodavca za toliko, koliko ima službodavac u određenom dan osiguranih nameštenika.

20. Broj kandidata, koji su od pojedinih lista izabrani, dobiva se na sledeći način:

U jedinicama, koje biraju samo jednog delegata (i jednog zamenika), izabran je kao delegat onaj kandidat, koji je dobio najviše glasova. Ako su glasovi jednako razdeljeni, odgucuje ždreb.

U jedinicama, koje biraju dva ili više delegata (i jednaki broj zamenika), deli se broj glasova, koji je dobila svaka lista, sa jedan, dva itd. do one najveće brojke, koliko treba u toj jedinici izabrati delegata. Od svih rezultata, dobivenih sa tim deljenjem, uzmu se najveći, i to toliko, koliko treba u toj jedinici izabrati delegata. Svako listi pripada toliko delegata, koliko je njezinih između tih najvećih rezultata. Ako su rezultati na dvema ili na više lista jednaki, a nema toliko mandata, da bi na sve jednake rezultate došao po jedan mandat, onda odlučuje ždreb. Ako je u pitanju jedan mandat, kod žrebanja učestvuju svi jednaki rezultati; ako naprotiv ima više mandata, žreba se za svaki mandat napose. Liste, koje kod žrebanja dobiju mandat, nemaju udela kod daljnog žrebanja.

21. Izabrani su kandidati po onom redu, kako su upisani na listi, dok ni iscrpljen broj mandata, koje je dobila pojedina stranka.

22. Od svake liste izabran je jednaki broj zamenika kao delegata i to tako, da oni kandidati, koji se nalaze na listi u tekućem redu iza izabranih delegata, smatraju se izabranim za zamenike.

23. Ako je u ma kojoj stručnoj jedinici bila prikazana jedna sama kandidatska lista, bilo da je listu prikazala samo jedna stranka, predaja glasova u ovoj stručnoj jedinici uopće nije potrebna te izborna komisija proglašuje sve na listi upisane kandidate izabranima.

24. U ostalom upotrebljavaju se u pogledu izbora odredbe izbornih reda za Narodnu skupštinu.

§ 27. (vidi § 50. a p. z.).

1. O provedenom izboru sastavlja se zapisnik, koji piše perovodja, postavljen od predsjednika izborne komisije, a moraju ga potpisati predsjednik izborne komisije i perovodja. U zapisniku moraju se nalaziti podaci po brojkama, koji su merodavni, da se utvrdi broj delegata, koje treba birati, rezultat glasanja te konačno imena izabranih delegata i njihovih zamenika, tako da se iz imenika može razabrati, kojoj skupini, stručnoj jedinici i stranci pripadaju pojedini izabrani delegati.

2. Prepis zapisnika mora se bezodvlačno poslati nadležnoj drugostepenoj političkoj vlasti.

3. Delegatima ili zamenicima, koji stupe na ispražnjena mesta delegata, izdaje predsjednik iskaznice, koje im daju prava da stupe na glavnu skupštinu.

4. Proti rezultata izbora može se utok uložiti u roku od 14 dana nakon dana izbora kod drugostepene političke vlasti u sedištu zavoda. Ova vlast rešava konačno.

§ 28.

1. Mandat delegata prestaje:

- a) ako delegat izgubi pravo da bude izabran;
- b) ako se odrekne mandata;
- c) ako umre.

2. U tim slučajevima predsjednik mora pozvati po redu najbližeg zamenika prestalog delegata za ostatak poslovne perijode i u toku od 8 dana to javiti drugostepenoj političkoj vlasti u sedištu zavoda. Namesto zamenika, koji je na ovaj način postao delegat ili koji je inače otpao, predsjednik zavoda pozivlje onog kandidata, koji je kod izbora bio na kandidatskoj listi odnosne stranke najbliži da bude izabran zamenikom. Ako je dotična lista iscrpljena, vrše se naknadni izbori.

3. Ako ne bi u toku poslovne perijode bilo više zamenika za trećinu jedne skupine, treba odrediti za ovu skupinu naknadne izbore.

§ 29.

Glavna skupština zastupa sve članove Penzionog zavoda; zaključci, koje primi prema statutu, obvezni su za sve članove.

§ 30.

Glavne skupštine su ili redovite ili vanredne. Vrš se u sedištu zavoda. Redovita glavna skupština vrši se svake godine najkasnije u mesecu oktobru.

§ 31.

Vanredna glavna skupština može se sazvati kolikogod puta to poslovi zahtevaju; mora se sazvati, ako to zaključi glavna skupština ili ako to zahteva barem trećina delegata jedne skupine uz navedenje razloga. U poslednjim slučajevima mora se glavna skupština vršiti najkasnije u roku od 6 sedmica od dana zaključka ili uručenja zahteva predsedniku, ako zaključak glavne skupštine drukčije ne odredi.

§ 32.

Svaka glavna skupština sazivlje se barem 4 sedmice pre nego se ima vršiti, obznanom, koja se izdaje po §-u 4. Obznana mora sadržavati vreme i mesto, dnevni red, koji je predsjednik ustanovio, te odredbe statuta o sposobnosti za prihvatanje zaključaka. Nameravane promene statuta treba navesti sa njihovom glavnom sadržinom; ujedno treba bezodvlačno sa preporučenim pismima pozvati delegate na glavnu skupštinu.

§ 33.

Predlozi delegata primaju se na dnevni red redovne glavne skupštine jedino onda, ako ih predadu predsedniku najmanje 8 dana pre nego se vrši glavna skupština; na dnevni red vanredne glavne skupštine međutim samo onda, ako se predadu pismeno ujedno sa traženjem saziva, odnosno ako se prijave na onoj glavnoj skupštini, na kojoj se je zaključio saziv vanredne glavne skupštine, te se na to u toku daljnjih 14 dana pismeno predlože predsedniku.

§ 34.

1. Glavnoj skupštini predseđa predsjednik Penzionog zavoda, a kad je on zaprečen, po redu jedan od izabranih zamenika, i ako su oba zaprečena, član, kojega označi predsjednik, odnosno njegov zamenik.

2. Članovi načeonništva smeju učestvovati glavnoj skupštini te imaju, ako nisu članovi glavne skupštine, savetujući glas.

3. Glavna skupština sposobna je da stvara zaključke, ako je od svake skupine (poslodavaca i nameštenika) prisutna barem jedna trećina izabranih delegata.

4. Ako glavna skupština nije sposobna zaključivati, mora se u roku od 6 sedmica vršiti druga glavna skupština s istim dnevnim redom, koja onda zaključiva o predmetima dnevnog reda valjano bez obzira na broj prisutnih.

5. Zaključiva se apsolutnom većinom predanih valjanih glasova; za zaključivanje o promenama statuta potrebna je većina od dve trećine.

6. O predlozima, koji nisu na dnevnom redu, može se većati samo u slučaju, ako su prešni, o čemu rešava glavna skupština većinom od dve trećine, i zaključiva se o tome apsolutnom većinom glasova. U ostalom valjani zaključci mogu se stvarati jedino, ako su na dnevnom redu, osim zaključaka o predlozima za saziv vanredne glavne skupštine.

§ 35. (vidi § 51. p. z.).

1. Izbori, koje provadja glavna skupština, moraju se vršiti u odeljenim izborima službodavaca na jednoj i osiguranika na drugoj strani. Vrš se pod vodstvom predsednika sa glasovnicama tako, da svaka skupina (službodavci i osiguranici) bira polovicu onih, koje treba birati.

2. Izabrani su oni, koji su dobili u svakoj od spomenutih skupina relativnu većinu glasova.

3. Glede izbora članova načeonništva i njihovih zamenika važe osobite odredbe §-a 10.

§ 36.

1. O svakoj glavnoj skupštini mora sastaviti zapisnik perovodja, kojeg odredi predsednik glavne skupštine. U zapisniku treba navesti dnevni red, nadalje utvrditi, da je glavna skupština bila ispravno sazvana i da je bila sposobna zaključivati, i napokon navesti tačno sve poprimljene zaključke i uspeh provedenih izbora. Zapisnik potpisuju predsednik, dva prisutna delegata, koja odredi predsednik i izmedju kojih jedan mora pripadati skupini službodavaca, drugi onoj osiguranika i perovodja.

2. Izvadak zapisnika, iz kojeg se razabire sposobnost zaključivanja, prihvaćeni zaključci i način, kako su bili prihvaćeni, treba predložiti Ministarstvu socijalne politike.

§ 37. (vidi § 51. p. z.).

Glavnoj skupštini je pridržano:

1. da bira članove načeonništva i njihove zamenike (§ 10.) i da provede u slučaju potrebe naknadne izbore;

2. da bira prisednike i zamenike za obranički sud;

3. da bira dva preglednika (revizora) za ispitivanje računskih zaključaka (§ 38.) i njihove zamenike, te provede eventualno potrebne naknadne izbore;

4. da rešava o godišnjem izveštaju načeonništva, o njegovoj otpustnici (apsolutoriju) i o upotrebi eventualnog viška;

5. da zaključiva o eventualnim promenama statuta (§ 34., stav. 5.);

6. da odredjuje nagrade za predsednika i sve ostale funkcionare zaveda te eventualne otštete za delegate na glavnoj skupštini;

7. da izključiva o nabavljanju i prodaji nepokretnina;

8. da dozvoljava godišnje izdatke iz potporne zaklade za siromašne besposlene članove.

Zaključci, spomenuti pod 5., 6. i 7., važe jedino, ako ih odobri Ministarstvo socijalne politike.

III.

Računovodstvo i knjigovodstvo te ulaganje imovine.

§ 38. (vidi § 89. p. z.).

1. Računska godina počinje danom 1. januara, a prestaje danom 31. decembra.

2. Zaključak računa mora obuhvaćati račun prometa i bilancu.

3. Osim toga treba sastaviti godišnji izveštaj i statističke iskaze.

4. Računski revizori moraju tačno pregledati zaključak računa (§ 37., tač. 3.).

5. O pregledu treba pismeno izvestiti načeonništvo i glavnu skupštinu. Izveštaj treba da bude potpisan od obojice revizora.

6. Poslovne iskaze treba u propisanoj formi predložiti Ministarstvu socijalne politike svake godine u roku od 14 dana nakon redovite glavne skupštine.

§ 39.

Premijske rezerve kao i ostale tehničke vrednote mora odgovorni osiguravački tehnik Penzionoga zavoda izračunavati prama odobrenim podlogama.

§ 40. (vidi § 32. p. z.).

Osim premijskih rezerva Penzioni zavod osniva još:

1. sigurnosnu zakladu;
2. zakladu za povišenje renta i penzija;
3. zakladu za lečenje osiguranika;
4. zakladu za razlike na kursu;
5. potpornu zakladu za siromašne besposlene nameštenike.

§ 41.

1. Zaklada za sigurnost.

Zaklada za sigurnost odredjena je, da pokriva eventualne deficite iz godišnjeg gospodarstva, te se dotira po propisu §-a 44.

2. Zaklada za povišenje rente i penzija (vidi člen 7.).

Ova zaklada odredjena je za povišenje renta i penzija davanjem skupa parinskih dodataka i povišenjem renta putem nadopunjavanja sakupljenih rezerva. Dobiva se delomice iz sigurnosne zaklade, delomice iz godišnjih poslovnih višaka tako, da joj se dodeli svaki put dve trećine godišnjeg viška. Visinu fonda i pravilnik mora odobriti Ministar socijalne politike.

3. Zaklada za lečenje osiguranika.

Zaklada za lečenje osiguranika osniva se u svrhu namirenja tekućih izdataka za lečenje prama §-u 23. a p. z. (§ 69). Dotira se iz primitaka na premijama tako, da joj se može dodeliti do 5% osiguravajućih prinosa.

4. Zaklada za razlike na kursu.

Za namirenje gubitaka na kursu osniva se zaklada za razlike na kursu. Upotrebu u druge svrhe potrebno je da dozvoli Ministar socijalne politike.

Sredstva za ovu zakladu dobivaju se iz uknjiženih nerealizovanih kursnih dobitaka od vrednosnih papira.

5. Potporna zaklada za siromašne besposlene nameštenike (vidi § 86.).

1. Potpornoj zakladi za siromašne besposlene nameštenike svrha je, da dava potpore siromašnim nezaposlenicima. Visina potpora ustanovljuje se u pojedinom slučaju prama raspoloživim sredstvima i obzirom na lične prilike molioca.

2. Upute za podeljivanje potpora utanačuje načeonništvo.

3. Potporna zaklada stvara se tako, da joj se dodeljuje jedan deo svakodobnih upravnih višaka, te iz novčanih kazna i naročitih namena.

§ 42. (vidi § 88. p. z.).

Imovinske zaklade smeju se ulagati jedino:

1. u tuzemske vrednosne papire, u koje se mogu ulagati pupilarne imovine;
2. u zajmove državi i oblastima;
3. u tuzemske nepokretnine, koje davaju kamate, ako ne ostanu opterećene preko jedne trećine nabavne cene;
4. u tuzemske pupilarne sigurne hipoteke.

U tom pogledu imaju važiti osim naročitih propisa, koji odredjuju upute za uredjenje i upravu Penzionog zavoda, sledeće odredbe:

Zadužnica o hipotekarnom zajmu, koji je zavod dao privatnicima, mora se sastaviti u obliku biležničkog akta, te mora sadržavati u glavnom sledeće tačke, odnosno dužnikove izjave o obveznosti:

- a) dužnikovo ime, zvanje i naslov;
- b) kod više dužnika solidarnu obveznost u pogledu svih obveza, primljenih zadužnicom;
- c) iznos duga, izražen u državnoj valuti, te barem jedan put ispisan brojkama i rečima;

č) kamate, glavnične obroke ili anuitete, koje treba otplaćivati u ugovorenim rokovima (bez odbitaka ili uz povratak poreza na rente) sa brojkama i rečima, te mesto, gde se plaća;

d) dužnost, da iz svoga plati svaki bilo koji porez zajedno sa prirezima, koje treba plaćati od kamata dužnog iznosa ili od samog kapitala, porez koji sada već postoji ili koji bi u buduće zakonodavstvo uvelo, bilo da dužniku zajma pripada pravo odbitka ili ne, tako da u tom pogledu zavod neće plaćati nikakvog poreza;

e) dužnost, da plati iz svoga sve troškove pristojbina, bilega, taksa za zadužnicu, za cesiju, priznanicu, uknjižbu, prenos, ispis, sve troškove opomena, tužaba i eksekucije, i da dade za ovo, u koliko ovi troškovi ne uživaju jednakog prava zaloga sa kapitalom — sigurnost u odgovarajućem iznosu. Ova kaucija mora u slučaju prisilne dražbe založene nepokretnine služiti i za osiguranje ugovorenih kamata od dana prodaje do dana efektivne naplate zajma;

f) dužnost, da plaća, ako se založe zgrade, iz svoga premiju za osiguranje protiv požara i da uvek na zahtev zavoda iskaže, da je osiguranje proti požara još u kreposti, i to u iznosu, koji odredi zavod, odnosno da iskaže, da je premija za osiguranje plaćena. Zavodu je slobodno, da sam plaća premiju na račun dužnika. Glede izabiranja osiguravajućeg zavoda, mora se dužnik držati postojećih propisa zavoda, te zavod ima pravo, da nekoje osiguravajuće zavode isključi;

g) dužnost, da na zahtev zavoda u odredjenim rokovima prikaže dokaze o redovitom plaćanju poreza i pristojba za prenos nepokretnina, zajedno sa prirezima;

h) izjavu, da u svim spornim pitanjima priznava sudsku vlast u sedištu zavoda;

i) tačnu oznaku hipoteke, dozvolu za uknjižbu založnog prava za pozajmljeni kapital, sve nuzgredne pristojbine, pod e) pomenutu kauciju i sva druga prava, priznata u zadužnici zavoda;

j) pravo zavoda, da sme celi zajam ili njega deo:

1. odmah uterati:

aa) ako je dužnik zadocnio sa plaćanjem kamata, obroka kapitala ili anuiteta za više od 14 dana;

bb) ako je nad imanjem dužnika proglašen stečaj;

cc) ako vrednost hipoteke prema proceni, koju su sudbeno zakleti procenitelji obavili, zajmu zavoda ne pruža više pupilarne sigurnosti;

čč) ako dužnik na poziv zavoda ne dokaže u roku, odredjenom u zadužnici, da je platio dospele premije osiguranja;

2. uterati uz prethodni polugodišnji otkaz, ako se u roku od 14 dana nakon poziva, koji je zavod izdao dužniku, ne dokaže, da su plaćeni porezi i pristojbine, koje imaju prvenstvo pred tražbinom zavoda;

k) odredbu, da zadužnica u pogledu svih obveza, koje je preuzeo dužnik, u smislu §-a 3. bivšeg austrijskog zakona od 25. jula 1871., L. 1. z. br. 75.,⁵ bude odmah izvršiva, kao nagodba, sklopljena na sudu.

Kod hipoteka, za koje preuzima jamstvo državna zaklada, kojom se predviđa skrb za male stanove, nije potrebno, da se zadužnice naprave u formi biležničkog akta.

Imovinske zaklade smeju se nadalje ulagati jedino:

5. u uloge kod tuzemskih štedionica i kod poštanske štedionice;

6. u eskomptu takovih menica, koje su prikladne za eskompt kod Narodne banke;

7. u zajmove u vrednosne efekte, pobrojane pod 1., i to samo do iznosa od 75% burzovne kursne vrednosti. Kod papira, koji se mogu izdrebati, taj iznos ne sme premašiti najmanjeg iznosa, koji otpada po nacrtu ždrebanja, odbiv pristojbu;

8. u zajmove tuzemnim privrednim i gospodarskim zadrugama, kod kojih je uzimanje tudjeg novca vezano na uvet, da taj novac ne nadmašuje iznosa uplaćenih uložaka, koji jamče;

9. u uložke kod akreditiranih tuzemskih kreditnih zavoda u kontokorentnom poslu ili na blagajničke listke, no samo u toliko, koliko vođenje poslova zahteva, da u pripremi bude raspoloživih sredstava.

10. ministar socijalne politike može Penzionom zavodu dozvoliti, da svoje zaklade uloži i drukčije, nego što odredjuju ovi propisi. Ipak ta ulaganja moraju odgovarati zahtevu jednake sigurnosti i ne smeju nadmašiti polovice zaklada Penzionog zavoda.

⁵ »Biležnički (notarski) red«.

§ 43. (vidi § 88. p. z.).

1. Penzioni zavod mora barem 20% zaklada, raspoloživih za trajno ulaganje, uložiti u tuzemne državne papire, a najmanje 15% spomenutih zaklada u tuzemne obligacije oblasnih zajmova ili u založnice, zadužnice oblasti, oblasnih banaka ili oblasnih hipotekarnih zavoda.

Kod trajnog plodonosnog ulaganja raspoloživog imetka treba prime-reno uzeti u obzir uložne vrednosti, što dolaze u obzir u područjima poje-dinih oblasti, u razmeru premija, primljenih iz područja pojedinih oblasti u zadnjoj računskoj godini, prema ukupnom primitku premija.

Nadalje treba primereni deo zaklada upotrebiti za ulaganja, što služe svrhama nastojanja oko stanova i lečenja te drugoj skrbi za privatne na-meštenike.

§ 44.

Višak godišnjeg rukovanja doznačiti će se zakladi za sigurnost, u koliko se ne upotrebi za određene svrhe, osobito za dotaciju fonda za povišenje renta i penzija, za dotaciju zaklade za siromašne besposlene nameštenike i penzionog fonda zavodskih nameštenika.

Eventualni prometni manjei namirit će se iz zaklade za sigurnost, a pošto se izerpi ta zaklada, prenosit će se do eventualne promene stalnih premija.

Drugi deo.

Osobite odredbe o osiguranju.

I.

Opseg osiguranja.

§ 45. (vidi § 41. p. z.).

Kod Penzionog zavoda su osigurani svi nameštenici, koji su:

- a) po §-u 1. p. z. obvezani na osiguranje;
- b) po §-u 30. a p. z. neobvezno osigurani, i konačno
- c) po §-u 28. p. z. dobrovoljno osigurani.

II.

Deoba osoba, podložnih osiguranju.

§ 46. = § 3. p. z.

III.

Predmet osiguranja.

§ 47. = § 4. p. z.

IV.

Vreme čekanja.

§ 48. = § 5. p. z.

V.

Iznos zakonitih davanja, stecanja i gubitak prava na ta davanja, početak i prestanak primanja.

a) Renta za iznemoglost.

§ 49. = § 6. p. z.

§ 50. = § 7. p. z.

§ 51. = § 7. a p. z.

§ 52. = § 8. p. z.

§ 53. = § 9. p. z.

§ 54. = § 10. p. z.

b) Renta za starost.

§ 55. = § 11. p. z.

c) Udovička renta.

§ 56. = § 12. p. z.

§ 57. = § 13. p. z.

§ 58. = § 14. p. z.

č) Prinosi za odgoj.

§ 59. = § 15. p. z.

§ 60. = § 16. p. z.

§ 61. = § 17. p. z.

d) Jednokratna otpravnina.

§ 62. = § 18. p. z.

§ 63. = § 19. p. z.

§ 64. = § 19. a p. z.

VI.

Isplata, počivanje i zastara primanja. Posledice neopravdanog primanja.

§ 65. = § 20. p. z.

§ 66. = § 21. p. z.

§ 67. = § 22. p. z.

§ 68. = § 23. p. z.

VII.

Lečenje.

§ 69. = § 23. a p. z.

VIII.

Prestanak dužnosti osiguranja, vraćanje premija, iznovična dužnost osiguranja.

§ 70. = § 24. p. z.

§ 71. = § 25. p. z.

§ 72. = § 26. p. z.

§ 73. = § 27. p. z.

§ 74. = § 27. a p. z.

IX.

Dobrovoljno osiguranje.

§ 75. = § 28. p. z.

§ 76. = § 29. p. z.

§ 77. = § 30. p. z.

§ 78. = § 30. a p. z.

§ 79. = § 31. p. z.

§ 80. (vidi člen 6. p. z.).

U koliko je sklopljen posebni ugovor u smislu člana 6. zakona o penzionom osiguranju nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju od 12. maja 1922., »Službene novine« broj 125., sa onim državama, s kojima je bilo do oslobodjenja penziono osiguranje nameštenika skupno, vrede u pogledu prava po §§ 70. do 79. i ostalih prava, propisi tog ugovora.

X.

Osiguranje očekivanja.

§ 81. = § 32. p. z.

§ 82. = § 33. p. z.

§ 83. = § 34. p. z.

§ 84. = § 35. p. z.

§ 85. = § 36. p. z.

§ 86. (vidi § 38. p. z.).

Neplaćene premije okamaćivat će se sa pet postotaka, te se mogu, izuzevši premije, spomenute u §-u 76.,* uterati političkom ili sudskom ovrhom i imaju u ovršnom i stečajnom postupku pravo prvenstva kao neplaćeni porezi.

2. Radi neuterivosti neplaćenih premija ne gubi se, uz ograničenje § 88., stavka 6.,^e pravo na osiguravačka davanja.

3. Troškove, što su nastali usled opomena ili ovrha, morat će da nadoknadi Penzionom zavodu nemarni službodavac. Ti troškovi će se utvrditi po zaključku, što će ga primiti načeonništvo.

* § 29. p. z.

^e = § 73., stav. 7., p. z.

XI.

Premijske rezerve.

§ 87.

1. Ako je nameštenik podlozan osiguranju u državi, s kojom je sklopljen ugovor u smislu člana 6. zakona o penzionom osiguranju nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju od 12. maja 1922., »Službene novine« broj 125., ima se doznačiti inostranom zavodu premijska rezerva, utvrđena u tom ugovoru. Ako nije u ugovoru drukčije utvrđeno, rezerva će se doznačivati na ovaj način:

2. U slučajevima povrate premija umanjuje se iznos, koji se mora doznačiti, za zbiljski povraćene premije.

3. Premijska rezerva očekivanja računaju se za osigurane muškarce pomoću tablica I., I. a) i I. b), a za osigurane ženske pomoću tablice II., II. a) i I. b) dodatka.^{7, 8}

4. Dobom života, što će služiti za osnovu računanja, smatra se godina života, što je bila navršena u dan pristupa kod novoga nosioca osiguranja, no ako je od navršenja godine života poteklo više od 6 meseci, vredi iduća godina.

5. Dok nije nastala promena u razredu plaće, premijske rezerve po jedinim razreda plaće za vreme prinosa od celih godina izračunavaju se iz vrednosti I. ili II. tablice tako, da se pomnože faktorom razreda plaće; taj faktor je:⁹

⁷ Ove tabele priložene su statutu Penzionog zavoda, objavljenom u »Uradnom listu pokrajinske uprave za Sloveniju« od 4. oktobra 1922., br. 319./103., i u »Službenim novinama Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« br. 268. od 29. novembra 1922. u prilogu XXVII.

⁸ Prema §-u 7. »Pravilnika Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani, po kojem se odmeravaju doplati radi skupoće« (vidi stran 93.), ostaje taj način računanja premijske rezerve sa svojim tabelama na snazi samo za slučajeve preotkaza zakonite premijske rezerve, dok se premijske rezerve očekivanja, određenih spomenutim »Pravilnikom«, računaju na osnovi 6% -ne kamatne stope po tabelama, spomenutim u §-u 7. »Pravilnika«.

⁹ Taj faktor je ovde prilagođen sadašnjim platnim razredima, važećim od 1. septembra 1928. dalje (naredba Ministra za socijalnu politiku od 15. augusta 1928., »Službene novine« br. 191. od 20. augusta 1928., Uradni list ljubljanske i mariborske oblasti od 24. augusta 1928., broj 288./81.).

u	I. razredu plaće	9
u	II. razredu plaće	12
u	III. razredu plaće	18
u	IV. razredu plaće	24
u	V. razredu plaće	27
u	VI. razredu plaće	30
u	VII. razredu plaće	35
u	VIII. razredu plaće	40
u	IX. razredu plaće	45
u	X. razredu plaće	50
u	XI. razredu plaće	55

6. Da se izračunaju premijske rezerve za vreme prinosa, u kojemu ima ulomaka godina, naći će se najpre premijska rezerva za prinorno vreme, što je već prošlo, a onda za prvo više prinorno vreme cele godine. Zatim će se prvome rezultatu dodati toliko dvanaestina razlike jednoga i drugoga rezultata, koliko je dospelo mesečnih prinosa preko navršene prinorne perijode cele godine.

7. Ako je za vreme osiguranja nastala promena u razredu plaće, premijska rezerva će se računati ovako:

a) Najpre se izračuna premijska rezerva za zadnji razred plaće za vreme prinosa po stavcima 5. i 6.

b) Za tim će se izračunati očekivanja rente za iznemoglost i prinosa za odgoj za jedno dete uz pretpostavku, da osnovna renta za prvih 120 meseci prinosa iznaša jednu četvrtinu dospelih premija, a očekivanje prinosa za odgoj za jedno dete jednu trećinu te osnovne rente, a povišica pak rente za iznemoglost jednu osminu premija, dospelih posle 120 meseca prinosa. Ta očekivanja moraju se izračunati jedan put tako, kako zbilja odgovaraju uplaćenim premijama (faktična premijska očekivanja), a drugi put tako, kako bi bila stećena, da je osiguranik celo vreme prinosa bio u zadnjem razredu plaće (računska očekivanja). Pri tom se mora smatrati, ako nije još stećeno 120 meseca prinosa, broj meseca, koji manjka do 120, kao stećen u zadnjem razredu plaće. Nakon toga tvore se produkti iz stotog dela razlika između premijskih i računskih očekivanja za rentu za iznemoglost s jedne strane i za prinos za odgoj s druge strane i dotičnih vrednosti tablica I. a) i I. b), odnosno II. a) i I. b).

c) Po tom će se zakonita premijska rezerva izračunati, ako se premijska rezerva izračuna po stavku a) te se poveća ili smanji za produkt, dobijen po stavku b), prema tome, kako je faktično očekivanje, koje je imalo udela pri izračunavanju dotičnog produkta, bilo veće ili manje od računskoga očekivanja.

XII.

Prijava osoba podložnih osiguranju. Isticanje tražanje i pravna sredstva.

§ 88. (vidi § 73. p. z.).

- Stav. 1. = stav. 1. §-a 73. p. z.
- Stav. 2. = stav. 2. i 3. §-a 73. p. z.
- Stav. 3. = stav. 4. §-a 73. p. z.
- Stav. 4. = stav. 5. §-a 73. p. z.
- Stav. 5. = stav. 6. §-a 73. p. z.
- Stav. 6. = stav. 7. §-a 73. p. z.

Stav. 7.:

U to vreme službe ima se ubrojiti takodjer i otsluženo vreme u državama, sa kojima je sklopljen ugovor, kad je usledila doznaka premijske rezerve (§ 87.).

Stav. 8. = stav. 8. §-a 73. p. z.

§ 89.

Prijave se imaju podneti na propisanim obrascima, koji se na zahtev dobijaju kod Penzionog zavoda uz naknadu nabavnih trošaka.

§ 90.

1. Za svakog nameštenika, koji stupa u dužnost osiguranja, treba ispuniti poseban list obrasca 1.¹⁰
2. Promene u dohotcima nameštenika, podložnih Penzionom osiguranju, imaju se prijaviti po obrascu 2.¹⁰
3. Za odjavu služi obrazac 3.¹⁰

4. Svaka nezgoda, usled koje je osoba, podložna penzionom osiguranju, usmrćena ili tako ozledjena, da će odakle po svoj prilici nastati nesposobnost za radu, duža od zakonitoga trajanja bolesničke potpore, ima se najdalje za 8 dana posle nezgode prijaviti obrascem 4.¹⁰

- § 91. = § 84., stavak 2., p. z.
- § 92. = § 73. a, stavak 1. i 2., p. z.
- § 93. = § 73. a, stavak 3. p. z.
- § 94. = § 75. p. z.
- § 95. = § 75. a p. z.

XIII.

Postupak kod tražbina protiv Penzionog zavoda.

§ 96., t. 1. i 2. = § 74. p. z.

3. Ako se traži renta za starost, treba priključiti potvrdu o životu tražioca.

4. Ako se traži udovička renta, prinosi za odgoj ili otpravnina (§ 62., stavak 1.), treba priključiti krštenicu (svedodžbu rođenja) i osmrtnicu nameštenikovu, venčani list i krštenice (svedodžbu rođenja) te potvrde života svih tražioca.

5. Ako siromašna majka (§ 62., stavak 2.) traži jednokratnu otparinu, mora doneti potvrdu općinskoga ureda o siromaštvu, uzevši formular, određen za to od Penzionog zavoda.

6. Ako zatraži Penzioni zavod, valja mu takodjer u slučajevima 2. i 3. prikazati krštenicu ili svedodžbu rođenja.

§ 97.

Isplate osobama, koje imaju na njih pravo, i ne stanuju u inostranstvu (§ 66., tačka 2.), vrše se pravilno preko poštanske štedionice kod onoga poštanskoga ureda, u čijem dostavnom okružju ima svoje boravište osoba, koja ima pravo primiti.

¹⁰ Obrasci priloženi su statutu Penzionog zavoda, objavljenom u »Uradnom listu pokrajinske uprave za Sloveniju« od 4. oktobra 1922., br. 319./103., u »Službenim novinama« br. 268. od 29. novembra 1922. u prilogu XXVII. i u »Dalmatinskom glasniku« od 8. augusta 1923., br. 64. u prilogu.

§ 98.

1. Primljene iznose valja uredno potvrdjivati; potvrde, ustanovljene u poštanskim propisima za primitak isplatnih naputnica i novčanoga iznosa, smatraju se namirnicama, da je naznačeni iznos točno primljen.

2. Osobe, koje imaju pravo primati, treba da pre svake isplate donesu potvrdu života, dotično takodjer potvrdu udovištva; pri isplatama putem poštanske štedionice potvrda o tom, da je isplatna naputnica po poštanskim propisima dostavljena osobi, koja ima pravo primiti, vredi kao potvrda života, dotično udovištva.

XIV.

Obranički sud i postupak.

§ 99. = § 76. p. z.

XV.

Sudjelovanje političkih i općinskih vlasti.

§ 100. = § 80. p. z.

XVI.

Državni nadzor.

§ 101. = § 78. p. z.

XVII.

Oprost od poreza, pristojbina i biljega.

§ 102. = § 87. p. z.

XVIII.

Opće računanje rokova.

§ 103. = § 90. p. z.

XIX.

Postupanje s članovima rudarskih bratimskih kasa.

§ 104. = § 91. p. z.

§ 105. = § 92. p. z.

§ 106. = § 92. a p. z.

§ 107. = § 92. b p. z.

XX.

Osiguranje većih davanja.

§ 108. (vidi IV. članak, stran 54.).

1. Davanja, koja idu preko normalnih traženja, osiguravaju se u posebnom otseku s odeljenom upravom i s odeljenim davanjem računa. Tome se otseku imaju doznačiti sva plaćanja prinosa, što idu preko normalnog iznosa, ako se njima ne namiruju prijašnji manji prinosa.

2. Ulošcima, što su za osiguranje većih davanja plaćeni u kalendarskoj godini, u kojoj je nastupila iznemoglost ili smrt, i u dve kalendarske godine pre toga, ne postizava se očekivanje. Takvi se ulošci vraćaju okamćeni sa 4%.

3. Iznos premija, kojima se postignu očekivanja odredjenih većih davanja, određuje se po dotičnim tarifama, koje treba da država odobri isto tako kao i uvete osiguranja, što k tome spadaju.

XXI.

§ 109.

Ovaj statut stupa u život danom obnarodovanja u »Službenim novinama« kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.¹¹

U Beogradu, dne 31. jula 1922.

Ministar za socijalnu politiku:

Dr. Žerjav s. r.

¹¹ »Službene novine« broj 268. od 29. novembra 1922., prilog XXVII.

IV.

Pravilnik

Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani,

po kojem se odmeravaju doplate radi skupoće.¹

§ 1.

Penzioni zavod za nameštenike daje svojim rentnicima uz zakonitu rentu i doplatu radi skupoće, koji se odmeruje po pretpisima ovog pravilnika.

§ 2.

Pravo na doplatu radi skupoće ima svako lice, koje prima od zavoda invalidnu, starosnu, udovičku ili dečiju rentu. U koliko ne postoje posebne međunarodne pogodbe, imaju pravo strani državljani do tih doplata samo onda, ako i dotične strane države isplaćuju doplatke radi skupoće našim državljanima.

§ 3.

Doplatu radi skupoće je u obveznom (§ 1. p. z.), dobrovoljnom (§ 28. p. z.) i neobveznom (§ 30. a) p. z.) osiguranju, jednak razlici med rentom, koja pripada rentniku na temelju zakona o penzionom osiguranju od dana 12. maja 1922., »Služb. nov.« br. 125., kao i naredaba, izdanih na osnovi §-a 3. toga zakona, te računskom rentom, koja se dobiva po sledećim pretpisima:

¹ Objavljen u »Uradnom listu ljubljanske i mariborske oblasti« od 12. januara 1928., br. 8./4., te u »Službenom glasniku splitske i dubrovačke oblasti« od 14. februara 1928., br. 4.

a) godišnji iznos računske invalidske rente je jednak:

1. osnovnom iznosu od Din 1.800—, kojem se doda po Din 30— za svakih punih Din 360— premije, plaćene u zadnjih 10 godina nad iznosom premije IX.² razreda, t. j. Din 180— mesečno,³ te povećanim sa

2. 10-kratnom poprečnom premijom, te $\frac{1}{10}$ svote uplaćenih premija, pri čemu se premije, plaćene od 1. januara 1909. do 31. decembra 1923., računaju sa poprečnom premijom od januara 1924. unapred, a najviše sa Din 126—;

b) lica, koja primaju starosnu rentu,⁴ dobiju još dodatak od 10% računske rente;

c) računska udovska renta iznosi 50% pravice na rentu umrlog moža po točkama a) i b), dečija renta za 1 dete odmeruje se sa 25%, za dvoje dece sa 35%, za troje dece sa 40%, za 4 i više njih sa 45% prava do rente umrlog roditelja; rente sirota bez oca i majke iznose za 1 sirotu 50%, za 2 75%, za 3 85%, za 4 90%, za 5 i više njih 95% gornje osnove;

d) najniža računska renta invalida iznosi Din 3.000—, za onog, koji prima starosnu rentu, Din 3.300—, za udovicu Din 1.800—, i za prvo siročće bez oca i majke Din 1.500— godišnje; za ostale sirote bez oca i majke se računa renta samostalno po pretpisima tačke c).

§ 4.

Doplatak radi skupoće kod osiguranja na više davanja po čl. IV. zakona o penzionom osiguranju nameštenika u obliku carske naredbe od dana 25. juna 1924., L. br. 138., iznosi do 50% visine rente, i za svaku na-

² Sada pravilno »VI. razreda«, jer se plaća od 1. septembra 1928. dalje mesečna premija Din 180— u VI., a ne više u IX. razredu; vidi § 33. na str. 29.

³ Ako bi se plaćala mesečna premija Din 180— 10 godina, odn. 120 doprinosnih meseca, bilo bi uplaćeno Din 21.600. Prema interpretaciji i zamisli stručnjaka osiguravačkog tehnika, od kojega proizlazi gornji tekst §-a 3., t. a), br. 1., doda se osnovnom iznosu Din 1.800— po Din 30— za svakih punih Din 360—, plaćenih u zadnjim 120 doprinosnim mesecima, ako je osiguranje trajalo manje vremena, pak u ovom manjem broju meseca, nad skupnim iznosom Din 21.600—, te se pri tom premije, plaćene do kraja godine 1923., uvažuju tako, kako da su bile plaćene u valoriziranom iznosu §-a 3., t. a), br. 2.

⁴ Uslove za starosnu rentu vidi u §-u 11. p. z., str. 18.

stupajuću poslovnu godinu odredjuje ga glavna skupština prema uspehu bilance, o čemu treba obavestiti Ministra socijalne politike.⁵

Uplate, na osnovi kojih se je uračunala osigurana doba pred 1. januarom 1909. god., povećavaju računsku rentu sa $\frac{1}{4}$ (jednom četvrtinom) toj dobi odgovarajućih premija.

§ 5.

Doplatak radi skupoće odmeruje rentna komisija istovremeno sa rentom. Protiv odluke rentne komisije moguća je pritužba na načioništvo Penzionog zavoda u roku od 14 dana po primitku odluke.

§ 6.

U izvanrednim slučajevima sme načioništvo na predlog rentne komisije te u okviru onog iznosa, kojeg ustanovi glavna skupština za buduću godinu, dozvoliti udovicama sa decom te sirotama bez oca i majke, ako je njihov opstoj ugrožen radi toga, što nemaju sredstava za preživiti, isplatu mesečne potpore za doba od jedne godine. Iznos, kojeg ustanovi glavna skupština, ne sme bit veći od 40% doprinosa Pokrajinskog pokojninskog sklada.⁶ Izvanredna mesečna potpora sme iznositi 10%, 20%, 30%, 40% i 50% računske rente.

⁵ Tekst rešenja Ministra za socijalnu politiku od 18. augusta 1928., br. 6746/IV., objavljenog u »Službenom glasniku splitske i dubrovačke oblasti« od 4. septembra 1928., br. 64., te u »Uradnom listu ljubljanske i mariborske oblasti« od 5. septembra 1928., br. 302./86.

⁶ »Pokrajinski pokojninski (penzioni) sklad za Sloveniju« bio je osnivan naredbom Zemaljske vlade za Sloveniju od 10. septembra 1919., »Uradni list pokrajinske uprave za Sloveniju« br. 657./148., s namerom, da se iz njega davaju doplatci rentnicima rudarskih bratimskih blagajna u Sloveniji i u našoj državi boravećim rentnicima Privremenog ureda za osiguranje radnika protiv nezgoda u Ljubljani, Železničarskog ureda za osiguranje protiv nezgoda u Ljubljani i Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani. Sredstva sklada sakupljaju se time, da moraju plaćati rudniške uprave u Sloveniji od svakoga meterskog centa ugljena, namenjenog konsumu, osim obrata za produkciju ugljena samoga i deputata vlastitih službenika te ugljena, kojega primaju općine za aprovizaciju stanovništva, od 1. oktobra 1919. dalje po 40 fil. = Din 0.10, od 1. novembra 1920. pak prema naredbi Zemaljske vlade za Sloveniju od 3. novembra 1920., »Uradni list« br. 435./135., po K 2— = Din 0.50. Doplatke iz toga sklada odmeravao je rentnicima svih pomenutih zavoda prema njihovim imovinskim prilikama Privremeni ured za osiguranje radnika protiv nezgoda u Ljubljani te ih refundirao ovim zavodima, koji su ih svaki mesec unapred doznajivali rentnicima ujedno sa svojim rentama privremeno

§ 7.

Penzioni zavod mora računom utvrdit manjak, koji je nastao radi računanja očekivanja i rentnih davanja po ovom pravilniku, kao i radi davanja, koja su priznata pred njegovim stupanjem na snagu, te ga počinši sa god. 1927. unašati u bilancu i amortizirati sa delom godišnjeg viška, kojeg u tu svrhu odredi glavna skupština.

U svrhu unašanja obremenjenja u bilancu, računa se premijska rezerva očekivanja za sva postojeća osiguranja, za rente, koje se isplaćuju na dan računanja bilance, kao i z osiguranja, koja su prestala najdalje pred 42 meseca od dana računanja rezerve, po tabelama, koje će se izračunat na osnovi 6% kamatne stope po normali za računске rente ovog pravilnika, i to na način, koji će bit u tabelama potanje obrazložen. Imenovane tabele će tvoriti dodatak statuta, dok § 87. ostaje sa sadanjim tabelama na snazi u svrhu računanja zakonite rezerve za slučajevne njezinog preotkaza.

iz vlastitih sredstava. Obe naredbe primljene su bile u spisak uredaba Ministarstva za socijalnu politiku pod br. 66., »Služb. nov.« br. 195. od 9. septembra 1921., odnosno »Uradni list za Sloveniju« br. 316./128. od 24. oktobra 1921., te su bile u nekoliko preinačenom tekstu uzakonjene zakonom od 19. februara 1922., »Služ. nov.« br. 142. od 30. juna 1922., »Uradni list za Sloveniju« br. 217./75. Doplatci bili su snova povišeni obznanom Pokrajinske uprave za Sloveniju od 1. septembra 1922., »Uradni list« komad 92. od 6. septembra 1922. Rešenjem Pokrajinske uprave za Sloveniju u Ljubljani od 1. septembra 1922., Pr. br. 732., uprava Pokrajinskog penzionog sklada za Sloveniju bila je prenešena na komesara ove Pokrajinske uprave, rešenjem Ministarstva za socijalnu politiku od 12. juna 1924., br. 111.709./23./IV., pak danom 1. jula 1924. na Penzioni zavod za nameštenike u Ljubljani, koji razdeljuje prihode sklada prema odredjenom ključu medju Pokrajinski penzioni sklad za rudare u Ljubljani, Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu i Penzioni zavod za nameštenike u Ljubljani. Doplatke rentnicima iz tog sklada odmeravaju od sada pomenuti zavodi za njihov deo prihoda samostalno.

Kako je Penzioni zavod za nameštenike u Ljubljani za doplatke rade skupoće svojih rentnika stvorio naročito »Pravilnik o doplatcima radi skupoće« (str. 93.), koji dava rentnicima pravo do viših doplataka nego zakon o Pokrajinskom penzionom skladu za Sloveniju, to za odmerivanje doplataka rentnicima Penzionog zavoda ne dolazi više u obzir zakon o Pokrajinskom penzionom skladu za Sloveniju, nego se ove rente odmeravaju isključivo prema pomenutom »Pravilniku«. Visina prihoda, koje prima Penzioni zavod iz Pokrajinskog penzionog sklada, utiče na davanje prema »Pravilniku« samo toliko, da ukupni godišnji iznos kredita za izvanredne mesečne potpore po §-u 6. »Pravilnika« (ali ne takodjer za redovite doplatke radi skupoće po §§ 3. i 4. »Pravilnika«) ne sme biti viši nego 40% doprinosa Penzionog zavoda iz Pokrajinskog penzionog sklada.

§ 8.

Pretpisi ovog pravilnika nemaju upliva na odmeru otpravnine po §§ 18. i 19. zakona, kao niti pri povratku premija po §-u 25. zakona, koja se davanja i dalje odmeravaju po pretpisima zakona.

U slučaju povratka premija po §-u 25. p. z. skрати se računска renta po §-u 3. ovog pravilnika u razmeru izvršene isplate do svote svih uplaćenih premija, uzevši u račun i kamate na kamatima od dana, kojeg se je isplata, odnosno uplata, izvršila.

§ 9.

Ovaj pravilnik, kojim se zamenjuje pravilnik, odobren sa odlukom gosp. Ministra za socijalnu politiku od dana 9. septembra 1924., Z. br. 66., i objavljen u »Uradnom listu ljubljanske i mariborske oblasti« pod br. 351./112. iz god. 1924., stupa na snagu sa 1. januarom 1928. i važi privremeno, dok rezultat bilance ne bude zahtevao njegove izmene.

Do 31. decembra 1927. priznane rente sa redovitim i izvanrednim doplacima radi skupoće isplaćuju se do revizije.

Kraljevina Srbà, Hrvata i Slovenaca,
Ministarstvo socijalne politike.

Odeljenje za zaštitu radnika,

Z. R. br. 10.877/IV.

10. decembra 1927. god., Beograd.

Na temelju pretpisa §-a 7. zakona o penzionom osiguranju nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju od 12. maja 1922. i točke 2. §-a 41. statuta Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani

odobravam

gornji pravilnik o dodacima radi skupoće Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani, koji se mora štampat u »Uradnom listu ljubljanske i mariborske oblasti« te »Službenom glasniku splitske i dubrovačke oblasti«.

Ministar socijalne politike,

Dr. Gosar, s. r.

V.

Tabela

sada važećih platnih razreda,¹ osiguravajućih premija² i renta.³

Platni razred	G o d i š n j i			Mesečna osi- guravajuća premija	Namešteniku sme se odbiti mesečno	Kad bi bilo osiguranje prevedeno čitavo vreme u istom platnom razredu, iznašala bi godišnja renta sa doplatcima radi skupoće		
	službeni primitci		osigurani primitci			posle 60 mes. osigu- ranja	posle 120 mes. osigu- ranja	posle 480 mes. osigu- ranja (sta- rosna) renta
	od	do						
	Din	Din						
I.	150	6000	5400	54	—	3000	3420	7326
II.	6001	8640	7200	72	3	3240	3960	9107
III.	8641	12000	10800	108	21	3960	5040	12672
IV.	12001	17230	14400	144	41	4680	6120	16236
V.	17231	20400	16200	162	53	5040	6660	18018
VI.	20401	27000	18000	180	65	5400	7200	19800
VII.	27001	30000	21000	210	85	6000	8400	23100
VIII.	30001	33000	24000	240	105	6600	9600	26400
IX.	33001	36000	27000	270	125	7200	10800	29700
X.	36001	39000	30000	300	145	7800	12000	33000
XI.	39001	i više	33000	330	165	8400	13200	36300

¹ Važe od 1. septembra 1928. dalje; vidi § 3. na str. 9.² Važe od 1. septembra 1928. dalje; vidi § 33. na str. 29.³ Važe po »Pravilniku, po kojem se odmeravaju doplatci radi skupoće«, mesto renta, navedenih u §-u 8.; vidi str. 16.

VI.

Praktičan primer, kako se računaju rente (skupa s doplatcima radi skupoće.)

Osiguranik je bio osiguran	Dakle prinosnih meseca	Mesečnom premijom	Svota za to doba u istinu uplaćenih premija	Kao mesečna premija računa se po varolizaciji	Kao svota za to doba uplaćenih premija računa se po varolizaciji
od dana	do dana	po Din	Din	Din	Din
1. 1. 1909 — 31. 12. 1909	12	1'50	18'—	126'—	1512'—
1. 1. 1910 — 31. 12. 1910	12	2'25	27'—	126'—	1512'—
1. 1. 1911 — 31. 12. 1911	12	3'—	36'—	126'—	1512'—
1. 1. 1912 — 31. 12. 1912	12	4'50	54'—	126'—	1512'—
1. 1. 1913 — 31. 12. 1913	12	6'—	72'—	126'—	1512'—
1. 1. 1914 — 31. 7. 1914	7	7'50	52'50	126'—	882'—
1. 8. 1914 — 31. 12. 1918	—	—	—	—	—
vojn. — neosiguran	—	—	—	—	—
1. 1. 1919 — 30. 6. 1921	30	7'50	225'—	126'—	3780'—
1. 7. 1921 — 30. 6. 1922	12	45'—	540'—	126'—	1512'—
1. 7. 1922 — 31. 12. 1923	18	90'—	1620'—	126'—	2268'—
1. 1. 1924 — 30. 6. 1926	30	180'—	5400'—	180'—	5400'—
1. 7. 1926 — 31. 8. 1928	26	240'—	6240'—	240'—	6240'—
1. 9. 1928 — 31. 12. 1928	4	330'—	1320'—	330'—	1320'—
Ukupno . . .	187	—	15604 50	—	28962'—

Prema §-u 3. »Pravilnika o doplatcima radi skupoće« godišnja račun. invalidska renta, t. j. renta s doplatkom radi skupoće, sastoji se:

1. iz osnovnog iznosa;
2. iz deseterostruke poprečne valorizirane premije;
3. iz $\frac{1}{6}$ svote uplaćenih valoriziranih premija.

1. Osnovni iznos iznosi v našem slučaju samo Din 1.800.— bez dodatka, jer bi došao dodatak po Din 30.— za svakih punih Din 360.— u obzir samo od iznosa, koji bi u zadnjim 120 doprinosnim mesecima bio viši od iznosa Din 21.600.—, t. j. mesečne premije Din 180.— za doba 10 godina, dok je osiguranik uplatio zadnjih 120 meseci osiguranja, t. j. od 1. januara 1919. do 31. decembra 1928. u istinu samo Din 15.345.—, ako se uzme u obzir valorizacija premija do kraja godine 1923. na premiju po Din 126.—, pak takodjer samo Din 20.520.—, dakle manje nego Din 21.600.—.

2. Osiguranik je u 187 mesecima osiguranja uplatio u istinu Din 15.604·50, u 1 mesecu dakle poprečno po Din 83·45. Ali deseterostruka poprečna premija ne računa se od u istinu uplaćene poprečne premije, nego od valorizirane poprečne premije, tako da se računaju premije, uplaćene do kraja godine 1923., sa poprečnom premijom, uplaćenom od 1. januara 1924. dalje, a najviše s Din 126.—. Od 1. januara 1924. do 31. decembra 1928., dakle u 60 mesecima, je bilo za osiguranika uplaćenih Din 12.960.—, dakle na mesec poprečno po Din 216.—. Ali »Pravilnik« ne valorizira premija do kraja g. 1923. ukratko poprečnom premijom od g. 1924. dalje, nego najviše sa Din 126.—, pošto Penzioni zovad za nameštenike za sada višeg opterećenja ne bi podneo. Kao valorizirana poprečna premija do kraja godine 1923. se dakle ne računa Din 216.—, nego samo Din 126.—, dakle od 1. januara 1909. do 30. juna 1914. i od 1. januara 1919. do 31. decembra 1923. za 127 meseca po Din 126.—, tako da iznosi svota valoriziranih premija do kraja godine 1923. Din 16.002.— (mesto u istinu uplaćenih Din 2.644·50 Din). Jer je bilo od 1. januara 1924. do 31. decembra 1928. uplaćenih Din 12.960.— (premije uplaćene od g. 1924. dalje ne valoriziraju se više), iznosi svota uplaćenih premija, obzirom i na valorizaciju, za svih 187 meseca osiguranja Din 28.962 (mesto u istinu uplaćenih Din 15.604·50), na mesec dakle poprečno po Din 154·88. Deseterostruka poprečna premija iznosi dakle Din 1.548·80.

3. Svota svih uplaćenih premija — obzirom i na valorizaciju — iznosi Din 28.962.—, $\frac{1}{6}$ ove svote dakle Din 4.827.—.

Godišnja invalidska renta s doplatkom radi skupoće iznosi dakle Din 1.800.— + Din 1.548·80 + Din 4.827.— = Din 8.175·80, obzirom na

mesečnu rentu, zaokruženu po poslednjem stavu §-a 8. p. z. na Din 681·30, pak Din 8.175·60. Osiguranik primio bi dakle u dve godine već više rente nego je bilo zanj svega skupa uplaćenog u 187 mesecima, t. j. u 15 godina i 7 mesecima.

Ako je osiguranik ispunio ujedno uslove za starosnu rentu (vidi § 11. p. z. na str. 18.), povisi se mu ova renta za 10%, dakle na dinara 8.993·38 na godinu, obzirom na zaokruženu mesečnu rentu Din 749·40 pak na Din 8.992·80.

Ako bi osiguranik nastavio osiguranje još 8 meseca, dakle od 1. januara 1929. do 31. augusta 1929., mesečnom premijom Din 330.—, k osnovnom iznosu Din 1.800.— došao bi u obzir dodatak a takodjer ostali sastavni delovi rente povisili bi se po sledećem računu:

1. u zadnjim 120 mesecima osiguranja, dakle od 1. septembra 1919. do 31. avgusta 1929., bi bilo u istinu uplaćenih Din 17.925.—, a obzirom na valorizaciju Din 22.152.—, dakle za Din 552.— nad iznosom Din 21·600, t. j. nad 10 godišnjom premijom po Din 180.—. Kako ide Din 360.— u Din 552.— jedanput, se dodaje osnovnom iznosu Din 1.800.— jedanput po Din 30.—, tako da iznosi osnovni iznos Din 1.830.—.

2. Svih premija bilo je uplaćenih u 195 mesecima Din 31.602.— (po valorizaciji). Poprečna jednomesečna premija iznosi dakle Din 163·09, deseterostruka poprečna premija pak Din 1.630·90.

3. Svota uplaćenih premija (po valorizaciji) iznosi Din 31.602.—, $\frac{1}{6}$ ove svote dakle Din 5.267.—.

Godišnja invalidska renta s doplatkom radi skupoće iznosi dakle Din 8.727·90, obzirom na zaokruženu mesečnu rentu Din 727·30 pak Din 8.727·60, starosna renta za 10% više, dakle Din 9.600·69 na godinu, obzirom na zaokruženu mesečnu rentu Din 800·10 pak Din 9.601·20.

Valorizacija premija do kraja godine 1923. s nižim iznosom nego s Din 126.— dodje samo malokad u obzir, jer iznose premije od 1. januara 1924. dalje pak do osiguranikovog umirovljenja ili smrti samo tada manje nego poprečno po Din 126.— na mesec, ako osiguranikovi službeni primitci od 1. januara 1924. pak do umirovljenja ili smrti nisu bili poprečno viši nego po Din 12.000.— na godinu. U ovakom iznimnom slučaju se premije do kraja godine 1923. valoriziraju s nižom poprečninom premija, uplaćenih od 1. januara 1924. do umirovljenja ili smrti.

Do renta i doplataka radi skupoće, izračunanih po §-u 3. »Pravilnika o doplatcima radi skupoće«, imaju pravo svi osiguranici bez obzira na imućstvene prilike. Od imućstvenih prilika je odvisna samo posebna mesečna potpora, koju mogu primati po §- 6. »Pravilnika« u vanrednim slučajevima udovice sa decom i sirote bez oca i majke uz rente i doplatke radi skupoće.

Ako osiguranik nima više svih osiguravajućih odluka ili inače ne zna, koliko meseca i sa kako visokim premijama je osiguran, može se obratiti na Penzioni zavod za nameštenike u Ljubljani, Gledališka ulica 8/IV., sa molbom, da mu ovaj pošlje prepis »evidenčnog lista«, iz kojega će razviditi celi tok osiguranja, tako da si može onda prema gornjim podacima svaki čas sam izračunati rentu.

VII.

Spisak

zakona, naredaba i drugih zvaničnih odredaba, koji su do sada izašli o penzionom osiguranju nameštenika i stvarima, koje su s njim u vezi.

Zakon od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz g. 1907., o penzionom osiguranju nameštenika u privatnim i nekojih u javnim službama,

naredba Ministra unutrašnjih poslova u sporazumu s ostalim učestvujućim ministrima od 22. februara 1908., L. d. z. br. 42., o propisu provadjanja spomenutog zakona,

naredba Ministra finansija u sporazumu sa Ministarstvom unutrašnjih poslova od 11. augusta 1908., L. d. z. br. 198., za provadjanje nekojih odredaba pristojbinskog prava §-a 87. pomenutog zakona,

naredba Ministra za pravosudje u sporazumu sa Ministrom unutrašnjih poslova od 10. oktobra 1908., L. d. z. br. 223., o obraničkim sudovima za penziono osiguranje,

razglas Ministarstva unutaršnjih poslova od 5. novembra 1908., L. d. z. br. 227., o teritorijalnom ograničenju te odredjenju sedišta zemaljskih ureda Penzionog zavoda, koji se imaju osnivati po §-u 53. spomenutog zakona,

naredba Ministarstva unutrašnjih poslova u sporazumu sa Ministarstvima za nastavu i bogočašće, pravosudje, finansija, trgovine i za javne radnje od 28. decembra 1908., L. d. z. br. 263., kojom se opraščaju nekoje skupine nameštenika dužnosti osiguranja po spomenutom zakonu,

statut Općeg penzionog zovada za nameštenike od 12. novembra 1910., odobren rešenjem Ministra unutrašnjih poslova od 12. novembra 1910., br. 42.621.,

dodatak od 25. oktobra 1911. k spomenutom statutu, odobren z rešenjem Ministra unutrašnjih poslova od 25. oktobra 1911., br. 34.355.,

carska naredba od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138., o penzionom osiguranju nameštenika,

normalni raspis Ministarstva unutrašnjih poslova od 10. jula 1914., br. 29.872., o provadjanju navedene carske naredbe,

carska naredba od 28. avgusta 1914., L. d. z. br. 225., o penzionom osiguranju nameštenika,

naredba Ministarstva unutrašnjih poslova od 2. septembra 1914., L. d. z. br. 231., kojom se odredjuju pretpisi o reosiguranju nadomesnih uredba kod Općeg penzionog zavoda za nameštenike,

carska naredba od 6. septembra 1914., L. d. z. br. 238., o ovlašćenju načeonništva bolesničkih blagajnica i rudarskih bratimskih blagajnica te odbora nadomesnih zavoda penzionog osiguranja za osobite odluke za vreme ratnog stanja,

naredba Ministra unutrašnjih poslova od 7. septembra 1914., L. d. z. br. 239., o zaključivanju načeonništva bolesničkih blagajnica te odbora nadomesnih zavoda za penziono osiguranje,

naredba ministra unutrašnjih poslova u sporazumu s ostalim učestvujućim ministrima od 26. septembra 1914., L. d. z. br. 258., kojom se ukida izvršilna naredba od 22. februara 1908., L. d. z. br. 42., k zakonu od 16. decembra 1906., L. d. z. br. 1. iz g. 1907.,

naredba Ministra unutrašnjih poslova od 26. septembra 1914., L. d. z. br. 259., o promeni statuta Općeg penzionog zavoda za nameštenike,

naredba Ministra za pravosudje u sporazumu sa Ministrom unutrašnjih poslova od 28. septembra 1914., L. d. z. br. 262., kojom se preinačuje naredba od 10. oktobra 1908., L. d. z. br. 223., o obraničkim sudovima za penziono osiguranje,

normalni raspis Ministarstva unutrašnjih poslova od 12. novembra 1914., br. 42.158., o provadjanju carske naredbe od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.,

naredba Ministra finansija u sporazumu sa Ministrom unutrašnjih poslova od 27. novembra 1914., L. d. z. br. 323., za provadjanje nekih odredaba pristojbinskog prava §-a 87., carske naredbe od 25. juna 1914., L. d. z. br. 138.,

naredba Ministra unutrašnjih poslova od 21. decembra 1914., L. d. z. br. 348., o poslovnim iskazima na području penzionog osiguranja nameštenika,

naredba Ministra za pravosudje u sporazumu sa Ministrom unutrašnjih poslova te Ministrom za javne radnje od 11. avgusta 1915., L. d. z. br. 237., o otporcima u postupku pred obraničkim sudovima za nezgodno i penziono osiguranje,

naredba Ministra unutrašnjih poslova od 17. decembra 1915., L. d. z. br. 376., o produljenju rokova na području penzionog osiguranja nameštenika,

naredba Ministra za pravosudje u sporazumu sa Ministrom unutrašnjih poslova od 21. jula 1916., L. d. z. br. 229., o prenosu poslova obraničkog suda za penziono osiguranje u Trstu na obranički sud za penziono osiguranje u Beču,

raspis Ministra unutrašnjih poslova od 30. novembra 1917., br. 4160/V (potvrđivanje izvršivosti iskaza o zaostacima na prinosima za penziono osiguranje nameštenika),

zakon od 30. decembra 1917., L. d. z. br. 524., o ovlašćenju načeonništva bolesničkih blagajnica i rudarskih bratimskih blagajnica te odbora nadomesnih zavoda za penziono osiguranje za osobite odluke za vreme ratnog stanja,

naredba Ministra za pravosudje u sporazumu s učestvujućim Ministrima od 3. januara 1918., L. d. z. br. 10., o prenosu poslova obraničkog suda za penziono osiguranje u Lvovu na obranički sud za penziono osiguranje u Opavi,

naredba celokupne Narodne vlade SHS u Ljubljani o osnivanju Privremnog općeg penzionog zavoda za nameštenike sa sedištem u Ljubljani od 13. januara 1919., Ur. l.¹ br. 269./37.,

obznana poverenstva za socijalnu skrb u Ljubljani od 14. januara 1919., Ur. l. komad 38. (imenovanje upravitelja zavoda),

obznana poverenstva za socijalnu skrb u Ljubljani od 15. januara 1919., Ur. l. br. 38. (imenovanje direktora),

naredba poverenstva za socijalnu skrb o penzionom osiguranju nameštenika od 14. februara 1919., Ur. l. br. 359./51.,

naredba poverenstva za socijalnu skrb o penzionom osiguranju nameštenika od 21. februara 1919., Ur. l. br. 379./53.,

¹ »Uradni list« Narodne vlade SHS, Deželne vlade, Pokrajinske vlade (uprave) ili ljubljanske i mariborske oblasti u Ljubljani.

obznana Privremenog općeg penzionog zavoda za nameštenike v Ljubljani od 5. marca 1919., Ur. l. komad 60., o penzionom osiguranju name-
Ur. l. komad 63.

poziv Privremenog općeg penzionog zavoda za nameštenike v Ljubljani
službodavcima gledom uplaćivanja osigurajućih premija od 11. marca 1919.,
Ur. l. komad 63.

obznana Privremenog općeg penzionog zavoda za nameštenike v Ljubljani od 29. aprila 1919., Ur. l. komad 86., o perzionom osiguranju name-
štenika,

naredba Ministra za socijalnu politiku od 28. avgusta 1919., Služb. nov.¹
br. 89. od 2. septembra 1919., Ur. l. br. 632./142., (proširenje područja Pri-
vremenog općeg penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani takodjer
na ostali bivši austrijski teritorij Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca),

naredba Celokupne zemaljske vlade za Sloveniju o osnivanju Pokra-
jinskog (penzionog) sklada za Sloveniju kod Privremenog ureda za osi-
guranje radnika u Ljubljani te o uređenju provizija kod bratimskih bla-
gajnica u okolišu Rudarskog poglavarstva u Ljubljani od 10. septembra
1919., Ur. l. br. 657./148.,

naredba Pokrajinske vlade za Dalmaciju glede osiguranja privatnih
nameštenika za mirovinu od 22. januara 1920., Dalm. gl.² br. 5. od 31. ja-
nuara 1920.,

naredba Celokupne zemaljske vlade za Sloveniju, kojom se preina-
čuje naredba Celokupne zemaljske vlade za Sloveniju od 10. septembra
1919., br. 657. Ur. l., o osnivanju Pokrajinskog sklada za Sloveniju, od 3.
novembra 1920., Ur. l. 435./135.,

uredba o privremenom uređenju penzionog osiguranja nameštenika
na bivšom austrijskom teritoriju Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca od
27. juna 1921., Služb. nov. br. 160. od 21. jula 1921., Ur. l. br. 244./92.,
Dalm. gl. br. 63. od dne 27. oktobra 1921., primljena u spisak uredaba
Ministarstva za socijalnu politiku pod br. 53., Služb. nov. br. 195. od 9.
septembra 1921., Ur. l. br. 316./128.,

zakon o Pokrajinskom penzionom skladu za Sloveniju od 19. februara
1922., Služb. nov. br. 142. od 30. juna 1922., prilog XXIV., Ur. l. br. 217./75.,

¹ »Službene novine Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.«

² »Dalmatinski Glasnik.«

zakon o penzionom osiguranju nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju
od 12. maja 1922., Služb. nov. br. 125. od 10. juna 1922., prilog XX., Ur. l.
br. 190./68., Dalm. gl. br. 64. od 8. augusta 1923., prilog,

naredba Ministra za socijalnu politiku, kojom se preinačuju platni raz-
redi za penziono osiguranje nameštenika u Sloveniji i Dalmaciji, od 3. juna
1922., Služb. nov. br. 137. od 24. juna 1922., Ur. l. br. 191./68., Dalm. gl.
br. 56. od 22. jula 1922., prilog,

odluka Ministra za prosvetu kao zamenika Ministra socijalne politike
od 3. juna 1922., br. 1070., odnosno obznana Pokrajinske uprave za Slo-
veniju, odela za socijalnu politiku, od 20. juna 1922., opr. br. IV.-2929/22.,
Ur. l. komad 68. (imenovanje novog upravnika i saveta),

odluka Ministra za vere kao zamenika Ministra za socijalnu politiku
od 13. juna 1922., odnosno obznana Pokrajinske uprave za Sloveniju, odela
za socijalnu politiku, od 18. juna 1922., opr. br. IV.-2929/22., Ur. l. komad
78. (imenovanje predsednika, odnosno novoga upravitelja),

obznana Pokrajinske uprave za Sloveniju, odela za socijalnu politiku,
od 1. septembra 1922., Ur. l. komad 92. (promena doplataka po zakonu o
Pokrajinskom penzionom skladu za Sloveniju),

odluka Pokrajinske uprave za Sloveniju od 1. septembra 1922., Pr.
br. 732. (prenos uprave Pokrajinskog penzionog sklada za Sloveniju na
komesara),

naredba Ministra za socijalnu politiku od 31. jula 1922., br. 2540.,
kojom se pretpisuje statut »Penzionog zavoda za nemeštenike« u Ljubljani,
Ur. l. br. 319./103., s ispravkama br. 336./107. i 352./110., Služb. nov.
br. 268. od 29. novembra 1922., prilog XXVII., Dalm. gl. br. 64. od 8.
avgusta 1923., prilog,

obznana Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani od 5. februara
1923., Ur. l. komad 14. (rezultat izbora),

naredba Ministra za socijalnu politiku, kojom se preinačuju platni
razredi za penziono osiguranje nameštenika u Sloveniji i Dalmaciji, od
19. jula 1923., Služb. nov. br. 240. od 19. oktobra 1923. s ispravkom u
br. 254. od 5. novembra 1923., Ur. l. br. 338./99. s ispravkom br. 345./103.,
Služb. gl.¹ br. 87. od 27. oktobra 1923., prilog,

¹ »Službeni glasnik splitske i dubrovačke oblasti.«

odluka Ministarstva za socijalnu politiku od 12. juna 1924., br. 111709/IV. (reorganizacija Pokrajinskog penzionog sklada za Sloveniju),

odluka Ministarstva za socijalnu politiku od 9. septembra 1924., Z br. 66., kojom se odobruje »Pravilnik o doplatcima na skupoću k rentama po zakonu o penzionom osiguranju«, odnosno obznana odelka za socijalnu politiku u Ljubljani od 26. novembra 1924., opr. br. I. 25086/24, Ur. l. br. 351/112.,

naredba Ministra za socijalnu politiku, kojom se preinačuju platni razredi za penziono osiguranje nameštenika u Sloveniji i Dalmaciji, od 11. maja 1926., Služb. nov. br. 107. od 14. maja 1926., prilog XXX., Ur. l. br. 224/50., Služb. gl. br. 44. od 12. juna 1922., prilog,

odluka Ministra za socijalnu politiku od 10. decembra 1927., Z. R. br. 10877/IV., kojom se odobruje nov »Pravilnik o doplatcima na skupoću Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani«, Ur. l. br. 8/4. od 12. januara 1928., Služb. gl. br. 4. od 14. februara 1928., prilog,

naredba Ministra za socijalnu politiku, kojom se preinačuju platni razredi za penziono osiguranje nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju, od 15. augusta 1928., Služb. nov. br. 191. od 20. augusta 1928., prilog LXIII., s ispravkom u br. 199. od 29. augusta 1928., prilog LXV., Ur. l. br. 288/81.,

odluka Ministra za socijalnu politiku od 18. augusta 1928., br. 6746/IV., kojom se odobruje promena u »Pravilniku o doplatcima na skupoću Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani«, Služb. gl. br. 64. od 4. septembra 1928., Ur. l. br. 302/86.

VIII.

SADRŽAJ

I.

Stranica

Uvod	1
----------------	---

II.

Zakon o penzionom osiguranju nameštenika.

1. do 4. član	1
I. Opseg dužnosti osiguranja (§§ 1. do 2.)	3
II. Deoba osoba, podložnih osiguranju (§ 3.)	9
III. Predmet osiguranja (§ 4.)	14
IV. Doba čekanja (§ 5.)	14
V. Iznos zakonitih davanja, sticanje i gubitak prava na ta davanja, početak i prestanak dohodaka:	
Nemoćnička renta (§§ 6. do 10.)	15
Staračka renta (§ 11.)	18
Udovička renta (§§ 12. do 14.)	18
Prinosi za odgoj (§§ 15. do 17.)	19
Jednokratna otpisnina (§§ 18. do 19. a)	20
VI. Isplata, počivanje i zastara dohodaka; posledice neopravdanog primanja (§§ 20. do 23.)	21
VI. a) Lečenje (§ 23. a)	22
VII. Prestanak dužnosti osiguranja, vraćanje premija, iznovična dužnost osiguranja (§§ 24. do 27. a)	23
VIII. Dobrovoljno osiguranje (§§ 28. do 31.)	25
IX. Osiguranje očekivanja (§§ 32. do 38.)	29

X. Organizacija radnje:	
Penzioni zavod za nameštenike (Penzioni zavod) (§§ 39. do 51.)	34
XII. Drukčije opskrbne uredbe, koje se ne će smatrati ispunjenjem	
dužnosti osiguranja (§ 69.)	40
XIII. Prelaz nadomesnog osiguranja na Penzioni zavod (§ 70.)	40
XIV. Regresna prava nosioca osiguranja (§ 72.)	42
XV. Prijava osoba, podložnih osiguranju. Isticanja traženja i pravna	
sredstva (§§ 73. do 75. a)	42
XVI. Obranički sud i postupak (§§ 76. i 77. a)	46
XVII. Državni nadzor (§ 78.)	47
XVIII. Isključenje uglava (§ 79.)	47
XIX. Sudelovanje političkih i općinskih vlasti (§ 80.)	48
XX. Kaznene odredbe (§§ 81. do 86.)	48
XXI. Oprost od poreza, pristojbina i bilega (§ 87.)	50
XXII. Rukovanje zakladama, godišnji izveštaji (§§ 88. i 89.)	50
XXIII. Opće računanje rokova (§ 90.)	51
XXIV. Postupanje s članovima rudarskih bratimskih blagajnica (§§ 91.	
do 92. b)	52
Član III. i IV.	53
Član 5. do 9.	54

III.

Statut Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani.

Prvi deo.

Organizatorne odredbe:

I. Opće odredbe (§§ 1. do 6.)	57
II. Uprava (§ 7.)	59
a) Predsednik (§ 8.)	60
b) Načelnik (§§ 9. do 17.)	61
c) Upravni odbor (§§ 18. do 20.)	65
d) Rentne komisije (§ 21.)	67
e) Revizijska komisija (§ 22.)	67
f) Činovnici Penzionog zavoda (§§ 23. i 24.)	68
g) Glavna skupština (§§ 25. do 37.)	68
III. Računovodstvo i knjigovodstvo te ulaganje imovine (§§ 38. do 44.)	77

Drugi deo.

Osobite odredbe o osiguranju:

I. do X. (vidi zakon I. do IX.)	82
XI. Premijske rezerve (§ 87.)	86
XII. do XXI. (vidi zakon XV. do XVII., XIX., XXI., XXIII., XXIV.	
i čl. IV.)	88

IV.

Pravilnik o doplatcima na skupocu	93
-----------------------------------	----

V.

Tabela platnih razreda, osiguravajućih premija i renta	98
--	----

VI.

Praktičan primer, kako se računaju rente (skupa s doplatcima radi	
skupoće)	99

VII.

Spisak zakona, naredaba i drugih zvaničnih odredaba, koje su izašle do	
sada o penzionom osiguranju nameštenika i stvarima, koje su s njim	
u vezi	103

VIII.

Sadržaj	109
---------	-----

Promjena penzionog osiguranja od 1. oktobra 1930. pa dalje.

Dodatak izvadku iz zakona o penzionom osiguranju namještenika od 12. maja 1922., Služb. Nov. br. 125, u obliku naredbe g. ministra za socijalnu politiku i narodno zdravlje od 22. septembra 1930., br. St. 23.648, Služb. Nov. br. 224, i iz pravilnika o skuparinskim doplatcima, odobrenog riješenjem g. ministra za socijalnu politiku i narodno zdravlje od 22. septembra 1930., br. St. 36.084.

A. Promjena zakona.

K §§ 3. in 33. zakona:

Naredbom od 22. septembra 1930., br. St. 23.648, proglašenom u Službenim Novinama br. 224, od 1. oktobra 1930., promjenio je g. ministar za socijalnu politiku i narodno zdravlje sa valjanošću od dana 1. oktobra 1930. dalje, platne razrede, osigurane primitke i premije, te od 1. oktobra 1930. dalje važe slijedeći platni razredi, osigurani primitci i premije:

Platni razred	Godišnji primitci		Osigur. primitci	Mjesečna premija	Od ove premije otpada na namještenika
	od	do			
	Din		Din	Din	Din
I.	150	6.000	5.400	54	—
II.	6.001	8.640	7.200	72	—
III.	8.641	12.000	10.800	108	12
IV.	12.001	17.230	14.400	144	30
V.	17.231	20.400	16.200	162	39
VI.	20.401	27.000	18.000	180	50
VII.	27.001	30.000	21.000	210	70
VIII.	30.001	33.000	24.000	240	90
IX.	33.001	36.000	27.000	270	110
X.	36.001	39.000	30.000	300	130
XI.	39.001	42.000	33.000	330	150
XII.	42.001	48.000	36.000	360	170
XIII.	48.001	54.000	39.000	390	190
XIV.	54.001	in več	42.000	420	210

B. Promjena pravilnika.

Gospodin je Ministar za socijalnu politiku i narodno zdravlje riješenjem od 22. septembra 1930., br. St. 36.084, odobrio promjenu pravilnika o skuparinskim doplatcima kako slijedi:

K Članu 3. pravilnika spomenuti iznos od Din 126.— za valorizaciju od 1. januara 1909. do 31. decembra 1923. uplaćivanih premija, povisuje se na Din 150.—.

Cjelokupni je pregled osiguranih primitaka, premija i renta razvidan iz slijedeće skrižaljke:

Platni razred	Godišnji primitci		Osigurani primitci	Mjesečna premija	Od ove premije otpada na namještenika	Godišnja renta sa skuparinskim doplatkom					Poslije 11-godišnjeg osiguranja renta raste svake daljne godine za Din
	od	do				iznosi nakon godina					
						5	10	20	35	40	
Din		Din	Din	Din	Din						
I.	150	6.000	5.400	54	—	3.000	3.420	4.500	6.120	7.326	108
II.	6.001	8.640	7.200	72	—	3.240	3.960	5.400	7.560	9.108	144
III.	8.641	12.000	10.800	108	12	3.960	5.040	7.200	10.440	12.672	216
IV.	12.001	17.230	14.400	144	30	4.680	6.120	9.000	13.320	16.236	288
V.	17.231	20.400	16.200	162	39	5.040	6.660	9.900	14.760	18.018	324
VI.	20.401	27.000	18.000	180	50	5.400	7.200	10.800	16.200	19.800	360
VII.	27.001	30.000	21.000	210	70	6.000	8.400	12.600	18.900	23.100	420
VIII.	30.001	33.000	24.000	240	90	6.600	9.600	14.400	21.600	26.400	480
IX.	33.001	36.000	27.000	270	110	7.200	10.800	16.200	24.300	29.700	540
X.	36.001	39.000	30.000	300	130	7.800	12.000	18.000	27.000	33.000	600
XI.	39.001	42.000	33.000	330	150	8.400	13.200	19.800	29.700	36.300	660
XII.	42.001	48.000	36.000	360	170	9.000	14.400	21.600	32.400	39.600	720
XIII.	48.001	54.000	39.000	390	190	9.750	15.600	23.400	35.100	42.900	780
XIV.	54.001	in već	42.000	420	210	10.500	16.800	25.200	37.800	46.200	840

U 5. koloni skrižaljke pod »mesečna premija« navedeni iznosi predstavljaju pogledom na rente istodobno popriječninu premija, uplaćenih za dobu 5, 10, 20, 35 i 40 godina, kojoj odgovoraju tamo na-

za izdavanje dodataka na skupoću rentnicima Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani.

Član 1.

Penzioni zavod za nameštenike daje svojim rentnicima na zakonitu rentu i dodatak na skupoću po propisima ovog pravilnika.

Član 2.

Pravo na dodatak na skupoću ima svako lice, koje prima od Penzionog zavoda invalidsku, starosnu, udovičku ili dečiju rentu.

U koliko naročiti međunarodni sporazumi ne odredjuju drugčije, imaju strani državljani pravo na ove dodatke samo onda, ako i dotične strane države isplaćuju pored rente i dodatke na skupoću našim državljanima.

Član 3.

U obaveznom (§ 1. zakona o penzionom osiguranju), dobrovoljnom (§ 28. istog zakona) i neobveznom (§ 30. a istog zakona) osiguranju dodatak na skupoću ravan je razlici između rente, koja pripada rentniku na osnovu zakona o penzionom osiguranju od 12. maja 1922., Službene Novine br. 125/1922 kao i naredaba izdatih na osnovu § 3. ovog zakona, i računске rente, izračunate po sledećim propisima:

- A) Godišnja računska renta invalida sastoji se:
 1. iz osnovnog iznosa od Din 1.800.—,
 2. iz dodatka od Din 30.— za svakih punih Din 360.—, za koje je zbir premija uplaćenih u poslednjih 120 meseci osiguranja veći od Din 21.600.—,
 3. iz 10-struke prosečne premije, i
 4. iz $\frac{1}{6}$ iznosa dospelih premija.

Premije po tač. 2, 3 i 4, a koje su dospele u vremenu od 1. januara 1909. do 31. decembra 1923. god., računaju se u iznosu prosečne premije od januara 1924. god. pa nadalje, a najviše do iznosa Din 150.—.

B) Licima, koja primaju starosnu rentu, računska se renta povisuje za 10%.

C) Računska udovička renta iznosi 50% muževljevog prava na rentu pod tač. A) i B), dečija renta za 1 dete odredjuje se sa 25%, za dvoje dece sa 35%, za troje dece sa 40%, za četvero ili više sa 45% prava na rentu umrlog roditelja; rente siročadi bez oca i matere iznose: za jedno siroče 50%, za dva siročeta 75%, za tri 85%, za četiri 90%, za pet i više siročadi 95% gornje osnove.

D) Najniža računska renta iznosi: za invalide Din 3.000.—, za uživaoce starosne rente Din 3.300.—, za udove Din 1.800.—, za prvo siroče bez roditelja Din 1.500.—; za decu i ostalu siročad bez roditelja računa se renta samo po propisima tač. C) ovog člana.

Član 4.

Uplate, na osnovu kojih je uračunato osigurano vreme pre 1. januara 1909. god., povisuje godišnju računsku rentu za $\frac{1}{4}$ iznosa premije koje odgovaraju uračunatom vremenu.

Član 5.

Dodatak na skupoću odredjuje rentna komisija istovremeno sa rentom. Protiv odluke rentne komisije ima mesta žalbi na načelstvo Penzionog zavoda u roku od 14 dana po dostavi odluke.

Član 6.

U izvanrednim slučajevima može načelstvo na predlog rentne komisije udovicama sa decom i siročadi bez roditelja, ako je njihov opstanak ogrožen zbog nemanja sredstava za život, dozvoliti isplatu mesečne potpore za vreme od jedne godine, a u granicama iznosa, koji odredjuje glavna skupština za iduću godinu. Ovaj iznos ne može biti veći od 40% doprinosa Pokrajinskog pokojninskog sklada. Izvanredna mesečna potpora može iznositi 10%, 20%, 30%, 40% i najviše 50% računске rente.

Član 7.

Penzioni zavod je dužan manjak, koji je nastao zbog očekivanih prava i rentnih davanja po ovom pravilniku kao i zbog davanja, koja su priznata pre

njegovog stupanja na snagu, unositi u bilancu i amortizirati sa onim delom godišnjeg viška, koji u tu svrhu odredi glavna skupština.

Premijska rezerva, koja se unosi u bilansu za očekivana prava svih postojećih osiguranja i za sve priznate rente na dan računanja bilanse, izračunavaće se pomoću tablica za računске rente ovog pravilnika, izračunatih na osnovu 6% kamatne stope, a na način, koji je u tablicama potanje obrazložen. Ove tablice čine sastavni deo Statuta Penzionog zavoda. Paragraf 87. Statuta sa sadanjim tablicama ostaje i dalje na snazi samo za računanje zakonite rezerve za slučajevne preotkaza.

Član 8.

U svrhu računanja potrebnih doplata za dobrovoljnu višu valorizaciju osiguranja od strane osiguranika ili poslodavaca, Penzioni zavod uzeće u obzir valorizaciju po članu 3., slovo A), tač. 1, t. j. Din 150.—.

Za svako doplatom postignuto povišenje očekivanih prava računa se trogodišnji karenčni rok; ako pak osigurani slučaj nastupi pre isteka ovog roka, renta se odredjuje po redovitom osiguranju, a uplaćeni iznos se vraća sa 6% kamata. Za do sada putem doplate provedena povišenja očekivanih prava uzeće se prilikom priznavanja rente u obzir i uplaćeni iznos s obzirom na valorizaciju po članu 3., slovo A) tač. 1 ovog pravilnika.

Član 9.

Propisi ovog pravilnika ne utiču ni na odmeru otpavnine po §§ 18. i 19. zakona, niti na povraćaj premija po § 25. zakona te će se ova davanja i dalje odredjivati po propisima zakona.

U slučaju povraćaja premija po § 25. zakona o penzionom osiguranju smanjuje se računska renta po članu 3. ovog pravilnika u srazmeru iznosa povraćenih premija i iznosa svih uplaćenih premija, računajući i kamate na kamate od dana izvršenog povraćaja, odnosno uplate premija.

Član 10.

Propisi ovog pravilnika važe privremeno dok rezultat bilance dozvoljava njegovu primenu te se odnose samo na one osigurane slučajeve, koji će se pojaviti posle njegovog stupanja na snagu.

Rente, priznate do toga dana, isplaćuje se i dalje u njihovom dosadašnjem iznosu.

Član 11.

Ovaj pravilnik stupa na snagu prvog oktobra 1930. god., te se ima objaviti u službenim organima dravske, savske, primorske i zetske banovine. Ovim danom prestaje važiti pravilnik, odobren rešenjem ministra socijalne politike od 10. decembra 1927. god., Z. R. Br. 10877/IV (Uradni list ljubljanske i mariborske oblasti od 12. januara 1928. god. br. 8/4 i Službeni glasnik splitske i dubrovačke oblasti od 14. februara 1928. god., br. 4 prilog), kao i izmena ovog pravilnika odobrena rešenjem ministra socijalne politike od 18. avgusta 1928. god., Z. R. Br. 6746/IV.

Kraljevina Jugoslavija
Ministarstvo socijalne politike i narodnog zdravlja
Odeljenje za Socijalno Staranje

St. br. 36.084.

U Beogradu, 22. septembra 1930. god.

Na osnovu propisa člana 7. zakona o penzionom osiguranju nameštenika za Sloveniju i Dalmaciju od 12. maja 1922. god. i tač. 2., § 41. Statuta Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani, odobravam prednji pravilnik za izdavanje dodataka na skupoću rentnicima Penzionog zavoda za nameštenike u Ljubljani.

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja:

Nikola Preka s. r.